کار و اجتماع

۱۴۰۴ کال، نهه ویشتمه ګڼه
د کار او ټولنیزو چارو وزارت درې میاشتنۍ مجله

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدُللهِ ربّ العالمين، والعاقبةُ ِللمتّقين والصلوةُ والسلامُ على أشرفِ الأنبياء والمرسلين محمدٍ و على آله و صحبه أجمعين.

فصل‌نامۀ کار و اجتماع
۱۴۰۴ کال، نهه ویشتمه ګڼه

د امتیاز خاوند: د کار او ټولنیزو چارو وزارت
د مطبوعاتو ریاست

مسؤل مدیر
سمیع الله ابراهیمی

ډیزاین
ماهر آریا

کتنپلاوی
ابوبکر آرین
احمدزی هیواددوست
طارق ابراهیم خیل
میثم نظری
نیازمحمد احساس
محمد محفوظ تائب

بریښنالیک
publication@molsa.gov.af

وېب‌سایټ
WWW.MOLSA.GOV.AF

پته
د کار او ټولنیزو چارو وزارت
لومړی مکروریانو مارکېټ ته مخامخ
کابل - افغانستان

لـــــــړ لیک / فهــــــــرست

سرمقاله.. ۱
پر افغانستان اقتصادي بندیزونه او د حل لارې یې ۲
نقش قضاوت اجتماعی در شکل‌گیری شخصیت افراد در اجتماع................................۶
تجلیل از روز کارگر؛ حمایت از بازوان توانمند اقتصاد کشور.................................. ۷
هفده اصل کار تیمی و با همی.. ۹
نشه يي توکي او ناوړه اغېزې يې...۱۲
اهمیت و جایگاه کار و کسب در اسلام...۱۳
د خولې او غاښونو پاکوالی.. ۱۸
نقش صنعت گردشگری در اشتغال‌زایي و جایگاه افغانستان در این صنعت ۱۹
د مهارتو نو د پراختیا له لوی سره مرکه ۲۲
دست‌آوردهای ریاست عمومی قوای بشری طی سال مالی ۱۴۰۳............................ ۲۵
په ټولنه کې د ښېګڼې ونډه... ۳۰
د خرڅلاو مدیریت څه شی دی او څه ډول ترسره کېږي؟ ۳۱
د کار او ټولنیزو چارو وزارت له لوري د ولایتي ریاستونو کارکوونکو ته، د کار بازار د مطالعاتو ښوونیز ورکشاپ په لار واچول شو.. ۳۳
خبرونه ۳۴
په ۱۴۰۳هـ‌ش کال کې د هرات ولایت د کار او ټولنیزو چارو ریاست د فعالیتونو، کړنو او عمده لاسته راوړنو راپور ۳۹

مسئولیت مضامین و مطالب چاپ شده در مجله، به نویسندۀ آن بر می‌گردد
استفاده از مطالب و تصاویر مجله با ذکر منبع و مأخذ مجاز است.

سرمقاله

کارگر ؛ ستون استوار زنده‌گی ما

در سکوت سحرگاهان و در گیرودار روزهای پرکار، انسان‌هایی هستند که بی‌هیچ ادعا، با تمام توان کار می‌کنند تا چرخ زنده‌گی از حرکت نماند. آنان کارگران اند؛ کسانی که با دستان ترکیده و پینه‌بسته‌ی شان، ساختمان‌ها، سرک‌ها و فابریکه‌ها را می‌سازند و نان به دسترخوان خانواده‌ها می‌آورند. اما پرسش این‌جاست، آیا جامعۀ ما آن‌گونه که شایسته است، به حقوق و جایگاه کارگر احترام گذاشته است؟

متأسفانه، در بسیاری موارد پاسخ منفی است. بسیاری از کارگران هنوز هم با معاش پایین، قراردادهای ناپایدار، نداشتن بیمه و در شرایط کاری دشوار و نا امن به‌سر می‌برند. کم توجهی نهادها باعث شده است شماری زیادی از خانواده‌های کارگر، زنده‌گی را با نگرانی و بی‌ثباتی سپری کنند. این یک مسأله فردی نیست؛ این یک مشکل اجتماعی و ملی است.

کارگر تنها یک فرد مزدبگیر نیست، بلکه او یک پدر، یک مادر، یک فرزند و از همه مهم‌تر، یک انسان است. انسانی که حق دارد از زنده‌گی آبرومند برخوردار باشد. احترام به حقوق کارگر تنها یک موضوع حقوقی نیست، بلکه وظیفۀ وجدانی و انسانی است. پیشرفت واقعی تنها با ساختن تعمیرات بلند و رشد آمارهای اقتصادی نیست، پیشرفت واقعی آن زمانی حاصل می‌شود که کارگر آسوده‌خاطر، فرزندانش در مکتب، سفره‌اش پر و دلش امیدوار باشد.

نهادهای قانون‌گزار، کارفرمایان و ما مردم عام، همه مسئول هستیم. باید قوانین حمایتی داشته باشیم، باید به تطبیق درست قانون‌کار توجه کنیم، و مهم‌تر از آن، باید با دیدۀ انسانیت به کارگر نگاه کنیم. حمایت از کارگر یعنی حمایت از آینده وطن. اگر کارگر در آرامش باشد، جامعه نیز آباد خواهد شد.

فراموش نکنیم، هر دست پینه‌بسته، نشان شرافت است، هر خندۀ یک کودک که پدر یا مادرش مزد عادلانه گرفته، یک گام به سوی عدالت اجتماعی است. بیایید صدای کارگر را نه فقط در روز کارگر، بلکه در تمام روزها بشنویم و حرمت بگذاریم.

پر افغانستان اقتصادي بنديزونه او د حل لارې يې

ليکوال: محمدعيسي مبارز

سريزه

افغانستان له څو لسيزو جګړو، سياسي بې‌ثباتۍ او نړيوالو کړکېچونو سره مخ و، چې دا حالت يې د اقتصادي، ټولنيز او انساني پرمختګ مخه نيولې وه. د اوږدمهالو شخړو، د بنسټيزو جوړښتونو کمزورتيا، او نړيوالو مرستو ناپايداره تګلارې د دې لامل شوې چې هېواد پرله‌پسې له اقتصادي ستونزو سره لاس اوګرېوان وي.

د ۲۰۲۱ کال له سياسي تحول وروسته، د نړيوالو مرستو بندېدل او پراخ اقتصادي بنديزونه، د افغانستان پر مالي نظام، سوداګريو، اسعارو او د خلکو پر ورځني ژوند ژور اغېز وکړ. دغه بنديزونه نه يوازې مالي، بلکې د ټولنې پر بنسټيزو برخو لکه روغتيا، تعليم او بشري مرستو هم پهمستقيمه توګه اغېزه لري.

سره له دې، اسلامي امارت د ملي ثبات، اقتصادي نظم، د اداري فساد مخنيوی او د داخلي عوايدو پر بنسټ د اقتصاد د پياوړتيا هڅې پيل کړې دي. د کرنې، لاسي صنايع، کورني توليدات، له ګاونډيو سره د سوداګريو پراخېدل، د بانکي سيستم ثبات، د اسعارو کنټرول او همدا راز د بشري مرستو د همغږۍ کولو هڅې دوام لري.

په دې مقاله کې هڅه کوو د اقتصادي بنديزونو اصلي عوامل، د هغوی ټولنيزې او اقتصادي اغېزې او له دې حالت څخه د وتلو مؤثرې او عملي حللارې وڅېړو. موخه دا ده چې د يوه هراړخيز تحليل له لارې د پاليسو جوړونکو، متخصصينو او نړيوالو همکاريو لپاره واضح تصوير وړاندې کړو، ترڅو افغانستان د اقتصادي ثبات، پراختيا او يو سوکاله راتلونکي په لور حرکت وکړي.

د اقتصادي بنديزونو اغېزې

۱ـ بانکي سيستم محدوديتونه

د افغانستان بانک له نړيوالو بانکي سيستمونو د لېرې کېدو په خاطر، چې د نړيوالو معاملو، بانکي تبادلو او لېږدونو مخه يې نيولې ده. دې حالت نه يوازې د خصوصي سکتور او سوداګرو لپاره جدي خنډونه رامنځته کړي، بلکې د نړيوالو پانګوالو بې‌باوري يې هم زياته کړې. له دې کبله، نقدي ستونزې پيدا شوي، د اسعارو ثبات اغېزمن شوی او د بانکونو ترمنځ اعتماد له منځه تللی دی.

دغو بنديزونو د افغانستان د مالي سيستم طبيعي جريان ګډوډ کړی او د هېواد اقتصادي وده يې له خنډ سره مخ کړې ده. پر دې سربېره دا

حالت د ولس د عایداتو کچه راټیټه کړې او د ورځنیو توکو بیې یې لوړې کړې، چې دا د عامو خلکو پر ژوند مستقیمه منفي اغېزه هم لري.
خو سره له دې ستونزو، اسلامي امارت هڅه کړې چې د داخلي منابعو په مدیریت سره اقتصادي ثبات وساتي. د وارداتو پر ځای د تولیدي سکتور پیاوړي کولو ته پام شوی، چې د ځان بساینې په لور یو مهم گام گڼل کېږي. سربېره پر دې، د روڼتیا، اداري فساد سره د مبارزې او د داخلي عوایدو د لوړولو په برخه کې اقدامات شوي، چې د اوږدمهاله اقتصادي ثبات لپاره مهم بنسټونه گڼل کېږي.
همداراز یې نړیوالو ته دا پیغام ورکړی چې افغانستان غواړي د متقابل احترام، اقتصادي همکاریو او سالمو سوداگریزو اړیکو پر بنسټ د نورو هېوادونو سره کار وکړي. له دې امله د بندیزونو له لېرې کېدو وروسته، تمه کېږي چې افغانستان به یو ځل بیا د سیمه‌ییزو او نړیوالو اقتصادي همکاریو مهم برخه‌وال شي.

۲ـ د سوداگرۍ کمښت

اقتصادي بندیزونه د افغانستان د صادراتو او وارداتو بهیر سخت اغېزمن کړی دی. د بانکي محدودیتونو، د نړیوالو اړیکو بندېدو او د سوداگریزو تفاهم‌لیکونو د نه تمدید له امله، افغانستان نړیوالو بازارونو ته خپل لاسرسی له لاسه ورکړی دی. دا حالت د خصوصي سکتور لپاره لوی زیانونه اړولي، گڼ کاروبارونه له منځه تللي او تولیدي فابریکې له فعالیت څخه پاتې شوي دي.
د صادراتو د بندېدو له امله نه یوازې د ملي عوایدو کچه راټیټه شوې، بلکې د کرنیزو او لاسي صنایعو محصولات چې پخوا نړیوالو بازارونو ته صادرېدل، اوس بې‌بازاره پاتې دي. بل‌خوا د وارداتو محدودیت د دې سبب شوی چې د لومړنیو اړتیاوو ورتوکو بیې لوړې شي، چې عام خلک یې له اقتصادي ستونزو سره مخ کړي دي.
سره له دې ننگونو، اسلامي امارت هڅه کړې چې د داخلي بازارونو پراختیا ته لومړیتوب ورکړي. د سیمه‌ییزې سوداگرۍ د پراخولو لپاره له گاونډیو هېوادونو سره نوي تجارتي هوکړه‌لیکونه لاسلیک شوي او د ځینو بندرونو فعالیتونه منظم شوي دي. همداراز هڅه کېږي چې د کورنیو تولیداتو ملاتړ وشي او د صادراتو لپاره بدیل بازارونه پیدا کړل شي، څو پر وارداتو تکیه کمه شي.
اسلامي امارت باور لري چې د اقتصادي بندیزونو باوجود، افغانستان کولی شي د خپل جغرافیایي موقعیت، طبیعي منابعو، او ځوان کاري ځواک په وسیله بېرته پر خپلو پښو ودرېږي او په منځنۍ او اوږدمهاله موده کې ځان ته یو ثابت اقتصادي بنسټ جوړ کړي.

۳ـ د اسعارو د ارزښت کمښت

د نړیوالو بانکي بندیزونو او د بهرنیو اسعارو، په ځانگړې توگه د ډالرو کمښت د افغانیو ارزښت ته جدي ضربه رسولې. د اسعارو بازار بې‌ثباته شوی او افغانیو د ډالرو په وړاندې خپل ارزښت له لاسه ورکړی، چې له امله یې د انفلاسیون یا د قیمتونو د عمومي لوړېدو بهیر چټک شوی.
دا حالت په مستقیم ډول د خوراکي توکو، درملو، سون توکو او نورو د اړتیاوو بیې لوړې کړې دي او د عامو خلکو د پېرودلو وړتیا یې کمه کړې ده.
سره له دې، اسلامي امارت هڅه کړې، چې د داخلي تولید د زیاتوالي له لارې وارداتي اړتیاوې راکمې کړي، د اسعارو د باثباته ساتلو لپاره یې د نقدو افغانیو کنټرول له غیر رسمي صرافۍ سره مبارزه او د اسعارو د زېرمو مدیریت ته پام کړی دی. همداراز هڅه شوې چې د افغانۍ ارزښت د ساتلو لپاره له ځینو سیمه‌ییزو هېوادونو سره د دوه اړخیزو معاملو ارزښت افغانیو ته واړول شي.

۴ـ بېکاري او فقر

د اقتصادي رکود له امله، چې د بندیزونو، او سوداگریزو خنډونو له کبله رامنځته شوی، گڼ شمېر شرکتونو، فابریکو او سوداگریو خپل فعالیتونه راکم کړي دي. دا وضعیت د زرگونو خلکو د دندو له لاسه ورکولو سبب شوی، چې له امله یې د بېکارۍ کچه لوړه شوې ده.
په ځانگړې توگه ځوانان، مزدورکاره طبقه او هغه خلک چې پر کوچنیو کاروبارونو تکیه لري، ډېر سخت اغېزمن شوي دي. د عایداتو کمښت او د اړتیاوو د بیو لوړوالی، د ژوندانه شرایط نور هم ستونزمن کړي دي.
خو په دې برخه کې اسلامي امارت هڅه کړې، چې د عامه کارونو، لکه د سړکونو، کانالونو او نورو زیربنایي پروژو له لارې د کار زمینه برابره کړی. همداراز، د ځینو اقتصادي فرصتونو د رامنځته کولو لپاره پر کوچنیو کاروبارونو تمرکز شوی او د ځینو ولایتونو په کچه د کرنې، مالدارۍ او لاسي صنایعو د ودې پروژې پیل شوې دي، چې د بېکارۍ د کمولو او فقر د کنټرول په برخه کې گامونه گڼل کېږي.

۵ـ د بشري بحران شدت

د نړیوالو مرستو بندېدل چې پخوا یې روغتیا، تعلیم او بیړنیو بشري اړتیاوو ته د لاسرسی په برخه کې مهم رول درلود د افغانستان بشري وضعیت له جدي گواښ سره مخ کړی دی. د روغتیایي مرکزونو تمویل، د ښوونځیو ملاتړ، د خوراکي موادو ویش او بېوزلو سره مرسته ډېره کمه شوې، چې له دې امله د خلکو ژوند له بنسټیزو اسانتیاوو بې‌برخې شوې دی.
په ځانگړې توگه ښځې او ماشومان، چې تر ټولو زیات مرستو ته اړتیا لري، اوس له ډېر محدود لاسرسي سره مخ دي. د اقلیم بدلون، وچکالۍ او اقتصادي بحران لا پسې پراخ کړی.
سره له دې، اسلامي امارت د داخلي منابعو له لارې د بنسټیزو خدماتو د دوام هڅې کړې دي. په یو شمېر ولایتونو کې د روغتیایي مرکزونو او ښوونځیو د فعالیت د دوام لپاره محلي بودیجې ځانگړې شوې او له یو شمېر اسلامي خیریه مؤسسو او هېوادونو سره د همکارۍ نوې لارې موندل شوې دي. اسلامي امارت هڅه کوي چې د نړیوالو مؤسسو سره شفافې، غیرسیاسي او د اړتیاوو پر بنسټ مرستې بېرته راجلب کړي، ترڅو بشري وضعیت نور خراب نه شي.

د اقتصادي بندیزونو لاملونه

۱ـ سیاسي وضعیت

د ۲۰۲۱ کال د سیاسي تحول وروسته، کله چې اسلامي امارت په ټول هېواد واکمن شو، نړیوالو د افغانستان له نوي حکومت سره خپلې

سیاسي او ډیپلوماتیکي اړیکې تر ډېره محدوده کړې. تر دې دمه، هېڅ هېواد د رسمیت پېژندنې اعلان نه دی کړی، چې دا وضعیت د نړیوالو همکاریو، مرستو او اقتصادي اړیکو پر وړاندې جدي خنډ ګرځېدلی دی.

د دوی له نظره د یوه ټول شموله حکومت نشتوالی، د ښځو او نجونو پر تعلیم او کار محدودیتونه او د بشري حقونو په اړه د ځینو نړیوالو بنسټونو اندېښنې، د بهرنیو هېوادونو د بې باورۍ اصلي عوامل بلل شوي دي. نړیواله ټولنه تمه لري چې د افغانستان سیاسي جوړښت باید د ټول ملت استازیتوب وکړي او د بشري حقونو په ځانګړې توګه د ښځو د حقونو په برخه کې باید پرمختګونه وشي.

سره له دې اندېښنو، باید دا هم وویل شي چې اسلامي امارت یو شمېر مهم مثبت ګامونه اخیستي، چې د سیاسي ثبات او امنیت د ټینګښت په برخه کې د پام وړ بلل کېږي. تر ټولو مهمه لاسته راوړنه یې دا ده، چې هېواد له اوږدې جګړې، خونړیو بریدونو او پراخې ناامنۍ څخه راوتلی او اوس په هېواد کې د امنیت فضاء حاکمه ده. دا یو ستر بدلون دی، چې د کورنیو او بهرنیو وګړو لپاره د امید ځرک ګڼل کېږي. همدارنګه اسلامي امارت هڅه کړې چې د شفافیت، اداري فساد سره د مبارزې او د اسلامي ارزښتونو پر بنسټ د یو باثباته حکومت بنسټ کېږدي. یو شمېر اقتصادي او ټولنیز پلانونه هم پیل شوي، چې موخه یې د خلکو د ژوند شرایطو ښه کول دي.

که څه هم نړیوال شکونه لا هم دوام لري، خو دا حقیقت هم نه شي نګول کېدای چې افغانستان یو مهم جیوستراتیژیک موقعیت لري او له نړیوالو سره په دوه اړخیزو اړیکو رامنځته کول د ټولو اړخونو لپاره ګټور دي.

اسلامي امارت ته پکار ده، چې د ملت د ټول‌شموله استازیتوب لپاره ګامونه واخلي، د ښځو او ټولنې د نورو برخو د ونډې اخیستو لپاره د شریعت، فرهنګ او نړیوالو ارزښتونو ترمنځ متوازن حللارې ولټوي او د نړۍ سره د باور تفاهم فضا رامنځته کړي. دا چاره به نه یوازې نړیوال تعامل ته لاره هواره کړي، بلکې د افغانستان دننه به هم د یو قوي او مشروع دولت بنسټونه پیاوړې شي.

۲ـ د بشري حقونو او نړیوالو ارزښتونو اړوند اندېښنې

نړیوال سازمانونه او بشرپاله بنسټونه له افغانستان څخه تمه لري، چې انساني ارزښتونه رعایت شي. لکه: د ژده‌کړې حق، د بیان آزادۍ او د مدني ټولنې فعالیتونه رعایت شي. دوی باور لري چې د ټولنې هره ډله، په ځانګړې توګه د ښځو او نجونو اساسي حقونو خوندیتوب د یو با ثباته حکومت لپاره مهم شرط دی.

د ښځو پر زده‌کړو محدودیت، د رسنیو د فعالیتونو محدودبدل او د ځینو مدني بنسټونو د کمزوري کېدو راپورونه د نړیوالو له خوا له اندېښنو سره مخ شوي. دا ډول مسایل د دې لامل شوي چې نړیوالو له اسلامي امارت سره په تعامل کې ځنډ وکړي.

خو له بلې خوا، اسلامي امارت ټینګار کوي چې د تعلیم، بیان آزادۍ او ټولنیزو فعالیتونو په برخو کې پالیسۍ د اسلامي شریعت، افغاني فرهنګ او ملي ارزښتونو په رڼا کې ترتیب شوې ده. د اسلامي امارت چارواکي وايي، چې د ښځو د تعلیم موضوع د شریعت له چوکاټه بهر نه ده غورځېدلې، بلکې د یو مناسب چوکاټ د برابرېدو هڅې روانې دي. همداراز، یو شمېر خصوصي رسنۍ اوس هم فعالیت لري، او د امارت چارواکي وخت پر وخت له رسنیو سره مطبوعاتي تعاملات کوي.

د نړیوالو اندېښنو د کمولو او د باور فضا رامنځته کولو لپاره، اسلامي امارت کولی شي د خپلې پالیسۍ وضاحت ورکړي، له نړیوالو سره پر تخنیکي کچه د تفاهم فضا رامنځته کړي او د تدریجي بدلونونو له لارې د نړیوالو تعاملو ته زمینه برابره کړي.

۳ـ د مالي فساد اندېښنې

د تېرو کلونو د تجربه‌شوي فساد له امله، نړیوال مالي بنسټونه د افغانستان د نوې اداري سره د مرستو پر سر احتیاط کوي. د نړیوالو مرستو د ضایع کېدو، د حساب ورکونې نشتوالی او د شفافیت د کمښت راپورونه، هغه موارد دي چې د مالي مرستو د بندېدو لامل شوي دي.

د پانګوالو لپاره هم د مالي ثبات او روڼتیا نشتوالی یوه مهمه اندېښنه ده، چې دوی دا باور لري د پانګونې لپاره شفاف قوانین، حساب ورکونه او د مالي اطلاعاتو روڼتیا اړین دي، ترڅو پانګه خوندي وي او اقتصادي فعالیت دوامداره وساتل شي.

خو په دې برخه کې باید یادونه وشي چې اسلامي امارت د مالي فساد پر وړاندې د مبارزې ژمنه کړې او د پخوا په پرتله یې یو شمېر اداري باثباته کړې دي. د دولتي عوایدو زیاتوالی، د غیرقانوني عوایدو بندېدو، او د ګمرکاتو او مالیاتو سیستم منظمېدو ته پام شوی دی.

اسلامي امارت کولی شي د نړیوالو باور د جلبولو لپاره لاندې ګامونه نور هم پیاوړي کړي، لکه:

- د شفاف مالي راپورونو خپرول؛
- د داخلي او خارجي نظارت سیستمونو ته لاسرسی برابرول؛
- د پانګوالو لپاره د حقوقي خوندي چاپېریال جوړول؛
- د عامه مالي ادارو ظرفیت لوړول.
- د شفافیت د کچې لوړول نه یوازې نړیوال باور زیاتوي، بلکې د افغانستان د اقتصادي ودې لپاره هم یو مهم بنسټ ایښنی.

د حل لارې

۱ـ د ډیپلوماسۍ پیاوړتیا

د افغانستان لپاره نړیوال مشروعیت، سیاسي ثبات او اقتصادي پرمختګ هغه وخت امکان لري، چې له نړۍ سره پراخې، متقابلې او د اعتماد پر بنسټ ولاړې اړیکې جوړې شي. د اسلامي امارت له خوا د امنیت ټینګښت، د بهرنیانو خوندیتوب او د سیمه‌ییزو هېوادونو سره د اقتصادي همکارۍ هڅې، دا ټول هغه ګامونه دي چې د فعالې ډیپلوماسۍ لپاره زمینه برابروي.

اسلامي امارت کولای شي بشري حقوق، د ښځو تعلیم او ټول‌شموله حکومت‌ولۍ په اړه له نړیوالو سره د تفاهم لارې ولټوي او دا ثابته کړي، چې افغانستان غواړي د اسلامي ارزښتونو په چوکاټ کې، له نړۍ سره د درناوي پر بنسټ تعامل لري. د شفافو خبرو اترو دوام له

نړیوالو سازمانونو سره تخنیکي همغږۍ او د ګډو ګټو پر بنسټ اړیکې کولی شي د بندیزونو د نرمېدو، د پانګونې زیاتېدو او د بشري مرستو د بیا فعالېدو زمینه برابره کړي.

۲ـ د خصوصي سکتور پراختیا

خصوصي سکتور د هېواد د اقتصادي ودې محرک دی. د اسلامي امارت له واک ته رسېدو وروسته، یو شمېر بنسټیز اقتصادي سکتورونو ثبات موندلی او دا فرصت رامنځته شوی، چې د خصوصي پانګونې لپاره ښه چاپېریال برابر شي. د امنیت ټینګښت، د عوایدو د راټولولو زیاتوالی او د فابریکو د بیا فعالېدو هڅې هغه مثبت اقدامات دي، چې باید نور هم پراخ شي.

د خصوصي سکتور د ودې لپاره مهم اقدامات عبارت دي له: د مالیې د اسانتیاوو رامنځته کول، د بانکي پورونو د برابرولو میکانیزم او د پانګوالو د حقوقي خوندیتوب ضمانت. دا چارې کولی شي چې د کورنیو تولیداتو او خدماتو پراختیا ته لاره هواره کړي او د زرګونو کسانو لپاره کاري فرصتونه برابر کړي.

۳ـ د سوداګرۍ او صادراتو پراختیا

افغانستان د خپل جیوپولیټیک موقعیت له برکته کولی شي د سیمه‌ییزو او نړیوالو مارکېټونو لپاره مهم ترانزیټي او سوداګریز مرکز شي. اسلامي امارت له یو شمېر ګاونډیو هېوادونو سره د سوداګرۍ، ترانزیټ، او سرحدي همکاریو تړونونه لاسلیک کړي، چې دا د صادراتو او وارداتو د باثباته کولو په برخه کې مهم پرمختګونه ګڼل کېږي.

د صادراتو پراختیا، د صنعتي تولیداتو وده او د بهرنیو اسعارو د جذب لپاره اړتیا ده چې د لا زیاتو مارکېټونو دروازې پرانیستل شي. دا کار نه یوازې ملي عواید زیاتوي، بلکې د هېواد صنعت، کرنه او لاسي صنایع هم پیاوړي کوي. اسلامي امارت ته پکار ده، چې د تجارتي پالیسۍ د ساده کولو، د تعرفو تنظیم، د صادراتي توکو د بسته‌بندۍ او د کیفیت په ښه کولو لا زیات تمرکز وکړي.

۴ـ د کورنیو تولیداتو ملاتړ

افغانستان یو کرنیز هېواد دی، چې د کرنې، لاسي صنایعو او طبیعي منابعو پراخ امکانات لري. د اسلامي امارت له خوا په ځینو ولایتونو کې د کرنیزو ځمکو سروې، د اوبو مدیریت او د زراعتي توکو ملاتړ ته پام شوی، چې دا یو مثبت پیل ګڼل کېږي.

د کورنیو تولیداتو د پیاوړتیا لپاره باید ځانګړې پروګرامونه رامنځته شي، چې پکې بازارموندنه، تخنیکي زده‌کړې، او مالي ملاتړ شامل وي. د ښځو لاسي صنایعو، کوچني فارمونو او د کورنیو فابریکو تقویه نه یوازې اقتصاد ته وده ورکوي، بلکې کورنیو ته مستقیم عاید هم برابروي. د تولیدي اقتصاد وده، پر وارداتو د تکیې کمښت او د صادراتو د زیاتوالي بنسټ هم کېښودل شي.

۵ـ د بشري مرستو تنظیم او روڼتیا

بشري مرستې د میلیونونو افغانانو د ژوند ژغورلو لپاره حیاتي ارزښت لري. د اسلامي امارت له لوري له نړیوالو مؤسسو سره د همکارۍ د ارادې څرګند ول، د مرستو د امنیت تضمین او د ځینو مرستندویه پروګرامونو بیا فعالېدل، دا ټول هغه ګامونه دي چې د نړیوالو باور بیا راجلبولی شي.

د مرستو د روڼ تنظیم لپاره اړتیا ده چې شفاف، غیرسیاسي او د اړتیا پر بنسټ وېش میکانیزمونه رامنځته شي. اسلامي امارت کولی شي چې له ملګرو ملتونو، اسلامي خیریه بنسټونو او نورو نړیوالو ادارو سره ګډ کمېسیون جوړ کړي، د مرستو د وېش ربښتیني څارنه وکړي او د حساب ورکونې سیسټم پیاوړی کړي. دا به نه یوازې نړیوال باور زیات کړي، بلکې مرستې به واقعاً هغو ته ورسېږي چې اړتیا ورته لري.

۶ـ د علمي ظرفیتونو لوړول

د هېواد د پرمختګ بنسټ د ښوونې، روزنې او مسلکي ظرفیتونو پیاوړتیا ده، چې د اسلامي امارت له خوا د یو شمېر مسلکي ښوونځیو، دیني مدرسو او حرفوي زده‌کړو مرکزونو ملاتړ یو مثبت ګام بلل کېږي، خو لا هم د ځوان نسل لپاره پراخو فرصتونو ته اړتیا ده.

د تخنیکي، حرفوي او لوړو زده‌کړو پراختیا، د مسلکي ښوونکو روزنه او د تعلیمي نصاب عصري کول هغه اساسي ګامونه دي چې کولی شي د ځوانانو ظرفیت لوړ کړي. دا چاره به نه یوازې د بیکارۍ کچه راټیټه کړي، بلکې د اقتصاد او صنعت لپاره بې‌کیفیته کاري ځواک هم چمتو کړي. اسلامي امارت ته پکار ده چې د نجونو او هلکانو د تعلیم لپاره مناسب دیني چوکاټ جوړ کړي، ترڅو ټول ملت له زده‌کړو برخمن شي.

پایله

اقتصادي بندیزونه د افغانستان پر اقتصاد او ټولنې ژورې منفي اغېزې لري، چې له امله یې د هیواد اقتصادي سیسټم ته جدي زیان رسېدلی دی. خو سره له دې، دا هم باید ومنل شي چې د دې ستونزو د حل لپاره د اسلامي امارت او نړیوالې ټولنې ترمنځ د سیاسي تفاهم، همکارۍ او هوکړې بنسټونه په ګوته شوي دي. د افغانستان د بحران د حل او اقتصادي پرمختګ لپاره، یوازې د نړیوالو مرستو سره سمون او تطابق نه، بلکې د کورنیو ظرفیتونو پراخول هم حیاتي دي.

که افغان چارواکي د نړیوالو غوښتنو ته ځواب ووایي، د شفافیت اصول مراعات کړي، د حساب ورکونې سیسټمونه پیاوړي کړي او د خصوصي سکتور لپاره اسانتیاوې رامنځته کړي؛ نو د اقتصادي بندیزونو نرمېدل او د اقتصادي ودې لپاره لاره هوارېږي. دا نه یوازې د اقتصادي فعالیتونو پر پرمختګ اغېزه لري، بلکې د بشري حقونو او ټولنیزو شرایطو په ښه‌والي کې هم مرسته کوي.

په دې توګه افغانستان د یو باثباته، روڼ او ټول‌شموله سیسټم له لارې د کورنیو او نړیوالو همکارانو سره په ګډه د پرمختګ لاره پرانېزي. د یوه متوازن اقتصادي چاپېریال او د شفافو پالیسیو له لارې، افغانستان کولی شي له نړیوالې ټولنې سره خپلې اړیکې بیا جوړې کړي، د صادراتو لپاره د نویو لارو پرانیستل او د خپلو خلکو لپاره یو ښه، باثباته او پرمخ تلونکي اقتصادي راتلونکی یقیني کړي.

د ټولنې د ټولو ډلو همکارۍ او د یو روښانه ستراتیژیک پلان په رامنځته کولو سره افغانستان کولی شي خپل کورنیو او نړیوال چیلنجونه بدل کړي او د پرمختګ او سوکالۍ په لور حرکت وکړي.

نقش قضاوت اجتماعی در شکل گیری شخصیت افراد در اجتماع

نویسنده: شفیق الله احدی

برای نوشتن، همیشه به دنبال سوژه‌هایی هستم که علاوه بر روشنگری، برای مخاطبان مهم، ارزشمند و حتی متمم نیازهای اجتماعی و عاطفی‌شان باشند. پیش از آنکه چیزی بنویسم، به این فکر می‌کنم که قضاوت خواننده‌گان در مورد آن چگونه خواهد بود. حتی اگر کاری را انجام دهم، چه در جهت خیر باشد یا نباشد، این سوال را در ذهن دارم که کار من از نظر اجتماعی چه بازده و پذیرشی خواهد داشت. این‌گونه افراد عموماً به دنبال تأیید دیگران هستند که کارشان از نظر دیگران چقدر خوب یا بد جلوه داده می‌شود. آن‌ها به دنبال تأیید هستند و این خواسته یا ناخواسته، مهم است. توجه به این موضوع، حتی اگر برای رد آن هم باشد، به عنوان یک امر مهم تلقی می‌شود. جایی خواندم که خوب و بد را ما از آن جهت خوب یا بد می‌شناسیم که جامعه برای ما تعریف کرده است. یعنی از ابتداء هر چه جامعه، دیگران و نهادهای اجتماعی و اندیشمندان گفته‌اند خوب است، ما نیز آن را خوب گفته‌ایم. از این جهت، همواره قضاوت دیگران بوده که خوب و بد را به انسان در اجتماع تعریف می‌کند. اما پرسش اصلی این است که این قضاوت‌های اجتماعی در شکل‌گیری شخصیت اجتماعی انسان‌ها چه نقشی می‌تواند داشته باشد؟ نگارنده در این یادداشت کوتاه قصد دارد به این موضوع بپردازد.

شخصیت اجتماعی

شخصیت اجتماعی در واقع آن بخشی از وجود مادی ومعنوی ما است که در اجتماع وجود دارد، شناسه یا هویتی که بر مبنای آن انسان در اجتماع شناخته یا شناسانده می‌شود. شخصیت اجتماعی، تلاش فرد برای ابراز وجود و شناخته شدن‌اش بر مبنای یک سری ویژه‌گی‌هایی است که اجتماع آن را می‌پذیرد. چرا انسان به پذیرش اجتماعی فکر می‌کند؟ زیرا انسان موجودی اجتماعی است و دور از اجتماع، در واقع هویتی ندارد. حتی ارسطو انسان دور از اجتماع را به «حیوان یا فرشته» تشبیه می‌کند. از این رو، شخصیت اجتماعی همان چیزی است که نقش ما را در اجتماع تعریف و جایگاه ما را مشخص می‌سازد. این شخصیت اجتماعی می‌تواند در قالب‌های متفاوتی قابل شناسایی باشد و هر قالبی، انتخاب خود شخص برای شناخته شدن است. ما اگر کسی را به عنوان دانشمند، متفکر، فعال مدنی، سیاست‌مدار، جنایت‌کار، بداخلاق یا خوب و بد می‌شناسیم، این‌ها در واقع شخصیت‌های اجتماعی این افراد هستند که برای ساختن و شناساندن آن، طرف فرم و قالب‌های بروز چنین شخصیتی را خود انتخاب کرده است. و همین‌ها مجموعۀ مواردی هستند که از بدو ورود انسان به اجتماع، او را به سوی شناخته شدن و شکل‌دهی شخصیت اجتماعی سوق می‌دهند.

قضاوت اجتماعی

قضاوت اجتماعی مجموعه‌ای از بینش‌هایی است که در رابطه با شخصیت اجتماعی انسان در اجتماع وجود دارد. این بینش‌ها در پی فعالیت‌ها و کنش‌هایی شکل می‌گیرد که ما در اجتماع داریم و هم‌چنان از رفتارهای نشأت می‌گیرد که ما از خود در برخورد با دیگران نشان می‌دهیم. همین بینش‌ها در شکل‌گیری شخصیت اجتماعی افراد نقش دارند. قضاوت و بینش اجتماعی اغلب شکل‌دهنده‌ی شخصیت انسان در اجتماع می‌باشد. این قضاوت‌ها همیشه به همان‌قدر که می‌تواند درتکامل شخصیتی انسان به سمت نیکی و خیر نقش بازی کند، به همان اندازه می‌تواند به ظهور شخصیت انحرافی، بد و حتی جنایت‌کار نقش داشته باشد. از همین رو است که دانشمندانی مانند روسو توصیه می‌کنند: پایه‌های زنده‌گی را بر مبنای قضاوت دیگران نگذارید. اغلب در اجتماع نیز شاهد این حقیقت انکار ناپذیر بوده‌ایم که عقب به انزواء رفتن شخصیت‌ها، دست اجتماع دخیل بوده است. این‌که جامعه رفتار و کردار شخص را چگونه دیده است، همین بینش تأثیر زیادی بر شخصیت او گذاشته و مسیر زنده‌گی‌اش را تعیین می‌کند. زنده‌گی یک شاعر یا نویسنده را در نظر بگیرید؛ او از ابتدایی‌ترین شکل ممکن آغاز می‌کند، ولی روزی به جایی می‌رسد که کارش حمایت جمعی را به خود می‌گیرد و مورد پذیرش عمومی یا حداقل صاحبان نظر در این عرصه می‌شود. اما این شامل همه نیست؛ بعضی‌ها در آغاز راه می‌مانند و پیش نمی‌روند، زیرا قضاوت اجتماعی برای آن‌ها مهم بوده است و چون در ابتداء خواننده‌ای نداشته‌اند، حتی با وجود مهارت در این بخش، پیش نرفته‌اند. قضاوت اجتماعی در واقع به همین شکل عمل کرده و نقش به سزای در ساختار شخصیتی انسان‌ها دارد.

سخن آخر

از آنجایی که انسان فطرتاً به دنبال تأیید، پذیرش و حتی مورد توجه بودن است، بینش مردم در اجتماع در شکل‌گیری شخصیت اجتماعی او نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. هر چند اغلب قضاوت‌های اجتماعی خصمانه، بازدارنده و منحرف‌کننده است، ولی همین بینش و داوری قادر است تأثیر بگذارد و تعیین‌کننده باشد. از این رو، نقش قضاوت در شکل‌گیری شخصیت اجتماعی، مهم، قابل توجه و تعیین‌کننده است. چه انسان این قضاوت‌ها را مهم بشمارد و چه نشمارد. در هر صورت، انسانی که در پی اجتماع است و بودن در اجتماع هویت او را می‌سازد، زنده‌گی خود را بر مبنای این قضاوت‌ها بناء می‌نهد و ادامه می‌دهد. به همین اساس، نمادهای اجتماعی خوب، مردمی می‌شوند و محور قرارمی‌گیرند. و نماد های اجتماعی بد، علرغم این‌که پذیرنده‌ی خود را دارند، همیشه نمی‌توانند محور اجتماعی باشند.

د مې لومړۍ نېټې «د کارګر نړیوالې ورځې» لمانځغونډې ته ښه راغلاست!

به محفل تجلیل از اول می «روز جهانی کارگر» خوش آمدید!

Welcome to May 1st, The international labour`s day celebration ceremony!

تجلیل از روز جهانی کارگر؛ حمایت از بازوان توانمند اقتصاد کشور

گزارشگر: میثم نظری

کارگران به عنوان ستون فقرات اقتصاد هر کشوری شناخته می‌شوند، بدون تلاش و سخت‌کوشی آن‌ها، روند توسعه در بخش‌های مختلف اقتصادی ممکن نیست، از بخش‌های صنعتی، خدماتی و زراعت گرفته تا دنیای فناوری و تحقیقات، همه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به کارگر وابسته‌اند.

علاوه بر تأثیرات اقتصادی، کارگران نقش مهمی در بهبود وضعیت اجتماعی و فرهنگی جوامع ایفاء می‌کنند. از طریق درآمدهای خود آن‌ها می‌توانند به آموزش، صحت و رفاه خانواده‌گی بپردازند. این امر به طور غیرمستقیم به کاهش فقر، ارتقاء سطح زنده‌گی و افزایش فرصت‌های اجتماعی برای همه افراد جامعه کمک می‌کند. هم‌چنین، کارگرانی که بصورت دوامدار و با کیفیت بالا مشغول به کار هستند، می‌توانند الگوی مناسبی برای نسل‌های بعدی باشند و فرهنگ کار و تلاش را در جامعه ترویج دهند.

حمایت‌های دولت از کارگران می‌تواند به عنوان عاملی برای بهبود شرایط زنده‌گی آن‌ها عمل کند. دولت باید قوانینی را تصویب کند که تضمین‌کننده حقوق کارگران در زمینه‌های مختلف باشد. این قوانین می‌توانند شامل تضمین شرایط کاری مناسب، حق بیمه، مرخصی‌های قانونی، امنیت شغلی و حقوق بازنشستگی باشند. هم‌چنین، نظارت بر اجرای این قوانین باید به‌طور مستمر صورت گیرد تا از هر گونه سوء استفاده از حقوق کارگران جلوگیری شود.

به همین منظور رهبری وزارت کار و امور اجتماعی امارت اسلامی افغانستان همواره تلاش نموده است تا در زمینه‌ی فراهم سازی شرایط و فرصت‌های کاری شایسته، انکشاف بازار مؤثر کار و تسهیل اشتغال‌زایی در کشور، برنامه‌های بنیادی را روی دست بگیرد؛ برگزاری کنفرانس ملی کار، فعال سازی دوباره اتحادیه ملی کارگران، طرح برنامۀ اعزام قانونی کارگران ماهر به خارج از کشور، طرح و بازنگری قوانین و مقررات مرتبط به کار، بازنگری لوایح کاری، ایجاد بخش رسیده‌گی به شکایات میان کارگران وکارفرمایان و تجلیل از روز جهانی کارگر از جمله‌ی فعالیت‌های عمده وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشد که تا به حال صورت گرفته است.

الحاج مولوی محمد زاهد احمدزی معین امور کار این وزارت در محفل تجلیل از روز جهانی کارگر اشتراک نموده و در سخنان اش بیان نمود که «امارت اسلامی افغانستان، به‌ویژه وزارت کار و امور اجتماعی، متعهد است که با استفاده از راه‌کارهای مختلف، سطح بیکاری را کاهش دهد، حقوق مشروع کارگران را تأمین کند، برای جوانان در بخش‌های مختلف فرصت‌های شغلی ایجاد نماید و زمینه اعزام قانونی کارگران ماهر افغان به خارج از کشور را فراهم سازد». وی هم‌چنان افزود «تأمین حقوق کارگران مطابق شریعت اسلام از مکلفیت‌های

این وزارت می‌باشد و به منظور حل مشکلات و چالش‌ها و رسیده‌گی به موقع به شکایات آنها، بخش سمع شکایات نیز ایجاد شده است».
هم‌چنان الحاج مولوی عبدالمتین مولوی‌زاده سرپرست اتحادیه ملی کارگران در سخنان اش در این محفل، توجه در زمینه‌ی افزایش معاش، صحت و امنیت، ایجاد فضای مناسب کاری و حمایت از حقوق کارگران را از مسئولیت‌های اصلی این اتحادیه بیان نمود. وی هم‌چنان بر رفتار مناسب با کارگران، اهمیت کارگران در سطح جهان، تأمین حقوق آنان و فراهم‌سازی امکانات و معیارهای زنده‌گی شایسته برای کارگران تأکید کرد.

اگر چه کارگران نقش حیاتی در رشد و توسعۀ اقتصاد و رفاه جامعه دارند، اما آن‌ها با چالش‌هایی نیز مواجه هستند که می‌تواند اثرات منفی بر زنده‌گی و شرایط‌کاری آن‌ها داشته باشد. که مهم‌ترین چالش‌ها عبارت اند از:

۱.دستمزد پایین و شرایط کاری نامناسب: یکی از مشکلات رایج کارگران، دریافت دستمزدهای است که حتی نمی‌تواند نیازهای اولیۀ زنده‌گی شان را تأمین کند. این موضوع باعث افزایش فشارهای اقتصادی و کاهش کیفیت زنده‌گی کارگران و خانواده‌های شان می‌شود.

۲.عدم دسترسی به آموزش و مهارت‌های مناسب: بسیاری از کارگران به دلیل نداشتن مهارت‌های کافی نمی‌توانند در مشاغل با درآمد بالا مشغول به کار شوند. این امر موجب محدودیت‌های شغلی و اجتماعی برای آن‌ها می‌شود.

۳.شرایط کاری‌سخت: بسیاری از کارگران در شرایط کاری‌سخت و پر خطر فعالیت می‌کنند. عدم وجود تجهیزات ایمنی مناسب یا کمبود نظارت‌های قانونی می‌تواند سلامت جسمی و روانی آن‌ها را تهدید کند.

۴.کمبود امنیت شغلی: بسیاری از کارگران از امنیت شغلی کافی برخوردار نیستند و نگران از دست دادن شغل خود هستند. این موضوع می‌تواند باعث اضطراب و نگرانی در زنده‌گی آن‌ها شود.

با در نظر داشت چالش‌های یاد شده، تصامیم و اقدامات کارا می‌تواند وضعیت اجتماعی و اقتصادی آن‌ها را بهبود بخشد که برخی از این فرصت‌ها عبارت اند از:

۱.افزایش دستمزد و حقوق: ایجاد پالیسی‌های مناسب برای تعیین حداقل دستمزدها و تضمین حقوق آن‌ها، می‌تواند به افزایش رفاه اقتصادی و اجتماعی کارگران کمک کند. این امر می‌تواند فشارهای اقتصادی را کاهش داده و سطح زنده‌گی کارگران را ارتقاء دهد.

۲.ارائۀ برنامه‌های آموزشی و حرفه‌ای: فراهم کردن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای کارگران می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا مهارت‌های جدیدی بیاموزند و به مشاغل با درآمد بالا دست یابند. این امر نه تنها به کارگران، بلکه به اقتصاد کلی کشور نیز کمک می‌کند.

۳.ایجاد شرایط‌کاری امن و مناسب: سرمایه‌گذاری در تجهیزات ایمنی، نظارت‌های بیشتر و بهبود شرایط محیط کاری می‌تواند خطرات برای کارگران را کاهش دهد و به افزایش کارآیی کمک کند.

۴.حمایت از حقوق کارگران: تقویت قوانین حمایت از حقوق کارگران می‌تواند به آن‌ها در مقابله با تبعیض‌ها، نابرابری‌ها و مشکلات مربوط به امنیت شغلی کمک کند. این قوانین می‌توانند شامل بیمه‌های اجتماعی، مرخصی‌های قانونی و سایر حقوق کارگران باشند.

با این حال همه ساله در اکثر کشورهای جهان از روز اول ماه می، به منظور حمایت و تأمین حقوق کارگران روزی به نام روز جهانی کارگر تجلیل می‌گردد. در افغانستان نیز از این روز تجلیل به عمل می‌آید، این در حالیست که شرایط کاری برای بسیاری از کارگران در کشور هنوز با چالش‌های زیادی روبرو است. بیکاری و کمبود کار، عدم توجه به صحت، دستمزد پایین و شرایط کاری نا امن از جمله مشکلاتی است که طبقه‌ای کارگر افغانستان با آن دست و پنجه نرم می‌کنند.

به امید روز که همه طبق میل خویش کاردل‌خواه و درآمد مناسب داشته باشند.

هفده اصل کار تیمی و با همی

منبع: کتاب هفده اصل کارتیمی مؤلف: جان ماکسول
مترجم: مهدی قراچه داغی
جمع و ترتیب: محمد محفوظ تائب

کار جوهر و زیور انسان است و بدون کار وجود انسان در اجتماع هرزه و بیهوده می‌باشد. کلید هر گنج کار است و هر کسی می‌خواهد صاحب گنجی در زنده‌گی خود شود، لازم است کار بکند و زحمت بکشد. البته کار که به شکل تیمی و با همی صورت می‌گیرد نسبت با کار که به طور انفرادی انجام می‌شود به مراتب بهتر و پر بار تر می‌باشد چنان‌چه در ارشادات دین اسلام از خیر و برکت که در کار تیمی و با همی نهفته است همیش سخن گفته شده و این خیر و برکت را هرگز نمی‌توان در کار انفرادی سراغ کرد.

اصل اول

سازگاری و انطباق‌پذیری با گروه و تیم

سازگار بودن با تیم کاری و ایجاد هم‌آهنگی میان کارمندان یکی از ضرورت‌های مهم در ادارات پنداشته می‌شود. چنان‌چه گفته شده است: «اگر خود را به خاطر تیم کاری تغییر ندهید، ممکن است تیم کاری شما را تغییر بدهد»، یک تیم کاری زمانی به موفقیت دست می‌یابد که همه اعضای شامل در آن با هم سازگاری داشته و یکی با دیگری کنار آیند.

اصل دوم

تشریک مساعی و همکاری با گروه و تیم

تشریک مساعی و همکاری در یک گروه کاری مهم تر از رقابت کردن اعضای کاری با یکدیگر می‌باشد؛ چنان‌چه نسائی از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت می‌کند که ایشان فرموند: «ید الله علی الجماعة فإن الشیطان مع من فارق الجماعة» ترجمه: دست بلاکیف الله جل جلاله یعنی حمایت او با جماعت و گروه است و به تحقیق شیطان کسی را همراهی می‌کند که از جماعت و گروه جدا شده باشد. به همین ترتیب ضرب المثل مشهور است که گویند: گرگ گوسفندی را می‌درد که از رمه و گله خارج شده باشد، بناءً برای گرفتن نتیجۀ بهتر از کار، کار کردن با تیم و گروه لازمی و ضروری می‌باشد.

اصل سوم

تعهد داشتن با گروه و تیم

متعهد بودن و تعهد داشتن با گروه یکی از شاخصه‌های مهم در ادارات پنداشته می‌شود. اکثر مردم تعهد را با احساس ربط می‌دهند در حالی‌که تعهد از احساس جدا و متفاوت می‌باشد، تعهد داشتن خصلت شخصی است که به ما امکان می‌دهد تا به اهداف خود برسیم؛ اما احساسات همیشه در تغییر بوده و پیوسته همانند سد عمل می‌کند و مانع رسیدن ما به هدف می‌شود. پس اگر خواهان تیم و گروه قوی، محکم و پا برجاهستید لطفاً به تیم خود متعهد باشید و تحت تأثیر احساسات و خواهشات نفسانی خویش نه‌روید.

اصل چهارم

ارتباط داشتن با گروه و تیم

تا زمانی‌که اعضای گروه نسبت به برقراری تماس و ارتباط با یکدیگر میل و رغبت نشان نه دهند نمی‌توانند کار تیمی مؤفقی را انجام بدهند. بدون ارتباط گروهی کار شما هیچ نتیجه‌ای در پی نخواهد داشت

و زحمات شما فقط ضیاع وقت بوده بار و ثمر دیگری ندارد. ارتباط داشتن با گروه و تیم یکی از شاخه‌های مهم روابط اجتماعی به شمار می‌رود، هر گاه روابط اجتماعیِ میان کارمندان و کارکنان یک اداره دچار مشکل شود، کارها عموماً معطل شده و تیم به شکست روبرو می‌شود، پس برای گرفتن نتیجهٔ مطلوب از کار تیمی، لازم است با یکدیگر ارتباط خوب بر قرار نماییم.

اصل پنجم

صلاحیت و قابلیت داشتن در گروه و تیم

واژهٔ صلاحیت به معنای «صلاحیت درحد کفایت» است. کیفیت صلاحیت در اعضای تیم مطلوب، اشاره به اصولی ترین تعریف آن است که عبارت از: صلاحیت در حد اعلی، شایستگی کامل و کفایت می‌باشد. افراد باصلاحیت، شایسته و با کفایت در یک تیم، اشخاص نهایت توانمند استند و همیشه انرژی و تلاش خود را صرف کارهایی می‌کنند که به خوبی بتوانند از عهدهٔ آن بیرون آیند. یک تیم و یا یک گروه کاری زمانی به موفقیت دست پیدا می‌کند که افراد و اشخاص شامل در آن از صلاحیت، شایستگی و کفایت کامل برخوردار بوده و کارها را به شکل درست آن انجام بدهند. بناءً داشتن صلاحیت و قابلیت کاری در تیم یک امر ضروری و الزامی پنداشته می‌شود.

اصل ششم

قابل اعتماد بودن در گروه و تیمِ

داشتن اعتماد در یک گروه حتما مستلزم مرگ و زنده‌گی نیست؛ اما به یقین برای کامیابی و موفقیت هر تیمی، داشتن اعتماد ضروری پنداشته می‌شود. این نکته را زمانی متوجه می‌شوید که در گروه خود کسانی را داشته باشید ولی نتوانید به آنها اتکا و اعتماد کنید. هر کاری را که در گروه انجام می‌دهید به انگیزه‌ای گرفتن پاداش مادی نباشید؛ بلکه پاداش معنوی را همیش در نظر داشته باشید و پاداش معنوی همانا اجر و ثواب الهی، عزت وقار و جایگاه بلند است که نصیب شما می‌شود. بناءً در اجرای هر کار منافع گروه را بر منافع شخصی خود مقدم بدانید، اما اگر کسی پیوسته دستور کارش بر مبنای منافع شخصی باشد غیر قابل اعتماد بودن خود را ثابت می‌کند و هیچ‌گاهی مورد اعتماد شده نمی‌تواند.

اصل هفتم

انضباط، نظم و ترتیب داشتن در کار تیمی و باهمی

داشتن انضباط یکی از صفات عالی در ادارات به شمار می‌رود. انضباط به معنای انجام دادن کارهایی است که به آن علاقه ندارید تا بتوانید در نتیجهٔ آن کارهایی را که به راستی دوست دارید انجام دهید. معنای دیگر انضباط، پرداختن قیمت و بهای چیزی کوچک است تا در آینده‌ها بتوانید چیزهای بزرگتری را خریداری کنید. انضباط، نظم و ترتیب در حقیقت رعایت نمودن سلسلهٔ مراتب را گویند که پیاپی و قدم به قدم به سوی آن در حرکت استید. اشخاص منظم و مرتب همیش موفقیت‌آور استند و پیروزی را با خود می‌آورند.

اصل هشتم

بها دادن و ارزش قایل شدن به همکاران

عضوی از تیم، زمان موفق می‌شود که در فکر موفقیت سایر اعضا در تیم باشد. هدف زنده‌گی پیروزی نیست؛ بلکه هدف این است که رشد کنیم و بالنده‌گی‌های خود را با دیگران همرسانی نماییم، رضایت و شادمانی را که برای دیگران ایجاد کرده اید، به مراتب لذت بخش از این است که به دیگران شکست داده اید. بناءً بها دادن به دیگران و ارزش قایل شدن به دیگران یکی از رازهای موفقیت انسان‌های بزرگ است. در شرایطی که ایجاب می‌کند تا از هم تیمی‌های تان انتقاد کنید؛ بر عکس ایشان را تشویق و تأیید نمایید. تشویق در حقیقت بها و ارزشی است که به آنها قایل هستید، اکثر اعضای تیم متوجه و مایل به این استند که شما در مقام تعریف و تأیید آنها حرف می‌زنید و یا خیر.

اصل نهم

شور و اشتیاق داشتن نسبت به تیم و کار

علاقه مندی به اعضای تیم، یکی از شاخص‌های مهم در کار تیمی و باهمی به شمار می‌رود.

بدون شوق و شور داشتن به تیم و کار، کار کردن با اعضای تیم مشکل بوده وخسته کن تمام می‌شود، وقتی‌که اشتیاق وجود داشته باشد، همهٔ تیم انرژی می‌گیرند و اعضای شامل در آن می‌توانند در هر کاری مؤفق شوند. افرادی که با علاقمندی خود وارد تیم کاری می‌شوند و یاهم با علاقه مندی خود شغل را انتخاب می‌کنند؛ هرگز از وجود خود در تیم احساس ناراحتی و پشیمانی نمی‌کنند، چون مسؤلیت علاقه مندی ورود خود را خود ایشان بر عهده دارند.

اصل دهم

هدفمند بودن در کار با تیم

هدف داشتن یکی از نکات مهم و برجسته در زنده‌گی روزمرهٔ انسان‌ها به‌شمار می‌رود انسان‌های بی‌هدف و بی‌مقصد هیچ‌گاهی به کامیابی و موفقیت دست نمی‌یابند. هدف در حقیقت همان نقطهٔ نهایی است که برای رسیدن به آن انسان‌ها از هیچ نوع سعی و تلاش دریغ نمی‌ورزند. چنانچه الله جل جلالهِ در مورد هدف خلقت انسان‌ها می‌فرماید: «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» آیهٔ (۵۶) سورهٔ الزاریات ترجمه: و نیافریدیم گروه جن و اَنس را مگر به منظور عبادت. بناءً داشتن زنده‌گی بی‌هدف و بیهوده خلاف آموزه‌های دینی محسوب می‌شود و از طرف شارع منع قرار داده شده است. پس لازم است در کار کردن خود با تیم هدفمند باشیم و برای رسیدن به آن تلاش نماییم.

اصل یازدهم

آگاهی از مأموریت خود در زنده‌گی و در تیم

ایجاب می‌کند انسان‌ها تصویر بزرگ از زنده‌گی خویش را به شکل رسا و شفاف ببینند و به آن بیندیشند. در دید تصویر بزرگ از زنده‌گی هدف خلقت ما و این‌که چرا خلق شده ایم؟ و این‌که مأموریت ما در زنده‌گی دنیایی چی است؛ همه مشخص می‌شوند و این دید به ما کمک می‌کند تا بیاموزیم و سر انجام از چون و چرای زنده‌گی خود اطلاع حاصل نماییم. به همین ترتیب آگاهی ما از کار کردن در تیم نیز یک امر ضروری و الزامی پنداشته می‌شود که باید از آن باخبر باشیم.

اصل دوازدهم

آماده‌گی برای کار در تیم

آماده‌گی داشتن برای کار در تیم، یکی از اصول اساسی کار و کلید موفقیت شمرده می‌شود و هم‌چنان آماده بودن برای کار در تیم تفاوت میان شکست و پیروزی را رقم می‌زند، آماده بودن در کارها بهتر از

اقدامات اصلاحی بعدی است و دست آوردهای عظیم و بزرگی که ما امروز در جهان شاهد آن هستیم، همه و همه حاصل آماده‌گی‌های کوچک و پیش پا افتیده‌ای بوده اند که اکثر مردم به طرف آن به چشم حقارت می‌دیدند. دانشمندان می‌گویند: «کسیکه درحالت آماده‌گی به سر می‌برد، در حقیقت نیم نبرد را پشت سر گذاشته است». فلهذا لازم است برای کار کردن در تیم هر ازگاهی آماده باشیم.

اصل سیزدهم

کنار آمدن با اعضای تیم؛ اگرشما با آن‌ها کنار بیایید آن‌ها نیز با شما کَنار می‌آیند

کنار آمدن با هر کس باالخصوص با اعضای تیم، به شما کمک می‌کند تا بفهمید که شما کی هستید و به کجا می‌روید. کنار آمدن با دیگران اصل مهم در زنده‌گی اجتماعی ما پنداشته می‌شود، بدون کنار آمدن و گذشت در مقابل دیگران زنده‌گی ما فاقد جوهر بوده و مفهوم ندارد و همانند یک مجسمه و هیکل بی‌جان در اجتماع تظاهر می‌نماییم. زنده‌گی بی‌معنا و بی‌مفهوم مناسب حال هیچ انسان نبوده و برای هیچ شخص پذیرفتنی نیست، پس برای این‌کهٍ زنده‌گی پر معنا و با مفهوم داشته باشیم، لازم است تا در اجتماع خاصتاً در کار با تیم و گروه رمز کنار آمدن با دیگران را بیاموزیم و از آن بهره‌ای ببریم.

اصل چهاردهم

خود را ارتقاء دادن و ظرفیت خود را بلند بردن

برای اصلاح و بهبود خود دست به‌کار شوید و داشته‌های خود را ارتقاء ببخشید، همیش در صدد بلند بردن سطح علمی و ظرفیت خود باشید، برای اینکه تیم تان موفق و پیروز شود خود را به پیروزی برسانید و پیوسته معلومات خود را تجدید کنید، در کارهای خویش از خلاقیت و نوآوری استفاده کنید، چون ارتقای خود تان در حقیقت ارتقای تیم دانسته می‌شود و نتیجهٔ خوب در پی دارد.

اصل پانزدهم

از خود گذری

با کار کردن در تیم، لازم است خود را بر دیگران مقدم ندانید و در مقابل اعضای تیم از خود گذری نشان دهید، گذشت و تیر شد را بیاموزید، گذشت در مقابل اشتباهات دیگران جایگاه شما را در تیم کاری بلند می‌برد و به شخصیت شما می‌افزاید و شما می‌توانید به خیال راحت با تیم خود کار نمایید و در قلب همه محبوب شوید. دانشمندی بنام چارلز گودیر می‌گوید: «من از این‌که کشت را بکارم و دیگران آنرا درو کنند ناراحت نیستم، بلکه زمانی ناراحت می‌شوم که کشت را بکارم و کسی آنرا درو نکند». و هم‌چنان دانشمند دیگر جرج برنز می‌گوید: «هر گاه از بخشش و گذشت به مردم باز می‌مانید، وقتی آن است که سرتان را بگذارید و بمیرید».

اصل شانزدهم

راه حل گرایی؛ مصمم شوید تا راه حل‌ای را برای رفع مشکلات پیدا کنید

برای این‌که در قضایای مختلف و مشکلات به وجود آمده بتوانید به راه حل‌های مناسب دست پیدا کنید، باید همیشه به افراد متخصص گوش بدهید، نظریات آن‌ها را بشنوید و به رهنمودهای آن‌ها عمل کنید، آن‌ها به شما خواهند گفت که چی کاری را به چی دلیل نمی‌توانید انجام بدهید و هم‌چنان آن‌ها به شما خواهند گفت که چی کاری را به چی دلیل می‌توانید به وجه احسن آن انجام بدهید. اصل مشوره را در کارها هرگز فراموش نکنید.

اصل هفدهم

پی‌گیری و تعقیب

سر انجام برای این‌که در تیم خود خوب بدرخشیم و از کارهای گروهی ما نتیجهٔ بهتر بگیریم، ضرور است پی‌گیری و تعقیب را در کارهای خود مد نظر داشته باشیم. اگر کارهای گروهی خویش را خود مان پی‌گیری و تعقیب نه‌نماییم و از کیفیت آن با خبر نه‌شویم، نمی‌دانیم که کار و زحمت کشی ما در تیم تا چی حد مؤثر بوده و چی پیامد را با خود داشته است، بناءً تعقیب کارهای تیمی، ما را کمک می‌کند تا به نتیجهٔ مطلوب و هدف نهایی که همانا پیروزی است دست پیدا کنیم.

نشه‌يي توکي او ناوړه اغېزې يې

ليکنه: نياز محمد احساس

نشه يي توکي په حقيقت کې هغه ناوړه پديده ده، چې په تدريج سره د هر انسان او بيا په ځانګړي توګه د ځوان نسل ټولنيز شخصيت، روغتيا او سلامتيا زيانمنوي، خوږ ژوند يې له اوږد مهاله رنځ، ناهيلۍ او مرګوني ګواښ سره مخامخوي او په دې لړ کې انساني ټولنه هم له ګڼ شمېر ستونزو او ناخوالو سره مخ کېږي. نشه‌يي توکي د انسانانو د روغتيا، فکر، احساساتو او ټولنيز ژوند لپاره ستر ګواښ دی. دا زهرجن مواد د لنډمهاله خوشحالۍ يا ښېغمه توب احساس ورکوي، خو اوږدمهاله استعمال يې د فزيکي، رواني، اقتصادي او ټولنيزو ستونزو سبب ګرځي. د نړۍ په کچه هر کال ميليونونه انسانان د نشه يي توکو له امله خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په نشه‌يي توکو روږدي کېدل که د خوراک، څښاک او يا هم د پيچکارۍ له لارې وي. ديني، جسمي، رواني، اخلاقي، مالي او ټولنيز زيانونه لري؛ نو له همدې امله د اسلام مبارک دين نشه‌يي توکي حرام ګرځولي. له دغو توکو يوازې د انسان عقل نه زيانمنيږي، بلکې په استعمال سره يې د انسان مال، ځان، کورنۍ، ټولنه هم زيان ويني او بالآخره هرڅه ورسره له منځه ځي.

د نشه‌يي توکو استعمال سربېره پر دې چې لويه ګناه ده، د لويو او هر اړخيزو زيانونو لامل هم کېږي، چې په لنډه توګه په لاندې ډول ترې يادونه کوو.

۱ـ په نشه يي توکو د روږدو کسانو شخصي زيانونه، لکه: نشه‌يي توکي د انسان په بدن او عقل دواړو باندې ډېرې منفي اغېزې لري. د اعصاب، فکر او د بدن مختلف سيستمونه زيانمنوي او انساني کرامت له منځه وړي. د هرچا د ملنډو، مسخرو وړ ګرځي او په پايله کې يې د ډول، ډول ناروغيو ښکار کېږي.

۲ـ د نشه‌يي توکو اقتصادي زيانونه

د هرې ټولنې ځواک او ورتيا د هغې ټولنې اقتصادي حالت ته په کتو اندازه کېږي. نشه‌يي توکي د يوې ټولنې اقتصاد په وروسته پاتې کېدو کې لوی لاس لري، ځکه چې د ټولنې هر وګړی د ټولنې په سمسورتيا او پرمختګ کې رغنده رول لري. ښکاره خبره ده، چې کله په يوه ټولنه کې د نشه‌يي توکو استعمال عام شي، خامخا يې ناوړې اغېزې په عام ډول د ټولنې په اقتصادي حالت لوېږي، هر کله چې د يو شخص بدن سالم، عقلي او فکري ځواک يې سم وي، کولی شي د ټولنې اقتصادی وضعيت په ښه کولو کې خپله ونده ترسره کړي، خو برعکس که کوم شخص په نشه‌يي توکو روږدی وي، نه دا چې د ټولنې اقتصادي حالت په ښه کولو کې ونډه نه شي اخيستی، بلکې د ټولنې د اوږو بارګيل کېږي او ګڼې ستونزې هم رامنځته کوي.

۳ـ د نشه‌يي توکو ټولنيز زيانونه

د نشه‌يي توکو ټولنيز زيانونه له ډېرو لويو او ښکاره ګواښونو څخه شميرل کېږي، ځکه په دغو ګواښونو سره شخص، کورنۍ او په پای کې ټولنه هم ورسره لاس او ګريوان کېږي.

د شخص رنځوربدل او په ګواښوونکي ډول له پښو لوېدل يې پرته له شکه په ټولنه باندې اغېزې لري؛ ځکه شخص له ټولنې څخه جلا نه، بلکې د ټولنې يو جز دی چې هم له ټولنې څخه اغېزمن کېږي او هم ټولنه ترخپلې اغېزې لاندې راوستلی شي؛ نو هر کله چې په ټولنه کې د روږدو کسانو شمېر ډېر وي. طبيعي خبره ده، چې په دې سره د رنځوروکسانو شمېر هم زياتېږي او د ناروغوکسانو په ډېرېدو سره ټولنه کې اقتصادي او کاري خوځښت له ګواښ سره مخ کوي، چې په دې سره ټولنه نشي کولی خپلې اړتياوې پوره کړي. هغه ټولنه چې پکې د نشه‌يي توکو کارول مخ په زياتېدو وي، څنګه کېدای شي چې قوي او په خپلو پښو ولاړه ټولنه وي؟ د روږدو کسانو لپاره هر ډول جرم او جنايت تر سره کول ډېره آسانه وي او خپلو ناوړو موخو ته د رسېدو لپاره هر ناوړه عمل ترسره کوي، بلکې هر څه د خپلو غوښتنو د پوره کولو لپاره قربانوي، چې ورسره په ټولنه کې وېره او نا امني را منځته کېږي.

د نشه‌يي توکو استعمال د يوې کورنۍ د ژوندانه په وضعيت، آرامتيا، سکون او همدا راز زده کړې، روزنې او اخلاقو باندې بدې اغېزې کوي.

له نېکمرغه، د افغانستان اسلامي امارت مشرتابه په ټوليزه توګه په هېواد کې د نشه يي توکو کښت، قاچاق، کرکېله او پروسس بند کړی دی او پر وړاندې يې ريښتيني مبارزه عملاً جريان لري او امنيتي ځواکونه د مختلفو عملياتو په ترڅ کې د نشه‌يي توکو ګڼ شمېر کاروباريان او قاچاقبران نيولي او د سزا په موخه يې د قانون منګولو ته سپارلي دي. سربېره پر دې د اسلامي امارت د اړوندو ارګانونو له لوري د هېواد په کچه په نشه‌يي توکو ګڼ شمېر روږدي کسان هم را ټول او د درملنې په موخه د درملنې مرکزونو ته انتقال شوي او په دغو مرکزونو کې دوی ته د درملنې ترڅنګ ديني، عصري او عقيدوي درسونه هم ورکول کېږي، چې د اسلامي امارت ياد اقدام د ستايني وړ دی.

پايله

نشه‌يي توکي يوازې د يو فرد ستونزه نه ده، بلکې دا د کورنۍ، ټولنې او ملت د بربادۍ لامل ګرځي. دا توکي د انساني ژوند، اقتصاد، صحت او ټولنيز نظم لپاره يو ستر ګواښ دی. موږ ټول مسؤليت لرو، چې د دې زهرجنې بلا پر وړاندې راپورته شو. خپل ځان، کورنۍ او خپلې ټولنې ته د روغ، روښانه او سالم راتلونکي زمينه برابره کړو. د نشه‌يي توکو پر وړاندې مبارزه يوه ګډه مبارزه ده، چې د ټولو خلکو، دولتونو، ټولنيزو سازمانونو او د تعليمي ادارو په همغږۍ بايد ورته د حلالارې پيداشي.

اهمیت و جایگاه کار و کسب در اسلام

نویسنده: سید خلیل کوهی: استاد پوهنتون بامیان

چکیده

کار و فعالیت وسیله‌ای برای کسب رزق و روزی، دریافت پاداش اخروی و عبادت است. انسان برای کار و فعالیت آفریده شده است. اگر فعالیتی نباشد جامعهٔ انسانی به حیات خویش ادامه داده نمی‌تواند. کار و کسب از دیدگاه اسلام دارای اهمیت ویژه و فراوان است. قرآن کریم در بیشتر از سه صد آیه به بیان جایگاه کار و اهمیت آن پرداخته و در بسیاری موارد آن را مقارن با ایمان دانسته است. آیاتی از قرآن صراحتاً به بشر دستور داده است که به انجام کسب و کار در حیات خویش بپردازند. سنت پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه و سلم نیز سر شار از تشویق و ترغیب مردم به فعالیت‌های بدنی و کار و کسب است. این مهم به حدی در نزد آن بزرگوار اهمیت دارد که در روایتی آن را پس از انجام فرایض، فریضهٔ دانسته است. هدف از تحقیق این مقاله ، بیان اهمیت کار و کسب از دیدگاه اسلام است. روش که در این تحقیق به کار برده شده از نوع کیفی است که بصورت کتابخانه‌ای با شیوه تجزیه و تحلیل، مواد مرتبط به کار و کسب از منابع دست اول به کار گرفته شده است.

مقدمه

فعالیتی که طی آن فرد تلاش کند، ضرورت و ما یحتاج زنده‌گی خویش را در ارتباط با سایر افراد اجتماعی تأمین کند به نام کار، کسب یا عمل نامیده می‌شود. کار باعث می‌شود انسان‌ها زنده‌گی پر افتخار و با عزت داشته باشند. بر انسان واجب است که برای به دست آوردن روزی حلال تلاش کند تا خودش از آن بخورد، مخارج خانواده‌اش را بدهد، در راه الله جل جلا له از آن انفاق نماید و از دراز کردنِ دست نیاز به سوی مردم بی‌نیاز شود. حلال‌ترین درآمدها همان است که فرد از دسترنج خودش یا خرید و فروش مشروع و حلال بخورد. فرد مسلمان هر کاری که می‌کند، هدفش این است که به فرمان و حکم الهی عمل کند، پروردگارش را با عمل به دستوراتش خوشنود گرداند. سنت رسول‌الله صلی الله علیه وسلم را در کاری که می‌کند زنده گرداند، بر علاوه این‌که به وسیلهٔ کار احتیاجات زنده‌گی خود و خانواده خویش را بسازد توجه به جامعه‌ای خود نیز داشته باشد. قرآن در آیات متعددی به اهمیت کار در زنده‌گی و حیات اجتماعی انسان‌ها اشاره‌کرده و مسلمانان را به تلاشِ و زِحمت دعوت کرده است چنان‌چه الله متعال می‌فرماید: «وَابْتَغِ فِيما آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ» (سورهٔ ، اَلقصص آیهٔ ۷۷) و بهَ هر چیزی که الله متعال به تو عطاء کرده بکوش تا ثواب و سعادت دار آخرت را حاصل کنی و لیکن بهره‌ات را هم از لذّت و نعم حلال دنیا فراموش مکن، تا توانی به خلق نیکی کن چنان‌که الله متعال به تو نیکویی و احسان کرده و هرگز در روی زمین فتنه و فساد را بر پا مکن که خداوند مفسدان را ابداً دوست نمی‌دارد.

در صحیح بخاری و مسلم از ابوهریره رضِي الله عنه روایت است که از پیامبر صلی الله علیه وسلم شنیده است که فرمود: «لأَنْ يَغْدُوَ أَحَدُكُمْ، فَيَحْطِبَ عَلَى ظَهْرِه، فَيَتَصَدَّقَ به وَيَسْتَغْنِيَ به مِنَ النَّاسِ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ رَجُلًا، أَعْطَاهُ أَوْ مَنَعَهُ ذَلِكَ، فَإِنَّ الْيَدَ الْعُلْيَا أَفْضَلُ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ» صحیح البَخاری سال چاپ ۱٤۲۲، ج ۲، ص ۱۲۳، حدیث شماره ۱٤۷۰ و صحیح مسلم ج ۲، ص ۷۲۱، حدیث شماره ۱۰٤۲ ترجمه: ابوهریره رضی الله عنه می گوید، رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمود: به الله سوگند که اگر یکی از شما، طنابش را بر دارد و با جمع‌کردن و فروختن هیزم، امرار معاش کند، این کار برای او بهتر است از آن‌که دست گدایی، پیش این و آن، دراز کند. آن‌هم معلوم نیست که به او چیزی بدهند یا

ندهند به تحقیق که دست بالا بهتر از دست پاین است و آغاز کن به کفالت کسی که معاش و سرپرستی او ربط به تو دارد.
اسلام دین رهبانیت نیست که نیازهای زنده‌گی را در نظر نداشته باشد، از طرف دیگر، دین سرمایه‌داری نیست که تمام همت انسان را به جمع‌آوری مادیات معطوف دارد. اسلام عمل و کار را برای دنیا و آخرت تصریح کرده، برای کارهای دنیوی بهره أخروی در نظر گرفته است. کارهای را که اسلام جواز داده ارتباط وثیق و پایداری با ثواب أخروی دارد؛ چنان‌چه اعمار زمین با ثواب أخروی در ارتباط بوده و تلاش برای روزی حلال همانند جهاد در راه الله متعال اعلام شده است(کوهی، ۱۴۰۲، ٦٤). تحقیق مورد نظر به این سؤال که اهمیت و جایگاه کار در اسلام چیست؟ پاسخ ارائه نموده و به شیوه تجزیه و تحلیل مواد منابع دست‌اول دینی این تحقیق نگارش می‌یابد.

تعریف کار

تعریفات لغوی مختلفی به این اعتبار که کار عمل ارادی یا غیر ارادی، جسمی یا غیر جسمی است، از کار صورت گرفته است. کلمهٔ کار اغلب با کسب، حرفه، شغل و همه فعالیت‌های بدنی که باعث حصول نتایج و یا دست آورد می‌گردد؛ مرتبط است. ابن منظور در لسان العرب کار را شغل و یا فعل دانسته و جمع آن را اعمال (کارها) می‌داند. (اعتمل) یعنی عمل کردن به نفس خودش و عمل کردن به رأی (ابن منظور، ۱۳۷۵، ج ۱۱، ص ٤٧٥). کار در لغت عبارت از آن‌چه که از شخص صادر گردد و آن‌چه شخص خود را بدان مشغول سازد و فعل و عمل و کردار نماید و آنچه کرده و به جا آورده شود را گویند. کار؛ به معنای عمل، فعل، شغل، امر، شأن، اقدام، رفتار و کردار نیز آمده است. (دهخدا، ۱۳۷۷، ج ١٤، ذیل واژه کار). کار به صورت عموم به همه افعال یا حرکات جسمی ارادی و غیر ارادی اطلاق می‌شود. در مفهوم دینی کار به معنای قیام به فرایض و واجبات دینی است. از لحاظ اقتصادی کار به معنای تلاش جسمی است که انسان برای به دست آوردن مفاد اقتصادی، خرید و فروش و به خاطر کسب زنده‌گی انجام می‌دهد (القرشی، ١٩٦٢، ٦). کار به معنای عمل جسمی و عقلی است که مردم برای تکمیل نیازمندی‌های زنده‌گی از آن استفاده می‌نمایند (آل نهیان، ۲۰۱۲، ص ٤٨).
از دیدگاه اسلام مفاهیم مختلفی از کار ارائه‌شده است. خلاصهٔ آن مفاهیم عبارت از هر تلاش مشروعی است که انسان به کار می‌برد تا برای خودش و یا دیگری خیر، فایده و یا منفعتی را کسب نماید. خواه این تلاش جسمی باشد مانند کارهای فیزیکی و یا هم فکری باشد مانند تعلیم و قضاوت (ناصر الزری، ۱۹۹۸، ص ۱۷). کار وسیلهٔ طبیعی است که توسط آن هرچه را که نیاز است در زنده‌گی مادی و معنوی خویش به دست آورده می‌توانیم (عاقل، ۱۹٤۷، ص ۳٤٥).

اهمیت و جایگاه کار و کسب در اسلام

اسلام همیشه متمایل به تحقق شرایط مادی سهل و زنده‌گی خوش و آبرومند برای هر فرد می‌باشد. اسلام، مسلمانان را به کار، کسب و تلاش در زمین برای در یافت فضل الهی امر کرده و کسب و کار را وسیلهٔ تکمیل نیازمندی‌های زنده‌گی قرار داده است. از نظر اسلام زنده‌گی انسان بدون کار ارزش ندارد، اسلام جایگاه بزرگی را به کار اختصاص داده است تاجای که کار و کسب در اسلام برابر با عبادت و فریضه‌ای از فرایض الهی در نظر گرفته شده است (المصری، ۱۹۸۲، ص ۱۰).
قرآن کریم مملو از آیات و معانی است که صحبت از کار و کسب دارد و اهمیت آن را همواره ذکر می‌نماید. قرآن در موارد زیادی مفاهیم کار و مشتقات آن را بیان داشته است تاجای که همه مفاهیم که مرتبط به کار است در قرآن‌کریم ۳۵۹ مورد می‌باشد.(عبد الباقی، سال چاپ آن مشخص نیست، ص ٤٨٣) بناءً به قولی به ۳۷۱ مورد می‌رسد (آل نهیان، ۲۰۱۲، ص ٤٥). در قرآن‌کریم کار همراه با ایمان بکار رفته و تأکید دارد که ایمان صادق منجر به اعمال صالح می‌شود در حالی‌که عمل صالح مرتبط به ایمان دانسته شده است. این‌جاست که اهمیت کار در اسلام آشکار می‌شود (آل نهیان، ۲۰۱۲، ص ٤٨).
هم‌چنان وقتی به سیره‌ای پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه وسلم نظر انداخته شود مملو از روایات و احادیث است که ارزش و اهمیت کار و فعالیت‌های انسانی را ستوده و به آن تشویق کرده است. روایات فراوانی در صحیح البخاری، صحیح مسلم و سایر منابع معتبر از ابو هریره، زبیر بن العوام، انس رضی الله عنهم و دیگر اصحاب کرام در باره اهمیت و جایگاه کار در اسلام از پیامبر صلی الله علیه وسلم نقل شده است. در یکی از روایات از رفاعه بن رافع و از پدرش روایت است که از پیامبر صلی الله علیه وسلم پرسیده شد: که «کدام کسب از همه پاک‌تر است؟» حضرت فرمود: کار که مرد به دست خودش انجام می‌دهد و همه کسب‌های حلال» (البزار،سال چاپ ۲۰۰۹، ج ۹، ص ۱۸۳، حدیث ۳۷۳۱).
این حدیث نشان می‌دهد که از دیدگاه اسلام آن‌چه را انسان با دست خود کسب می‌کند، یکی از بهترین درآمدها است. بیع مشروع و بی تقلب، بی‌خیانت و بی‌دروغ از جمله درآمدهای حلال است که تجارت نامیده می‌شود؛ کسب‌های مانند نجاری، آهنگری، زراعت، کتابت، نویسنده‌گی و شغل‌های مشابه که انسان با دست خود انجام می‌دهد و درآمد از آن به دست می‌آورد، از بهترین عمل‌ها هستند. این کارها تا زمانی خوب است که با صداقت و امانت داری انجام می‌شوند.
وقت می‌توان به اهمیت و جایگاه کار و کسب در اسلام پی برد که زنده‌گی‌نامهٔ پیامبران و سفیران بزرگ الهی را مورد بررسی قرار بدهیم؛ پیامبرانی همچون ادریس، نوح، ابراهیم، اسماعیل، شعیب یوسف و موسی علیهم السلام به علاوه پیامبر بزرگوار ما محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم که همه به کار، کسب و تجارت مشغول و مفتخر بوده‌اند. پیامبر اسلام زنده‌گی خویش را با شبانی و تجارت اموال دیگران به‌پیش می‌برد، عمل مادی با بعثت و دعوت آن بزرگوار هم‌نشین ایمان گردید طوری که هیچ یکی بدون دیگری درست به نظر نمی‌آید؛ نه ایمان بدون عمل و نه عمل بدون ایمان (ناصر الزری، سال چاپ ۱۹۹۸،ص ۲۵).
با توجه به این‌که اهمیت کار و جایگاه آن مؤید به تاییدات قرآنی و سنت نبوی است، صحابه کرام نیز در متابعت از این راهنمایی برای نهادینه سازی این ارزش‌ها در نفوس انسانی تلاش‌های شان را انجام داده‌اند؛ چنان‌چه از عمر ابن الخطاب رضی الله عنه روایت است که می‌گفت «لایقعدن احدکم عن طلب الرزق و یقول اللهم ارزقنی و قد علم ان السماء لا تمطر ذهبا ولافضه و انما یرزق الله الناس بعضهم بعضا»

(الاستانبولی، سال چاپ ۱۹۸۸، ص ١٣٤). هیچ‌کدام از شما از طلب روزی باز نه ایستید که بگویید بار خدایا روزی مرا بدهید، می‌دانید که آسمان طلا و نقره نمی‌بارد! بلکه الله متعال برخی را به واسطۀ کسب برخی دیگر روزی می‌دهد.

الف- اهمیت کار از دیدگاه قرآن

اسلام دینی نیست که با زنده‌گی در ستیز باشد، بلکه دین زنده‌گی است. اسلام به کار هم‌چون وسیله‌ای برای بقاء و رسیدن به نهایت شرف نیکی می‌نگرد. اگر کار نباشد انسان توان دوام زنده‌گی را ندارد، توسط کار است که ضروریات زنده‌گی بشر تهیه شده، بقاء و دوام آن تضمین می‌گردد. به علاوه انسان حیوانات و نباتات نیز برای حیات شان به فعالیت نیاز دارند. هر چند ممکن است این فعالیت‌ها ارادی و غیر ارادی باشد. قرآن‌کریم مشخصاً اهمیت کار و کسب را برای بشر بازگو کرده و روز را برای کار و فعالیت اقتصادی اختصاص داده است، آن‌گونه که شب برای آسایش و آرامش از دید قرآن‌کریم به معرفی گرفته شده است «وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا»(قرآن کریم، النباء ١١) و گردانیدیم روز را روشن برای زنده‌گی آنان. در این آیه خداوند فرموده است که روز را برای انسان‌ها روشن کرد. تا بتوانند برای امرار معاش و ضروریات زنده‌گی خودکار و تلاش کنند.

کلمۀ عیش به معنای زنده‌گی و مختص به زنده‌گی حیوانات است، به این معنا که به زنده‌گی الله متعال و ملائکه عیش گفته نمی‌شود، ولی حیات الله متعال و حیات ملائکه گفته می‌شود و کلمۀ معاش مصدر میمی و هم اسم زمان و مکان از عیش است. در آیۀ مورد بحث به یکی از دو معنای اخیر اشاره شده است، یعنی زمان و یا مکان عیش. معنای آیه این است که ما روز را زمان زنده‌گی شما و یا محل زنده‌گی شما قرار دادیم تا در آن از فضل پروردگار تان طلب کنید.

در آیۀ دیگری موازنه میان کارهای اخروی و دنیوی را مشخص نموده و بیان می‌دارد که همانند پیروان برخی از ادیان نه دنیای تان را رها کنید و نه مانند برخی‌ها تنها به کارهای دنیوی دل ببندید «فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» (قرآن‌کریم، الجمعه ۱۰). هنگامی‌که نماز به پایان رسید، در زمین پخش شوید و از فضل پروردگار طلب کنید و الله متعال را زیاد یاد کنید؛ شاید رستگار شوید. این در حالی است که در آیۀ قبلی مسلمانان را به عبادت و برگزاری نماز جمعه دعوت کرده بود «ای اهل ایمان هنگامی‌که در روز جمعه برای نماز نداء داده می‌شوید، به سوی ذکر خدا شتاب نمایید و کسب و تجارت را رهاء کنید. این، برای شما بهتر است اگر بدانید»

این تعادلی است که روی برنامۀ اسلامی اتکاء دارد. تعادل بین نیازهای زنده‌گی در زمین، از روی کار و تلاش و فعالیت و کسب و کار برقرار است. بین انزوای روح از این محیط و قطع ارتباط قلب و خالی شدن از یاد آوری الله متعال. این ضرورت برای زنده‌گی قلب است که بدون آن نمی‌توان به ارتباط، پذیرش و برآورده کردن تکالیف خویش پرداخت. یاد آوری الله متعال در حین تلاش برای روزی ضروری است و احساس الله متعال در آن باعث تبدیل فعالیت روزانه به عبادت می‌شود؛ اما با این‌حال، نیاز به دوره‌ای برای یاد آوری خالص، قطع کامل و خالص شدن دارد. وقتی عراک بن مالک رضی الله عنه پس از نماز جمعه عقب نشست، در دروازه مسجد ایستاد و گفت: «الله متعال، من به ندای تو پاسخ دادم و نماز فرض خود را اداء کردم و همان‌طور که به من دستور داده‌ای منتشر شدم. پس از فضل خود به من روزی‌ده و تو بهترین روزی دهنده‌ها هستی»(سید قطب، ١٤١٢، ج ٦، ص ٣٥٧٠).

در آیات دیگری از قرآن‌کریم به علاوه تشویق انسان به انجام اعمال، بیان می‌دارد که هرکسی ثمرۀ اعمال خویش اعم از دنیوی و اخروی را می‌چشد و عمل فرد دیگری در حیات دیگران تأثیری ندارد «وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسانِ إِلَّا ما سَعى» قرآن‌کریم، النجم ۳۹. نیست برای انسان جز آن‌چه را با سعی و عمل به دست می‌آورد. در آیۀ بعدی به نتیجۀ این سعی و تلاش‌ها اشاره‌کرده می‌فرماید که «و البته نتیجه سعی و عمل او به زودی دیده خواهد شد».

سعی در اصل به معنای راه رفتن سریع است که به مرحله دویدن نرسیده، ولی غالباً به معنی تلاش و کوشش به کار می‌رود، چراکه به هنگام تلاش و کوشش در کارها انسان حرکات سریعی انجام می‌دهد، خواه کار خیر باشد یا شر. نمی‌فرماید بهرۀ انسان کاری است که انجام داده، بلکه می‌فرماید تلاشی است که از او حاصل شده است، اشاره به این‌که مهم تلاش و کوشش است هر چند انسان احیاناً به مقصد و مقصودش نرسد، ولی بازهم اگر نیتش خیر باشد خدا پاداش خیر به او می‌دهد، چرا که او خریدار نیت‌ها و اراده‌هاست، نه فقط کارهای که انجام شده است. آیا خبر ندارد که سعی و کوشش او به زودی دیده می‌شود. نه‌تنها نتیجه‌های این سعی و تلاش، چه در مسیر خیر باشد یا شر، بلکه خود اعمال او، در آن روز در برابرش آشکار می‌شود (مکارم شیرازی، ١٤٧٤، ج ٢٢، ص ٥٥٠).

در آیه‌ای از قرآن‌کریم کار و فعالیت در زمین یکی از اهداف انسان‌ها در نظر گرفته‌شده است. بناءً به فرمودۀ قرآن‌کریم پس از عبادت دومین هدف خلقت انسان فعالیت، کار و کسب است چنان‌چه الله متعال می‌فرماید« هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيها»(قرآن کریم،هود٦١). اوست که شما را از خاکَ آفرید و آباد کردن زمین را به شما سپرد. أنشا به معنای ایجاد و تربیت چیزی است و بیشتر در جانداران که تربیت بیشتری لازم دارند استعمال می‌شود. کلمۀ عمارت بر خلاف کلمۀ خراب که به معنای از اثر انداختن چیزی است، به معنای آباد کردن چیزی به کار می‌رود تا اثر مطلوب را دارا شود. بنابر این، کلمۀ عمارت به معنای آن است که زمین را از حال طبیعی‌اش برگردانی و وضعی به آن بدهی که بتوان آن فوایدی که مترتب از زمین است را استفاده کرد، مثلاً خانه‌خراب و غیر قابل‌سکونت را طوری کنی که قابل سکونت شود و در مسجد طوری تحول ایجاد کنی که شایسته برای عبادت شود و زراعت را به نحوی متحول سازی که آماده کشت و زرع گردد و باغ را به صورتی درآوری که میوه بدهد و یا قابل تنزه و سیر و گشت گردد، و کلمۀ استعمار به معنای طلب عمارت است به این معنی که از انسانی بخواهی زمین را آباد کند به طوری‌که آماده بهره برداری شود، بهره‌ای که از آن زمین توقع می‌رود(کوهی، ۱۳۹۹، ص۷۲).

معنای آیۀ فوق با در نظر داشتن این‌که کلام افاده حصر می‌کند این است که الله متعال آن‌کسی است که شما را از مواد زمینی این زمین

ایجاد کرد، یا به عبارت دیگر بر روی مواد ارضی، این حقیقتی که نامش انسان است را ایجاد کرد و سپس به تکمیلش پرداخته، اندک‌اندک تربیتش کرد و در فطرتش انداخت تا در زمین تصرفاتی بکند و آن را به حالی در آورد که بتواند در زنده ماندن خود از آن سود ببرد و احتیاجات و نواقصی را که در زنده‌گی خود به آن بر می‌خورد بر طرف سازد. (طباطبایی، ١٣٧٤، ج١٠، ص ٤٦١)

در مقدمه ذکر شد که صدها آیۀ در قرآن به اهمیت و جایگاه کار و کسب اشاره‌کرده که پرداختن به همه آن‌ها در این تحقیق امکان پذیر نیست. مهم‌ترین جایگاه کار و کسب از دیدگاه قرآن اینکه انفاقی را که در آیۀ نود و دو (٩٢) سورۀ آل‌عمران باعث رسیدن به خیر و نیکی یادکرده است «هرگز به نیکی نمی‌رسید مگر آنکه آنچه دوست می‌دارید درراه خدا انفاق کنید و هر چه انفاق نمایید، خداوند بدان آگاه است» را از کسب شخصی و عمل دست تجویز کرده است، چنانچه می¬فرماید «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَیِّباتِ ما کَسَبْتُم» (قرآن کریم، البقره ٢٦٧). ای اهل ایمان از بهترین دسترنج خود انفاق کنید. در این آیه، الله متعال بر اهمیت انفاق از مالی که انسان از طریق کار و دستان خود کسب می‌کند، تأکید می‌نماید، همراه با ضرورت توجه به اینکه کسب و کار باید حلال و پاک باشد.

در لباب التأویل پیرامون تفسیر آیۀ فوق‌الذکر آمده است: از بهترین چیزهایی که کسب می‌کنید انفاق کنید. گفته شده از اموال حلالی که از طریق تجارت و صنعت کسب می‌کنید. این نشانه‌ای از حلال بودن کسب و این‌که به طیب و خبیث تقسیم می‌شود؛ است. در بحث روایتی همان تفسیر به نقل از خوله الانصاریه آمده است که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم می‌فرمود: «این مال سبز شیرین است، هرکسی که به‌حق آن برسد، در آن برکت است. هرکسی که در مال خدا و پیامبر صلی الله علیه وسلم گدایی کند، روز قیامت جزء آتش برایش نخواهد بود». مخوض= گدا یعنی کسی است که مال را بدون زحمت و وجه به دست می‌آورد همان‌گونه که آب را از چپ و راست بر می‌دارد. هم‌چنان از ابوهریره رضی الله عنه نقل شده که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «زمانی بر مردم خواهد آمد که هیچ‌کس برایش اهمیت نخواهد داد که چقدر از مالش از راه حلال یا از حرام به دست آمده است» از المقدام نقل شده که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «کسی هرگز غذایی نخورده است بهتر از این‌که از دست‌آورد دست خود بخورد، حتی پیامبر خدا داوود علیه السلام از دست‌آورد دسترنج خود می‌خورد». از عایشه رضی الله عنها نقل شده که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «بهترین چیزی که می‌خورید دسترنج کسب خود شما است و فرزندان تان نیز از کسب شما هستند» (بغدادی، ١٤١٥، ج ١، ص ٢٠٢).

ب- جایگاه و اهمیت کار و کسب در سنت نبوی

سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم مشحون از توجه و تشویق به کار و اعمال تولیدی است. در نگاه پیامبر صلی الله علیه وسلم کار و کسب به حدی اهمیت داشته است که در روایتی آن را همانند سایر فرایض الهی فریضه دانسته است. در معجم کبیر طبرانی از احمد بن یزید سجستانی، از یحیی بن یحیی نیشابوری، از عباد کثیر از سفیان از منصور از ابراهیم از علقمه از عبدالله روایت‌شده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است «طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ بَعْدَ الْفَرِيضَة» (برانی، ١٤١٥، ج ١٠، ص ٧٤، حدیث ٩٩٩٣). طلب حلال بعد از فریضه عبادی فرض است. این روایت در مسند شهاب القضاعی نیز با همین لفظ (القضاعی، ١٤٠٧، ج ١، ص ١٠٤، ح ١٢٢) و در معجم ابن مقری با همین کلمات (ابن مقری، ١٤١٩، ص ١٠٨، ح ٢٧٤) و در المسند المستخرج علی صحیح مسلم لابی نعیم با لفظ «طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ» طلب روزی حلال فرض است (الاصبهانی، ١٤١٧، ج ١، ص ٧٦، حدیث ١٧٨) آمده است.

در روایت دیگری علی بن شعیب از معن از مالک از ابی زناد از اعرج از ابوهریره رضی الله عنه روایت کرده است که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرموده است: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَحْتَطِبَ عَلَى ظَهْرِهِ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَ رَجُلًا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ فَضْلِهِ، فَيَسْأَلَهُ أَعْطَاهُ، أَوْ مَنَعَهُ» (النسائی، ١٤٠٦، ج ٥، ص ٩٦، حدیث ٢٥٨٩ و صهیب، ٢٠١٣، ج ١٨، ص ٩٦). رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «قسم به آن ذاتی‌که جانم در دست او است، بهتر برای هر یک از شماست که ریسمانی را بگیرید و بر دوش خود هیزم بیاورید تا بفروشید، نسبت به آنکه به مردی برسید که خداوند عز و جل از فضل خود به او امکانات داده است و از او شما چیزی بخواهید ممکن که به شما بدهد یا شما را محروم کند». در این حدیث اشاره شده است که کار، صاحبش را از تکدی گری حفظ می‌کند و نمی‌گزارد دست نیاز به سوی دیگران دراز کند.

به علاوه تشویق به انجام فعالیت، کار و کسب؛ پیامبر با بیان ثمرۀ تلاش و کوشش، کسب و کار مسلمانان را به فعالیت‌های بیشتری تشویق کرده است. چنان‌چه در روایتی به نقل از جابر بن عبدالله انصاری رضی الله عنه آمده است که پیامبر اسلام فرمود: «ما من مسلم يَغْرِسُ غرسًا إلا كان ما أُكِلَ منهُ له صدقةً، وما سُرِقَ له منه صدقةٌ، وما أكَلَ السَّبُعُ منه فهو له صدقةٌ، وما أكلتِ الطيرُ فهو له صدقةٌ، ولا يَرْزَؤُهُ أحَدٌ إلا كان له صدقةٌ»(النیسابوری، ج ٣، ص ١١٨٨، ح ١٥٨٢) هیچ مسلمانی درخت غرس نمی‌کند مگر آن‌که هر چه از آن خورده شود برایش صدقه است و هر چه از آن دزدیده شود برایش صدقه است و هر چه گربه از آن بخورد برایش صدقه است و هر چه پرنده بخورد برایش صدقه است و هیچ‌کس به آن آسیب نرساند مگر برایش صدقه باشد.

در روایت دیگری آمده است «ما أكل أحد طعامًا قط خيرًا من أن يأكل من عمل يده وإن نبي‌الله داوود علیه‌السلام كان يأكل من عمل يده» (البخاری، ١٤٢٢، ج ٣، ص ٥٧، ح ٢٠٧٢). هیچ‌کس هرگز غذایی بهتر از آن نخورده که از دسترنج خودش باشد و یقیناً پیامبر الله متعال داوود علیه السلام از دست‌رنج خودش تغذیه می‌کرد. در مسند احمد با تغییرات اندک لفظی حدیث فوق به گونه ذیل آمده است «مَا أَكَلَ أَحَدٌ مِنْكُمْ طَعَامًا أَحَبَّ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ» (ابن حنبل، ١٤٢١، ج ٢١، ص ٤١٨، ح ١٧١٨١). هیچ‌کس از شما هرگز غذایی نخورده که نزد خداوند محبوب‌تر از دست‌رنج خودش باشد. این، به این دلیل است که در کار عفتی برای نفس از پرسش‌های مردم است، منافع را به آن‌ها می‌رساند و نفس را از ممنوعیت‌ها و سرگرمی‌ها مشغول می‌کند و الگوی این کار پیامبر الله متعال داوود علیه السلام است؛ زیرا او در صنعت ساخت تیرها، و وسایل جنگی کار می‌کرد.

به‌علاوهٔ اهمیت کار و کسب برای شخص کاسب، برای دیگران نیز اهمیت دارد، زیرا از دیدگاه اسلام هر فردی در اجتماع بر علاوهٔ مسئولیت خود مسئولیت‌های اجتماعی نیز دارد چنان‌چه در صحیح مسلم از نافع بن عمر رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده است که «أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ، وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ، وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ، وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ» (النیسابوری، ج ۳، ص ۱۴۵۹، حدیث شماره ۱۸۲۹). باخبر همه شما چوپان و شبان هستید و هر کس مسئول نگهداری از رعیت خود است، پادشاهی که بر مردم است مسئول رعیت خویش است، مرد بر خانواده‌اش نگهبانی می‌کند و از آنان مسئول است، زن بر خانه شوهر و فرزندانش نگهبانی می‌کند و از آنان مسئول است، بنده نگهبانی از مال سرور و آقای خود می‌کند از آن مسئول است. پس همه شما چوپان هستید و هرکس مسئول نگهداری از رعیت خود را دارد. این مسئولیت‌های اجتماعی باعث می‌شود که هر فردی به اندازهٔ توان خود در اجتماع باید دنبال کار و کسب بوده تا ضروریات خود و اجتماع خویش را تکمیل نماید.

اسلام به کار توجه زیاد دارد. پیامبر صلی الله علیه وسلم پس از هجرت به مدینه و آرامش و استقرار امور دولت در آن‌جا، اقدام به تصحیح زمین‌ها نمود و اصحاب را نیز به کار در آن‌ها تشویق کرد و فرمان داد که هر کس زمینی را زنده کند، آن مال خود او می‌شود. او به بسیاری از مسلمانان توصیه کرد که فقط به یک نوع کار محدود نشوند؛ زیرا تمام شغل‌ها باید توسط امت انجام شود و همه‌گی تکمیل‌کننده یکدیگر هستند. هم‌چنین به صنعت‌گران توجه داشت و به آن‌ها احترام می‌گذاشت (العواوده، ۱۴۳۱، ص ۲۵-۲۹).

در روایات فوق اشاره شد که پیامبران شغل‌های خاصی داشتند و برای امرار معاش خود کارهایی مختلف انجام می‌دادند؛ زیرا آن‌ها الگوی دیگران در فعالیت‌ها، اقدامات و تلاش برای تأمین روزی بودند. به‌عنوان مثال،آدم علیه السلام در زراعت فعالیت می‌کرد، نوح علیه السلام به گوسفندچرانی و صنعت‌نجاری مشغول بود. یوسف علیه السلام به عنوان خدمت‌گزار در خانه پادشاه مصر مصروف فعالیت بود و سپس وزیر شد (قرآن کریم، یوسف ۵۵). هود علیه السلام و شعیب علیه السلام در تجارت فعالیت می‌کردند، موسی علیه السلام به شبانی گوسفند مشغول بود و داوود علیه السلام در آهنگری فعالیت می‌کرد (قرآن‌کریم، الانبیاء ۸۰).

پیامبر اسلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در جوانی خود در تجارت با کمک خادم خدیجه رضی الله عنها فعالیت می‌نمود و در ساخت کعبه شریفه سهم فعال داشت؛ زیرا سنگ‌ها را با خود حمل می‌کرد. صحابه گرامی و رهروان آن بزرگوار نیز به راه پیامبر صلی الله علیه وسلم حرکت کردند؛ به عنوان مثال، ابوبکر صدیق رضی الله عنه در تجارت فعال بود و پس از درگذشت پیامبر صلی الله علیه وسلم در امر خلافت مسلمین بنا بر وصیت پیامبر صلی الله علیه وسلم فعالیت را آغاز نمود و حقوقی برایش از خزانهٔ مسلمانان برای ترک تجارت و تمرکز بر امور دولت در نظر گرفته شد. عمر بن خطاب رضی الله عنه نیز در تجارت فعال بود و به مسلمانان توصیه می‌کرد که در جستجوی روزی فعال باشند و بر درآمد دیگران اعتماد نه کنند. عثمان بن عفان رضی الله عنه در دوران جاهلیت و اسلام در تجارت لباس و کالا فعال بود علی ابن ابی‌طالب کرم الله وجه به استخراج آب از چاه برای دریافت حقوق و دست‌مزد فعالیت می‌کرد. (الطویل، ۲۰۰۹، صص ۶۳- ۷۲)

یافته‌های تحقیق

کار و کسب ضرورت انسانی است. فرآیندی که باعث می‌شود بشر با کمک آن می‌تواند نیازهای مادی و حتی معنوی حیات خویش را تأمین نماید. به این جهت کار و کسب از دیدگاه اسلام دارای اهمیت فراوان است. قرآن‌کریم در بیشتر از سه صد آیه به بیان کار و اهمیت آن پرداخته و در بسیاری موارد آن را مقارن با ایمان دانسته است. آیاتی از قرآن صراحتاً به بشر دستور داده است که به انجام کسب و کار در حیات خویش بپردازند. سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم نیز سر شار از تشویق و ترغیب مردم به فعالیت‌های بدنی و کار و کسب است. این امر به حدی در نزد آن بزرگوار صلی الله علیه وسلم اهمیت داشت که در روایتی آن را پس از انجام فرایض، فریضه دانسته است.

نتیجه‌گیری

پس از بررسی دیدگاه اسلام، خصوصاً پس از بررسی آیات قرآن و سنت نبوی در رابطه به کار و کسب و اهمیت آن در جامعه موارد ذیل به دست آمده است:

۱ـ کار و کسب فعالیتی است که در زنده‌گی اجتماعی انسان بی‌بدیل و غیر جای‌گزین می‌باشد. این پدیده باعث می‌شود که اجتماع انسانی ضرورت‌های زنده‌گی خویش را تهیه نموده و در مرحله رشد و پیشرفت قرار بگیرد.

۲ـ کار و کسب در اسلام از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. آیاتی از قرآن‌کریم و روایات نبوی کار و کسب را تنها مرتبط به عمل دنیوی ندانسته بلکه نتیجهٔ آخرت را نیز مرتبط به اعمالی می‌داند که بشر در حیات خویش انجام داده است.

۳ـ قرآن‌کریم در آیاتی مردم را دستور داده است که به کسب و کار در زمین بپردازند و پس از انجام مراسم عبادی اوقات خویش را تلف نکرده از فرصت‌های به دست آمده به صورت احسن در ایجاد کسب و کار استفاده نمایند.

٤ـ سنت مطهر نبوی مردم را به تلاش و زحمت تشویق و از تکدی گری و بیکاری منصرف کرده است. پیامبر صلی الله علیه وسلم در روایات مختلف که در کتب معتبر حدیثی آمده است کار را از بسیاری از فعالیت‌های دیگر بهتر دانسته و معادل عبادت می‌داند.

د خولې او غاښونو پاکوالی

لیکنه: داکتر ادیب نصیر احمد قاسمی

د خولې پاکوالی د انسان د عمومي روغتیا لپاره یوه مهمه او اړینه موضوع ده. د خولې د پاک ساتلو لپاره باید هره ورځ لږ تر لږه درې ځله خپل غاښونه په مسواک یا برس ومینځل شي. د غاښونو ترمنځ د خوړو پاتې شوي ذرات باید د تار یا نخ په وسیله لرې شي. همدارنګه، ځینې نور مهم عناصر هم شته چې موږ کولی شو د خولې او غاښونو د پاک ساتلو په برخه کې ترې ګټه واخلو. د خولې او غاښونو د حفظ الصحې مراعاتول نه یوازې د انسان په شخصي ژوند، بلکې د هغه په ټولنیز ژوند هم مثبته اغېزه لري؛ نو پر دې اساس لازمه ده، چې د ټولنې هر وګړی د خپل بدن د روغتیا لپاره ځینو روغتیایي ټکو ته پاملرنه وکړي.

د خولې او غاښونو روغتیا یوه مهمه او حیاتي موضوع ده، چې بدن ته ډېر اهمیت لري، که خوله او غاښونه پاک ونه ساتل شي؛ نو ناروغۍ او مختلفې ستونزې رامنځته کېږي. خوله او غاښونه د بدن لومړنۍ دفاعي برخه ده، چې د مختلفو ناروغیو د راتګ مخنیوی کوي. که خوله په منظمه توګه پاکه ونه ساتل شي؛ نو په خوله کې باکتریاوې زیاتیږي، چې دا باکتریاوې د خولې د بد بوی (Halitosis) او د غاښونو د ناروغۍ لامل ګرځي.

د خولې او غاښونو روغتیا د بدن په عمومي روغتیا کې له مهمو لاملونو څخه یو دی. که خوله او غاښونه په مناسبه توګه پاک وساتل شي، د بېلابېلو ناروغیو مخنیوی کېږي، خو که یې پاکوالي ته پوره پاملرنه ونشي؛ نو د مختلفو ناروغیو لامل به وګرځي.

کله چې د خولې پاکوالی په سمه توګه ترسره نه شي؛ نو د غاښونو په سطحه د پلاک (Dental Plaque)، د غاښونو کریز (Dental Caries)، ډېنټل کلکولس (Dental Calculus) او د خولې د وچوالي (Xerostomia)) لامل ګرځي.

همدارنګه، د خولې او غاښونو ناروغي د انسانانو تر ټولو عامه او عفوني (میکروبي) ناروغي ده، چې د بدن په نورو ارګانونو منفي اغېزه لري. د انسان خوله په عمومي توګه د بېلابېلو باکتریاوو کوربه ده او نږدې ۳۵۰ ډوله باکتریاوې په خوله کې ژوند کوي.

ځینې له دې باکتریاوو ګټورې او ځینې یې زیان رسوونکې دي. هغه څه چې ډېر مهم دي او باید ورته پاملرنه وشي، د خولې او غاښونو څخه وقایه یا د خولې د حفظ الصحې مراعاتول دي، تر څو د مختلفو ناروغیو مخنیوی وشي. د وروستیو څېړنو پر بنسټ شاوخوا ۹۰ سلنه خلک د خولې او غاښونو په ناروغیو اخته دي.

د غاښونو د تخریب مهم عوامل عبارت دي له:

۱. د ګاز او اسیډ لرونکو انرژیو او مشروباتو کارول.

۲. د خوړو پاتې شوني چې په غاښونو کې پاتېږي او پاک نه شي.

۳. د سګرېټو، نصوارو، شیشې، هروئینو او نورو مضرو موادو استعمالول، چې د خولې د بد بوي (Halitosis)، د غاښونو د تخریب او د وریو د سرطان لامل هم ګرځي.

٤. په غاښونو کې د پلاک او مایکرو ارګانیزمونو پاتې کېدل د غاښونو منځنۍ برخې ته زیان رسوي او د تخریب سبب ګرځي.

۵. په ماشومانو کې د غاښونو د تخریب اساسي لاملونه د معدني موادو، لکه: کلیسم، ویټامینونه، منرالونه او د داسې نورو موادو کمښت دي.

د خولې او غاښونو پاکوالی یوازې یو ظاهري یا د موسکا د ښکلا اړخ نه لري، بلکې دا د انسان د بدن د روغتیا له مهمو بنسټونو څخه دی. خوله د بدن د لومړۍ دفاعي کرښې حیثیت لري او که چېرې پاکې ساتنې ته یې پاملرنه ونشي، مختلفې مضرې باکتریاوې نه یوازې د محلي ناروغیو، لکه د غاښونو خرابېدل، د وریو (لثوي) التهاب او د خولې بدبویي رامنځته کوي، بلکې سیستماټیکې ناروغۍ، لکه د زړه ناروغي، شکر، تنفسي ستونزې او حتی د جنین پر روغتیا هم ناوړه اغېزه کوي.

نو څکه د خولې روغتیا ته جدي پاملرنه کول باید د هر انسان د ورځني ژوند یوه عادي او نه بېلېدونکې برخه وي. د برس کولو، د غاښونو د منځ پاکولو، د خوله مینځلو د مایعاتو کارولو، سالمې تغذیې او په منظم ډول ډاکټرانو ته د مراجعې له لارې نه یوازې موږ کولی شو خپل غاښونه او وریې روغې وساتو بلکې، د اوږدمهاله ناروغیو له خطره هم ځان ژغورلی شو.

په ټولنه کې باید د عامه پوهاوي پروګرامونه پراخ شي، ترڅو د خولې او غاښونو پاکوالي ته د یوه فرهنګ بڼه ورکړل شي. ځکه چې هره موسکا د روغو غاښونو له برکته روښانه ښکاري او هر روغ غاښ د اوږده ژوند او د ښې روغتیا استازیتوب کوي.

نقش صنعت گردشگری در اشتغال زایی و جایگاه افغانستان در این صنعت

نویسنده: عبدل سجادی، استاد پوهنتون

امروزه صنعت گردشگری (توریسم) پس از صنایع نفت و موتر سازی به سومین صنعت درآمدزا تبدیل شده است و نقش بسیار مهمی در اشتغال‌زایی و درآمدزایی کشورها ایفاء می‌کند. اکنون گردشگری، منبع با درآمد سر شار در تجارت جهانی و عنصر بسیار مهمی در بهبود و تنظیم موازنۀ تجارت و تراز پرداخت‌های بسیاری از کشورها می‌باشد. گردشگری منحیث یک صنعت منحصر به فرد اقتصادی تلقی شده و در سراسر جهان طرفداران زیاد دارد. اکثر کشورهای جهان در تلاش اند تا با حمایت سیاسی دولت و سرمایه‌گزاری در این عرصه بتوانند درآمد اقتصادی بیشتری را از این درک کسب نمایند. از طرف دیگر توسعه‌ای قابل توجه و چشم‌گیر صنعت گردشگری در پنجاه سال أخیر نشان دهندۀ اهمیت فراوان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این صنعت است. اکثر نظریه پردازان حوزه گردشگری این صنعت را امید بخش‌ترین و در عین حال پیچیده‌ترین صنعت می‌دانند که کشورهای در حال توسعه با آن رو به رو اند و باورمند اند که صنعت گردشگری بیش‌ترین قابلیت را برای جانیشینی دیگر صنایع درآمدزا در جهان دارد.

بدون شک رشد صنعت گردشگری موجب رونق اقتصادی و کاهش فقر می‌شود هم‌چنان تأثیر زیادی در افزایش درآمد،کاهش بیکاری، بهبود کیفیت زنده‌گی مردم و رفاه اجتماعی دارد. علاوه بر آن گردشگری عاملی است برای گفتگو بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های موجود در جهان و از نظر سیاسی نیز روابط بین‌الملل و دولت‌ها را متعادل‌تر و نزدیک‌تر می‌سازد. هم‌چنان از لحاظ مذهبی بسیاری از ادیان مخصوصا دین مبین اسلام تأکید ویژۀ بر سیر و سفر در نقاط مختلف جهان به منظور کسب علم و دانش داشته است، چنان‌چه الله متعال می‌فرماید: «قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» سورۀ عنکبوت آیۀ (۲۰). ترجمه: بگو ای محمد صلی الله علیه وسلم به امت خود، که گردش، سیر و سفر کنید در زمین تا بنگرید که چگونه الله متعال آغاز کرد خلقت و آفرینش کائنات را، سپس الله متعال ایجاد می‌کند آفرینش جهان آخرت را، به تحقیق که الله متعال بر هر چیز قادر و تواناست. و هم‌چنان الله متعال در جای دیگر می‌فرماید: سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ سورۀ فصلت آیۀ (۵۳). ترجمه: زود است که نشان دهیم به ایشان نشانه‌های قدرت خویش را در کرانه‌های (آسمان و زمین) و در وجود خود ایشان تا واضح و روشن شود برای شان که همانا الله متعال حق است، آیا این همه کافی نیست که پروردگار تو، به تحقیق همانا او بر همه چیز گواه است. این آیه به سیر و سفر به سیاره‌ها و فضاء اشاره دارد تا انسان‌ها از رازها و قدرت‌های پنهان و پیچیده‌ای الله متعال آگاه و با خبر شوند.

سر زمین افغانستان به سبب موقعیت جغرافیایی، تجارتی، قدامت تاریخی، پویایی تمدن و فرهنگ غنی‌اش در ژرفای تاریخ و با داشتن مردمان مهمان‌نواز و مهربان و برخورداری از میراث‌های گران‌بهای فرهنگی، هنری و مواهب طبیعی‌اش از دیر باز مورد توجه سیاحان و جهان گردان خارجی بوده است. یکی از این سیاحان نامدار، «هیرودت» مؤرخ معروف یونانی (متولد ۴۸۴ ق .م) بوده است. بعد از ظهور دین مبین اسلام نیز سیاحانی مانند: ابن حوقل، یعقوبی، ابن

خرداد بِه، بلاذری، یاقوت حموی، ابن بطوبه و ... از افغانستان بازدید کرده اَند که شرح مشاهدات خود را از طبیعت و اوضاع مردم این دیار در آثاری هم‌چون صوره الارض، معجم البلدان و ... به رشته‌ای تحریر در آورده اند. البته پرداختن به سیر و سفر از زمانه‌های قدیم مورد توجه خراسانیان بوده است، یکی از مشهور ترین سیاحان این سر زمین، حکیم ناصر خسرو بلخی است که زادهٔ سال ۳۹۴ هـ.ق در بلخ می‌باشد. سفرنامه‌های ناصر خسرو، انشاء بسیار روان و دل انگیز دارد و به خاطر داشتن اطلاعات دقیق جغرافیایی، تاریخی و اجتماعی از سر زمین‌های گوناگون، دارای اهمیت زیاد می‌باشد. ابو ریحان البیرونی از دیگر سیاحان این سر زمین به شمار می‌رود. او در سال ۳۶۲ هـ.ق در شهر خیوه به دنیا آمده و در سال ۴۳۰ هـ.ق در شهر غزنی وفات و در همان جا به خاک سپرده شده است. البیرونی هم‌رکاب و هم‌سفر سلطان محمود غزنوی بود. وی نتیجهٔ مسافرت‌های خود به سومنات، خوارزم، هند و هم‌چنان نقشه‌های زیادی در تعیین راه‌ها، موقعیت اماکن و خصوصیات مردمان تهیه و نوشته است، او نقشهٔ راه‌های سیستان را به غزنه و سایر راه‌های ارتباطی غزنه را به هرات، غور، بلخ، کابل و هند ارائه و از تجارت و راه‌های کاروان رو قدیمی معلومات می‌دهد. آثار الباقیه، قانونی مسعودی، ماللهند، الجماهر فی معرفة الجواهر از آثار برجسته‌ای اوست. حافظ آبرو یکی دیگر از جهان‌گردان کشور ماست. او در سال ۷۹۳ هـ.ق در شهر هرات متولد شد. آثار با ارزش او در دو جلد تألیف شده است که جلد اول آن جغرافیای عمومی و جلد دوم آن راجع به خراسان، بلخ، هرات و تاریخ سیستان تحریر شده است و در عصر او از لحاظ علمی بی‌نظیر است.

افغانستان به عنوان یک کشور باستانی و تاریخی که مدنیت‌های قبل از اسلام و بعد از اسلام را در آغوش دارد به حیث یک کشور کوهستانی و اتصال دهنده سر زمین‌های جنوب، غرب و مرکز آسیا مورد توجه سیاحین از زمانه‌های خیلی گذشته بوده است.

این سرزمین در پهلوی کشورهای ایران، پاکستان، بنگله‌دیش، هندوستان، سریلانکا، مالدیو و نیپال به حیث عضو فعال کمیسیون جنوب آسیا گام نهاده و زمینهٔ تسهیلات لازم را در عرصهٔ انکشاف صنعت گردشگری در خود فراهم ساخت و عواید خوبی را به دست آورد و این همه افغانستان را از نظر تمدن، تاریخ، فرهنگ، میراث‌های باستانی و فرهنگی به جهانیان معرفی نمود.

فرهنگ غنی، تاریخ کهن، خاطرات تجارت از راه ابریشم، مناظر زیبا و دیدنی طبیعی و اقلیم معتدل افغانستان ارزش‌های خاص گردشگری را که برای سیاحان جالب و دیدنی می‌باشد امکان داد تا سیاحان بی‌شتری را بپذیرد.

امروزه در زمینه‌ای گردشگری و جهانگردی نیز همانند بسیاری از دیگر فعالیت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، تحولاتی بسیار عظیم روی داده است. این تحولات، در راستای تحولاتی است که در تکنالوژی، علم و دانش در جهان صورت گرفته است. اگر تاکنون، فعالیت‌های مربوط به گردشگری، بر جنبه‌های سنتی و معمولی متمرکز بوده، با توجه به دگرگونی‌های عمیق در این صنعت در حال حاضر فعالیت مربوط به جهان گردی وارد مرحلهٔ تازه‌ای شده است.

صنعت گردشگری برای نخستین بار در افغانستان در سال ۱۳۳۷ هـ.ش منحیث یک بخشی که بتواند اسعار(ارز) قابل توجهی را نصیب کشور کند، مورد توجه قرار گرفت و به همین منظور دولت وقت با همکاری و اشتراک پشتنی تجارتی بانک، وزارت اطلاعات و فرهنگ، وزارت معارف، مؤسسات اصلاح و انیس، ریاست مطابع دولتی و آژانس خبری باختر به صورت یک شرکت سهامی با سرمایهٔ اولیه‌ای چهار میلیون افغانی مؤسسه گرځندوی را در چوکات وزارت اطلاعات و فرهنگ تأسیس کردند، تا این مؤسسه امور مربوط به گردشگری را بر اساس سیاست‌ها و مقتضیات و امور مروج بین المللی آن، در کشور پایه‌گذاری کند و به تنظیم و ترتیب، انتقال و راهنمایی گردشگران که از خارج به کشور ما می آیند اقدام و مبادرت ورزد. لذا این مؤسسه از همان ابتدا به عضویت اتحادیه بین المللی گردشگری درآمد.

قبل از ایجاد و تشکیل مؤسسه گرځندوی یعنی در سال ۱۳۳۷ هـ.ش فقط ۴۲۶ نفر جهان گرد از کشور دیدن کردند. اما با تغییراتی که به وجود آمد و با تبلیغات و فعالیت‌های این مؤسسه، تعداد ورود جهان گردان خارجی سال به سال سیر صعودی به خود گرفت به طوری که در سال ۱۳۵۶ هـ.ش. تعداد آنها به (۱۱۸۳۶۰) نفر رسید.

با آغاز جنگ‌های داخلی و نا آرامی‌ها در افغانستان ورود جهانگردان به کشور کاهش چشم‌گیری پیدا کرد. زیرا جهان گردان، هرگز به کشوری که آن را امن ندانند، سفر نمی‌کند. از این رو در سال ۱۳۷۰ هـ.ش فقط ۸ هزار جهانگرد از افغانستان بازدید کردند که درآمد حاصل از ورود آنان فقط یک میلیون دالر بود. در سال‌های بعد، تشکیلات گردشگری افغانستان در چوکات وزارت هوانوردی ملکی و گردشگری برای یک مدت کار کرد و این مصادف بود با افول و سقوط این بخش مهم در کشور.

از آن جای که افغانستان یک کشور کاملاً گردشگری و دارای ظرفیت و قابلیت‌های است که نیاز به قوی‌ترین تشکیلات و یا ایجاد یک وزارت مستقل بنام وزارت جهانگردی یا گرځندوی از ضروریات مهم پنداشته می‌شود که امارت اسلامی افغانستان باید به آن توجه نماید. با روی کار آمدن دولت جمهوری اسلامی افغانستان بخش گردشگری از وزارت هوانوردی ملکی به وزارت اطلاعات و فرهنگ انتقال داده شد و در حال حاضر این وزارت دارای یک معینیت بنام مالی و اداری و گرځندوی است. با توجه به اشتغال‌زا بودن صنعت گردشگری، بر اساس برآوردهای سازمان جهانی گردشگری، با ورود هر گردشگر در یک سر زمین حد اقل پنج شغل هم‌زمان ایجاد می‌شود و درآمد حاصل از فعالیت‌های گردشگری در سراسر دنیا سالانه بالغ بر میلیاردها دالر می‌باشد.

بناءً با توجه به این مسئله، صنعت گردشگری می‌تواند در ایجاد درآمد و بهبود وضعیت اقتصادی کشورها نقش فوق العاده و مؤثری داشته باشد، کشورهای گردشگرپذیر در این زمینه برنامه ریزی‌های انجام داده اند، به طوری که هر سال درآمدهای میلیاردی از درک این صنعت کسب می‌کنند. همه می‌دانیم که صنعت‌گردشگری از جملهٔ صادرات غیر مرئی کشورها به شمار می‌رود و اکنون نیز به عنوان یکی از صنایع عمدهٔ بین‌المللی و منبع درآمد ملی بسیاری از کشورهای جهان محسوب می‌گردد. ولی در کشور ما، متأسفانه تا به حال این صنعت از زوایای مختلف مورد بحث و بررسی قرار نه گرفته، موانع و مشکلات جذب گردشگران به صورت جدی شناسایی نشده و برنامه‌ریزی مشخصی در

سطح ملی نیز در این زمینه وجود ندارد. در حالی که صنعت‌گردشگری در تلاش است تا در آینده‌ای نزدیک به صنعت اول جهان مبدل گردد. در همین راستا اعلام شده که افزایش سرمایه‌گذاری در زمینهٔ صنعت گردشگری تأثیر بسیار مثبت در میزان ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی کشورها دارد.

صنعت‌گردشگری با ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و نیز افزایش اشتغال جوانان در فعالیت‌های مرتبط با این صنعت تأثیراتِ مثبت در راستای رشد اقتصادی و بهبود زنده‌گی مردم دارد. اصولا اشتغال در صنعت‌گردشگری دارای اشکال مختلفی است که عبارتند از:

الف: اشتغال مستقیم: همانند اشتغال درهوتل‌ها، رستورانت‌ها، فروشگاه‌ها، شرکت‌های ترانسپورتی و...

ب: اشتغال غیر مستقیم: در بخش‌های عرضه کنندهٔ کالا مانند: تولیدات کشاورزی، صنایع دستی و...

ج: اشتغال القایی: شامل کسانی است که از درآمد افرادی که به طور مستقیم و غیر مستقیم در صنعت‌گردشگری فعالیت می‌کنند، پشتیبانی می‌شوند.

د: اشتغال در بخش ساختمان: شامل افرادی است که در بخش احداث تأسیسات و زیر ساخت‌های گردشگری فعالیت می‌کنند.

توسعهٔ گردشگری برای رشد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اهمیت ویژه‌ای دارد که می‌توان آن را به منزله نیروی محرکه توسعه اقتصادی در تمام کشورها به حساب آورد. هیچ کشوری نیست که فاقد مواد اولیه‌ای لازم برای توسعهٔ گردشگری باشد، آن‌چه که کشورها را از هم‌دیگر متمایز می‌سازد خود به تنهایی جاذبه گردشگری به شمار می‌رود. بنابر این هر کشور با کوشش درخور و سرمایه‌گزاری مناسب در زمینهٔ گردشگری می‌تواند وارد کنندهٔ جهانگردی به خود بوده باشد و از این راه به رشد اقتصادی خود کمک نماید. گردشگری پول و جمعیت را از مراکز ثقل صنعتی به سوی روستاها و نقاط طبیعی می‌کشاند و یا تعداد زیادی را به سوی مراکز شهری روانه می‌سازد و این حرکت آنها باعث بازده مضاعف و دو چند در اقتصاد کشورهای جهانگرد پذیر می‌شود.

گردشگری در تنوع و غنا بخشیدن به اقتصاد محلی نیز حایز اهمیت است. برای تولیدات محلی اعم از صنایع دستی و یا محصولات زراعتی جهت ارتزاق گردشگران بازارهای جدیدی ایجاد می‌کند. علاوه از این در بهبود کیفیت محصولات زراعتی و صنایع دستی نیز مؤثر می‌باشد. هم‌چنین صنعت گردشگری در احیاء و باز سازی شهرها، خصوصاً شهرهای تاریخی نقش مهمی دارند چرا که در صورت عدم دریافت درآمد ناشی از این اماکن و تخصیص بودجهٔ لازم برای ابقای آنها این گونه مراکز به تدریج رونق و اهمیت خود را از دست می‌دهند و از این رهگذر منافع اقتصادی ناشی از جذب گردشگر نیز منتفی می‌شود.

تأثیرات گردشگری از بُعد درآمدزایی، تولید ناخالص ملی، تسریع جریان پول و تقویت بُنیه‌ای اقتصادی بر هیچ‌کس پوشیده نیست. با این حال برخی آثار اقتصادی گردشگری را در کشور می‌توان چنین بر شمرد:

• ورود گردشگر، سبب جذب ارز(پول) خارجی می‌شود.
• ورود گردشگر، درآمدهای دولتی(ویزه، مالیات، تکت‌ها و..) را افزایش می‌دهد.
• ورود گردشگر، باعث توزیع پول و جا به جایی ثروت می‌شود.
• ورود گردشگر، اشتغال‌زایی را افزایش می‌دهد.
• ورود گردشگران خارجی سبب شناخت بیشتر همان کشور و درک بهتر آنان از فرصت‌ها و امکانات می‌شود که مردم برای آنها مهیاء نموده اند و این خود زمینهٔ برای سرمایه‌گذاری در کشور را فراهم می‌سازد.
• ورود گردشگر باعث ایجاد و بهبود زیر ساخت‌ها می‌شود.
• ورود گردشگر، باعث توسعهٔ سیستم حمل و نقل و شبکه‌های ارتباطی زمینی می‌شود.
• ورود گردشگران سبب مبادلات و همکاری‌های منطقوی و بین المللی شده و روابط را میان کشورها گسترش می‌دهد.

آن‌چه در دنیای امروزی اهمیت فراوانی دارد، تأمین منابعی است که از طریق آنها نه تنها دست‌آوردهای تمدن بشر که طی سالیان متمادی اندوخته شده است از دست نرود، بلکه با برنامه‌ریزی اصولی بتوان از خلاقیت نهفته در منابع طبیعی و میراث‌های فرهنگی و تمدنی بهترین استفاده را به عمل آورد. بی‌شک صنعت گردشگری را می‌توان از جمله مناسب‌ترین و نزدیک‌ترین گزینه‌های دانست که دارای همه ویژه‌گی‌های لازم برای پیشرفت اقتصادی جهان مدرن است. از همین رو به دلیل ارتباط مستقیم رونق این صنعت با بهبود وضع اقتصادی آحاد جامعه، می‌توان امیدوار بود. گردشگری می‌تواند در بالا بردن سطح فنی دانش و شکل دهی فرهنگ عمومی برای مردم به صلح و آرامش و هم‌چنان در ساختار دنیای سبزتر و مردم ثروتمندتر نقش مهم داشته باشد. گردشگری پدیده‌ای چند و جهی است که استفاده بهینه از آن ثبات اقتصادی، اجتماعی، توسعه و گسترش سیستم حمل و نقل، هوتل‌داری موفق، ارزش موزیم‌ها و آثار باستانی، ایجاد مراکز سیاحتی، تفریحی و در نهایت بهبود وضع عمومی مردم را تضمین می‌کند.

گردشگری به عنوان یک جریان اقتصادی بر همه حوزه‌های انسانی تأثیر مستقیم یا غیر مستقیم دارد. افزایش فرصت‌های شغلی و سرمایه‌گذاری، استفادهٔ بیشتر و بهتر از منابع طبیعی و افزایش دانش، مدیریت‌های خرد و کلان از اولین نتایج رونق این صنعت در هر سر زمینی به شمار می‌رود.

بناءً کشور عزیز ما افغانستان با قدامت تاریخی و داشتن جاذبه‌های باستانی، تاریخی،فرهنگی و طبیعی در تمامی ساحات و نواحی‌اش، که گاهی محققین از آن به عنوان یک گنجینه‌ای تاریخی یاد کرده اند، می‌تواند بستر فوق‌العاده مناسب برای رشد و توسعهٔ صنعت گردشگری باشد و در صورت برنامه‌ریزی، مدیریت کارا و ایجاد پالیسی‌های ملی از سوی دولت امکان دارد این صنعت سالانه میلیون‌ها دالر به خزانهٔ دولت عاید واریز نماید.

مرکه

د مهارتونو د پراختیا له لوی رئیس سره

مرکه کوونکی: ابوبکر آرین

د مهارتونو د پراختیا لوی ریاست د کار او ټولنیزو چارو وزارت له مهمو او کلیدي ریاستونو څخه دی، چې د کاري مهارتونو د ښه والي، د مسلکي کاري ځواک روزنې او د حرفوي زده‌کړو د مرکزونو د تنظیم او څارنې په برخه کې فعالیت ترسره کوي، چې په فني او حرفوي ګانه د هېواد د ځوانانو سمبالولو، د کار بازار اړتیاوو برابرولو، د کار بازار د اړتیا وړ مهارتونو د زده‌کړو له لارې د شغلي فرصتونو رامنځته کولو، د اقتصادي او ټولنیزو اړتیاوو سره سم د ښوونیزو برنامو طرحه او پراختیا او په دوامداره توګه د فني او حرفوي زده‌کړو د فرهنګ ترویجولو په برخو کې فعالیت ترسره کوي.

د مهارتونو د پراختیا لوی ریاست، په هېواد کې د انساني سرچینو په پراختیا او د اقتصادي وړتیاوو په لوړولو کې اساسي ونډه لري او دا ریاست د مهارتونو په ډېروالي سره کولی شي د بېکارۍ کچې په کمښت کې مرسته ترسره او ماهر کاري ځواک د کار بازار ته وړاندې کړي؛ چې د هېواد په تلپاتې پراختیا او اقتصادي وده کې اساسي ونډه لري.

د دې ریاست د کړنو او فعالیتونو څخه د ډېرو معلوماتو د ترلاسه کولو په موخه مو د مهارتونو د پراختیا له لوی رئیس سره مرکه کړې ده او د دې مجلې له آدرسه یې له درنو لوستونکو او هېوادوالو سره شریکوو:

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د مهارتونو د پراختیا لوی رئیس مولوي رحیم الله صراح!

ډېره مننه چې موږ ته مو د دې فرصت راکړ؛ ترڅو ستاسې فعالیتونه، لاسته‌راوړنې، برنامې او د راتلونکو پلانونو په اړه د کار او اجتماع مجلې له لارې له هېوادوالو سره لومړي لاس معلومات شریک کړو.

په دې هیله، چې د فني او حرفوي زده‌کړو په څېر د نورو برنامو لړۍ لا پراخه او ګڼ شمېر ځوانان ترې برخمن شي او له دې لارې هڅوی ته د کاري فرصتونو ایجاد او د هېواد په اقتصادي وده او پراختیا کې دخیل شي او د وخت اړتیاوو ته په کتو د هېواد د کار بازار اړتیاوې تر ډېره بریده حل شي.

پوښتنه: دا چې له هېواد څخه بهر ته د کاريگرو د اعزام په اړه ډېره يادونه کېږي او دا موضوع د دې وزارت له لومړيتوبونو څخه گرځېدلې ده. غواړم لومړۍ پوښتنه په دې توگه مطرح کړم، چې آيا هغو ماهرو کاريگرو ته چې له هېواد څخه بهر لېږل کېږي، د هغوی د مهارتونو د تصديق او ورته د سندونو د وېش برنامه لرئ؟

ځواب: بسم الله الرحمن الرحيم، ستاسو او ټولو څخه هم مننه چې دا وخت مو برابر کړ، چې د مهارتونو د پراختيا رياست له آدرس څخه لازم معلومات د کار او اجتماع مجلې له درنو لوستونکو سره شريک کړو. دا چې په کورنيو او بهرنيو کاري بازارونو کې د فني او حرفوي مهارت درلودل لومړی شرط دی؛ نو په همدې اساس د کار او ټولنيزو چارو وزارت په چوکاټ کې د مهارتونو د پراختيا لوی رياست د کار د بازار او د کارگمارونکو د اړتياوو مطابق، بهرنيو هېوادونو ته د ماهرو کاريگرو د لېږد لپاره د مسلکي کارگرانو د روزنې او د هغوی د مسلک او مهارت د تثبيت، د کار په بازار کې افغان کاريگرو د ورتياوو اعتبار ساتنې او مؤثريت په موخه بېلابېلې څانگې د دې رياست تر چتر لاندې فعاليت لري او په دې وروستيو کې د قابليتونو او اعتبار ورکونې څانگه هم رامنځته شوې ده، چې د افغانستان ماهر او نيمه‌ماهر کارگر به د حرفوي مهارتونو د معيارونو سره سم له مسلکي پروسې تېرېږي او هغوی ته به د مهارتونو د ورتياوو سره سم، د اعتبار سند ورکول کېږي او دا سندونه به د کار په بازار کې معتبر وي.

پوښتنه: د هېواد په مرکز او ولايتونو کې د فني او حرفوي زده‌کړو څو مرکزونه فعاليت لري او په کلنې ډول کوم شمېر مسلکي ځوانان له دې مرکزونو څخه فارغېږي؟

ځواب: په ټول هېواد کې د فني او حرفوي زده‌کړو ۵۲ امارتي او۲۰ خصوصي مرکزونه فعاليت لري، چې په منځنۍ توگه هر کال ۳۵۰۰۰ زره ځوانان د کار بازار اړتياوو ته په کتو سره فني او حرفوي زده‌کړو څخه د فراغت سندونو د ترلاسه کولو سربېره، کاري وسايل هم ترلاسه کوي او د کار بازار ته وړاندې کيږي.

د فني او حرفوي زده‌کړو مرکزونو او د حرفو شمېر ته په کتو سره، سږ کال په پام کې لرو، چې تر ۲۵۰۰۰ زره ځوانانو ته د بيک‌جوړولو، د ودانيو بربېښنا، د کورنيو د برېښنايي وسايلو او مبايل ترميم، خياطۍ او په نورو مهمو حرفو کې زده‌کړې ورکړو.

پوښتنه: په هېواد کې د کار بازار د اړتيا وړ مهارتونو په پېژندلو کې له کومو لارو چارو کار اخلئ او د دې اړتياوو د تحليل په موخه له کومو طريقو گټه اخيستل کېږي؟

ځواب: څرنگه چې د کار او ټولنيزو چارو وزارت په خپل تشکيل کې د بشري ځواک لوی رياست تر چتر لاندې د کار بازار د مطالعې څانگړی رياست او مسلکي کارکوونکي لري، هر کال د خپل کاري پلان له مخې د راتلونکو کلونو لپاره د شته فرصتونو، ننگونو او بالفعله او بالقوه کاري ځواک، د کار بازار اړتياوو په پېژندلو لپاره خپل مسلکي ټيمونه په مرکز او ولايتونو کې دکار بازار ته لېږي او له بېلابېلو سيمو څخه په بيلابېلو کټگوريو کې اطلاعات، معلومات او ارقام راټولوي او پای کې يې د کار او ټولنيزو چارو وزارات له اړوندو رياستونو سره د تحليل، تجزيې او پلان‌جوړونې په موخه شريکوي، چې د کار بازار د مطالعې لپاره اکثراً له قياسي ميتود څخه کار اخلو.

پوښتنه: آيا تر فراغت او د کار په بازار کې له شموليت وروسته، بيا هم د مسلکي کاريگرو څارنه کېږي؟

ځواب: مسلکي کارگران د زده‌کړو او هم له فراغت وروسته په ذخيروي سيستم کې ثبتېږي. دا چې هغوی د فراغت سند سربېره اکثراْ کاري وسايل هم ترلاسه کوي. د کار بازار کې له شموليت وروسته د يادو مسلکي کارگرانو څارنه کيږي، ترڅو د کار او ټولنيزو چارو وزارت ډاډمن شي چې هغوی په خپل مسلک کې کار کوي، کاروبار يې په کومه کچه کې ده، له مسلکي روزنې وروسته يې په عوايدو او مشتريانو کې کوم مثبت بدلون راغلی، په کمي او کيفي ډول يې کاروبار څومره وده کړې او په وروستيو کې له دې لارې دا هم معلوموو چې زموږ فني او حرفوي زده‌کړې څومره اغيزناکه پروسه ده او کومو بدلونونو او تغييراتو ته اړتيا لري او که نه؟

زموږ بله برنامه دا ده چې فارغان له فراغت وروسته هم حمايت کوو، ترڅو هغوی خپل توليدات او محصولات د کار بازار ته وړاندې کړي او هلته هم غوره ځای پيدا کړي. له مؤسساتو سره خبرې کوو، چې په کمي او کيفي ډول خپل توليدات پراخه کړي او له نړيوالو معيارونو او نورمونو سره سم توليد وکړي، وخت پر وخت خپلو توليداتو او محصولاتو ته نوښت ورکړي.

د کار په ملي کانفرانس کې د صنعت او سوداگرۍ او د بهرنيو چارو وزارتونو دا دنده پرغاړه واخيسته، چې افغاني توليداتو ته په بهر کې هم د خرڅلاو مارکېټ پيدا کړي او دا د افغانستان اسلامي امارت رسمي پاليسي هم ده چې اول له خپلو وطني توليداتو استفاده او ملاتړ وکړي.

پوښتنه: آيا د کار او فعاليت پر محال او کارځای کې د زده‌کړو او ظرفيت‌لوړونې برنامې لرئ؟

ځواب: د فني او حرفوي زده‌کړو ډېری درسونه يا د سهار په وخت کې دي او يا هم په ولاياتو کې له غرمې وروسته دايرېږي. دا په دې معنا چې زده‌کوونکي کولی شي، چې نيمه ورځ کار وکړي او خپلې تجربې او مهارتونه په کاري چاپېريال کې استعمال کړي. د کاربازار مطالعې په اساس هغه غيرمسلکي کاريگرو چې زده‌کړو ته اړتيا ولري د ابتدايي ليک او لوست سربېره، په خپل مسلک کې فني زده‌کړې هم تعقيبولی

شي.

زموږ تجربې ښيي، چې غیرمسلکي کارګران له هغې وروسته چې مسلکي زده‌کړې ترلاسه کړي، په کاروبار او فعالیت کې یې مثبت بدلونونه تر سترګو کېږي.

پوښتنه: د فني او حرفوي زده‌کړو په بهیر کې د نویو نوښتونو لپاره کوم پلانونه په پام کې لرئ؟

ځواب: د کار په بازار کې اړتیاوې ورځ تر بلې ډېرېږي او د معلوماتي ټکنالوجۍ په پرمختګ سره تقاضاء هم متنوع او بدلېږي؛ نو د مهارتونو د پراختیا لوی ریاست په داسې یوې پالیسۍ کار کوي چې ځوانانو ته هغه نوې حرفې فعالې کړي چې په ورځني ژوند کې ورته اړتیا لېدل کېږي، ترڅو ځوانان هغو ډېرې عایدلرونکې حرفې زده‌کړي چې د کار په بازار کې ورته ډېره اړتیا لېدل کېږي.

پوښتنه: ستاسو ښوونیزې برنامې تر کومه بریده د کار بازار له اړتیاوو سره سمې تدریسېږي؟

ځواب: هر کال په منظم ډول د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار بازار مطالعې ریاست د کار بازار مطالعه ترسره کوي، چې د همدغې مطالعې سره سم ډېرې عاید لرونکې او د کار بازار د اړتیا وړ حرفې تشخیص کېږي او د حرفو له تشخیص وروسته له نړیوالو معیارونو سره نصاب جوړېږي او د تدریس لپاره یې چمتووالی نیول کیږي او په پای کې عملي تدریس پیل کېږي.

پوښتنه: آیا د امارتي کارکوونکو لپاره د کار په برخه کې د لارښوونې کومې برنامې لرئ، ترڅو هغوی وکولی شي خپلو مهارتونو ته پراختیا او وده ورکړي؟

ځواب: د کار په جریان کې امارتي او غیرامارتي کارکوونکو ته وخت ناوخت د ظرفیت‌لوړونې برنامې پلي کېږي او د دې لپاره د کار انستیټیوټ په نوم یو بل ریاست جوړ شوی، ډېری دا برنامې د اداري او مدیریت، پلان‌جوړونې، راپورجوړونې، دوسیه‌بندۍ، مراجعینو او همکارانو سره د سم او مسلکي چلند او داسې نورو موضوعاتو په اړه دي او اصلي موخه یې په خدماتو او فعالیتونو کې په کمي او کیفي ډول د مثبت بدلون راوستل دي، ترڅو په پای کې د خلکو او ولسونو رضایت را خپل شي.

پوښتنه: آیا په راتلوونکې کې د فني او حرفوي زده‌کړو اړوند برنامو د کارې بهیر د پراختیا لپاره کومې برنامې تر لاس لاندې لرئ؟

ځواب: د کار او ټولنیزو چارو وزارت وتوانید؛ چې فني او حرفوي زده‌کړې د هر ولایت تر مرکز وغځوي او اوس‌مهال ډېری برنامې پر مرکز او د ولایتونو په مرکزونو متمرکزې دي، لېکن د کار او ټولنیزو چارو وزارت په دغه حالت بسنه نه کوی او په پام کې لري، چې د هر محل فرصت، ننګونو او اړتیاوو ته په کتو سره فني او حرفوي زده‌کړې تر هرې ولسوالۍ او بانډې وغځوي او هېوادوالو ته ډاډ ورکوو؛ چې دا برنامه د پراختیا په حال کې ده.

ورستی پوښتنه: له اعتیاد څخه رغېدلو هېوادوالو ته مو د حرفوي زده‌کړو لپاره په کومو ولایتونو کې مرکزونه فعال کړې دي او په کومو حرفو کې مو ورته د زده‌کړې زمینه برابره کړې ده؟

ځواب: هو څرنګه چې اعتیاد په هره بشري ټولنه کې یوه لویه ویجاړوونکې ښکارنده ده، چې اصل لامل یې بېکاري ده. اوس‌مهال په کابل، کندهار، پکتیا او پکتیکا ولایتونو کې له اعتیاد څخه رغېدلو هېوادوالو ته د بوټ‌جوړونې، بیک‌جوړونې، تعمیراتي برېښنا، د کورنیو برېښنایي وسایلو ترمیم او خیاطۍ په حرفو کې د فني او حرفوي زده‌کړو زمینه برابره شوې ده چې له نېکمرغه تر اوسمهاله پورې مو تر ۵۰۰۰ زیات له اعتیاد څخه رغېدلي هېوادوال د فن او حرفې په ګاڼه سمبال کړې دي چې اکثرو یې کاري وسایل هم ترلاسه کړي.

د کار او ټولنیزو چارو وزارت روان کال په پام کې لري، چې د هېواد د هر زون په کچه، لکه: بلخ، کندهار، هرات، کندز، ننګرهار او هلمند ولایتونو کې له اعتیاد څخه رغېدلو هېوادوالو ته مراکز چمتو او په عملي ډول ورته د فني او حرفوي زده‌کړو زمینه برابره کړي.

همدارنګه د افغانستان اسلامي امارت د امیرالمؤمنین د حکم پر اساس د کار او ټولنیزو چارو وزارت په مشرۍ، د دفاع وزارت او تخنیکي او مسلکي زده‌کړو ادارو ته دنده سپارل شوې ده، چې د معلولو مجاهدینو له تثبیت او تشخیص وروسته هغوی ته د فني، حرفوي او اداري زده‌کړو زمینه برابره کړي.

د نورو امارتي ادارو په ګډون دا د کار او ټولنیزو چارو وزارت دنده ده، چې معلول مجاهدین په امنیتي ادارو شهیدانو او معلولینو چارو وزارت او همدارنګه په ښار، ولسوالیو او کلیو کې تثبیت او تشخیص کړو. د ملي دفاع وزارت سره په همکارۍ د هر ولایت په کچه هغوی ته د فني، حرفوي او اداري زده‌کړو او استوګنې مرکزونه ترتیب او تنظیم کړو، ترڅو هغوی مسلکي زده‌کړې ترلاسه کړي او په راتلونکي کې ځینې یې په اداري او مدیریت په برخه کې جذب او ځینې یې د ماهر او مسلکي کارګر په توګه د کار په بازار کې کار وکړي.

په یاده پروسه کې د مرکز او همدارنګه د حرفې او مسلک انتخاب د هر معلول مجاهد د ورتیاوو په خوښه ترسره کېږي.

د مهارتونو د پراختیا لوی رئیس مولوي رحیم الله صراح، ستاسو له حوصله‌مندۍ یوه نړۍ مننه.

مولوی صراح: ستاسو له درنو همکارانو څخه هم قدرداني کوم. ښاد او آباد اوسئ.

دستاورد های ریاست عمومی قوای بشری طی سال مالی ۱۴۰۳

۱- ریاست توزیع جواز کار اتباع داخلی و خارجی ریاست عمومی قوای بشری در سال ۱٤۰۳ هـ.ش به تعداد ۳۳۸۹۹ قطعه جواز کار برای اتباع داخلی و به تعداد ٤۳۷٥ قطعه جواز کار برای اتباع خارجی توزیع نموده که عاید حاصله آن به امارت اسلامی افغانستان واریز گردید.

و هم‌چنان در جریان سال متذکره هیئت به ولایات بمنظور تحقق حکم شماره ۹ مؤرخ ۱٤٤٤/٥/٦ مقام عالی ریاست الوزراء امارت اسلامی افغانستان در مورد در اختیار قرار دادن مکان‌های مشخص در میادین هوائی و بنادر زمینی به ولایت ننگرهار سفر داشتند که یک باب دفتر در شهرک تورخم ایجاد و کار آن آغاز گردیده است به همین منوال دفاتر ثبت و راجسترِ اتباع خارجی در مرکز و چند زون دیگر نیز به فعالیت آغاز نموده و عملاً در آن کار جریان دارد. باید یاد آور شد که کار ترمیم، انتقال، انکشاف و بهره برداری در سیستم برقی آرشیف ریاست عمومی قوای بشری نیز جهت حفظ بهتر اسناد و سوابق جمع آوری شده در آرشیف این ریاست جریان داشته و به شکل خوب به پیش برده می‌شود.

۲- فراهم سازی زمینه ایجاد و انسجام فعالیت‌های مراکز خدمات کاریابی خصوصی.

۳- با یازده شرکت خصوصی کاریابی داخلی عقد قرار داد شده و تفاهم‌نامه صورت گرفته است که این شرکت‌ها عملاً فعال می باشند.

٤- طبق پلان کاری از فعالیت شرکت‌های خصوصی کاریابی بررسی و نظارت صورت می‌گیرد و هم‌چنان طبق تفاهم‌نامه و طرزالعمل، این ریاست جواز فعالیت ۷ شرکت خصوصی کاریابی داخلی را لغو نموده است.

٥- طی سال ۱٤۰۳ طبق گزارشات جمع آوری شده ۷۳۲۱ نفر از متقاضیان کار جهت کاریابی ثبت و راجستر گردیده که از آن جمله ٥۲٦٤ نفر آن به ادارات خصوصی و مؤسسات معرفی گردیده است که از این جمله ۳٤۸٥ تن آنها رسماً استخدام شده اند.

تجزیه و تحلیل ارقام

تجزیه و تحلیل داده‌ها یکی از مراحل کلیدی در هر تحقیق به شمار می‌رود که امکان استخراج اطلاعات کار بردی از داده‌های جمع‌آوری‌شده را فراهم می‌سازد. این مرحله به محققین و تحقیق‌گران کمک می‌کند تا روندها، الگوها و عوامل مؤثر بر موضوع تحقیق را شناسایی کرده و نتایج قابل قبول ارائه دهند.

جدول دو حرفه‌ای از حرفه‌های پر درآمد سال ۱٤۰۳ را در زون‌ها و ولایات

جدول پنج حرفهٔ پر درآمد سال ۱۴۰۳ به تفکیک زون‌ها و ولایات						
زون	ولایات	حرفه اول	حرفه دوم	حرفه سوم	حرفه چهارم	حرفه پنجم
شمال شرق	تخار	خیاطی	نانوایی	نجاری	ترمیم موبایل	فلزکاری
	بدخشان	خیاطی	نجاری	فلزکاری	ترمیم موتر	قالین بافی
	بغلان	ترمیم موبایل	ترمیم موتر	نلدوانی	خیاطی	نجاری
شمال	سمنگان	ترمیم وسایل برقی	خیاطی	ترمیم موتر	ساختمانی	نلدوانی
	سرپل					
	جوزجان	خیاطی	نجاری	ترمیم موبایل	قالین بافی	نلدوانی
	فاریاب	زراعت	زرگری	خیاطی	بزازی	صرافی
جنوب	زابل	ترمیم موبایل	ترمیم موتر	مولد سازی	خیاطی	برق تعمیراتی
	ارزگان	ترمیم موتر	خیاطی	نجاری	ترمیم موبایل	ترمیم موتر سکلیت
	هلمند	فلزکاری	نجاری	خیاطی	ترمیم موتر	ترمیم موتر سکلیت
غرب	فراه	گل خانه	مالداری	باغداری	خیاطی	زراعت
	غور	سیستم سولر	خیاطی	فلزکاری	ترمیم موتر	ترمیم موبایل
	بادغیس	خیاطی	ترمیم موبایل	نلدوانی	ترمیم وسایل برقی	ترمیم موتر سکلیت
	نیمروز	ترمیم موبایل	خیاطی	ترمیم وسایل برقی	برق تعمیراتی	نجاری
شرق	کنر	برق تعمیراتی	ترمیم موبایل	خیاطی	نجاری	فلزکاری
	نورستان	۰	۰	۰	۰	۰
	لغمان	خیاطی	ترمیم موتر	مالداری	نجاری	مرغداری
مرکز	میدان وردگ	ترمیم موبایل	فلزکاری	ترمیم موتر	ترمیم موتر سکلیت	برق تعمیراتی
	کاپیسا	ترمیم موبایل	ترمیم موتر	نجاری	برق تعمیراتی	ترمیم کمپیوتر
	پنجشیر	قالین بافی	مرغداری	ترمیم موبایل	خیاطی	ترمیم موتر
	بامیان	خیاطی	ترمیم موبایل	ترمیم موتر	فلزکاری	ترمیم موتر سکلیت
	غزنی					
	دایکندی	ترمیم موبایل	خیاطی	ترمیم موتر	فلزکاری	ترمیم موتر سکلیت
	پروان	ترمیم کمپیوتر	مالداری	زراعت	زنبور داری	نجاری
جنوب شرق	خوست	ترمیم موتر سکلیت	خیاطی	ترمیم موبایل	برقی	ترمیم موتر
	پکتیکا	ترمیم موتر	خیاطی	برق تعمیراتی	ترمیم کمپیوتر	ترمیم وسایل برقی
	لوگر	خیاطی	ترمیم موبایل	ترمیم سولر	ترمیم موتر	پروسس لبنیات

مختلف افغانستان نشان می‌دهد. در این تحلیل مشاهده می‌شود که حرفه‌های مرتبط با خیاطی، ترمیم موبایل، ترمیم موتر و نجاری در اکثر زون‌ها و ولایات به‌عنوان حرفه‌های برتر شناخته شده‌اند. در زون شمال شرق خیاطی بی‌شترین سهم را دارد، در حالی که حرفه هایی مانند: ترمیم موبایل و فلزکاری نیز در برخی ولایات این زون دیده می‌شوند. در زون شمال حرفه‌هایی هم‌چون ترمیم وسایل برقی و خیاطی برتری دارند، اما در فاریاب، زراعت و زرگری نیز جزء حرفه‌های اصلی هستند. در زون جنوب حرفه هایی مانند: ترمیم موبایل، ترمیم موتر و فلزکاری درآمد بیشتری داشته اند، در حالی که در زون غرب حرفه‌هایی مانند: گل‌خانه‌داری، مالداری و باغداری در کنار خیاطی نقش مهمی ایفاء می‌کنند. در زون شرق حرفه‌هایی مانند: برق تعمیراتی و خیاطی برجسته هستند، اما در نورستان هیچ اطلاعاتی ثبت نشده است. در زون مرکز حرفه‌های ترمیم موبایل و خیاطی سهم قابل توجهی دارند، در حالی که در زون جنوب شرق حرفه‌هایی مانند: ترمیم موتر سکلیت و خیاطی جزء حرفه‌های پر درآمد قرار گرفته اند. این توزیع نشان‌دهنده اهمیت اقتصادی و فرهنگی هر منطقه در انتخاب حرفه‌های مختلف است و جداگانه معلومات ارائه میدارد.

جدول ذیل پنج شغل پر درآمد به تفکیک زون ها و ولایات را نشان میدهد.
نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که حرفه‌های پر درآمد مانند: خیاطی، ترمیم موبایل، نجاری، فلزکاری و ترمیم موتر، سهم بسزایی در بهبود وضعیت اقتصادی و کاهش نرخ بی‌کاری در کشور داشته اند. این مشاغل در مناطق محلی و ولایات با تقاضای بالایی رو به رو بوده و توانسته اند نیازهای متنوع بازار را بر آورده کنند.

یکی از یافته‌های مهم تحقیق این است که عوامل مختلف مانند: تطابق

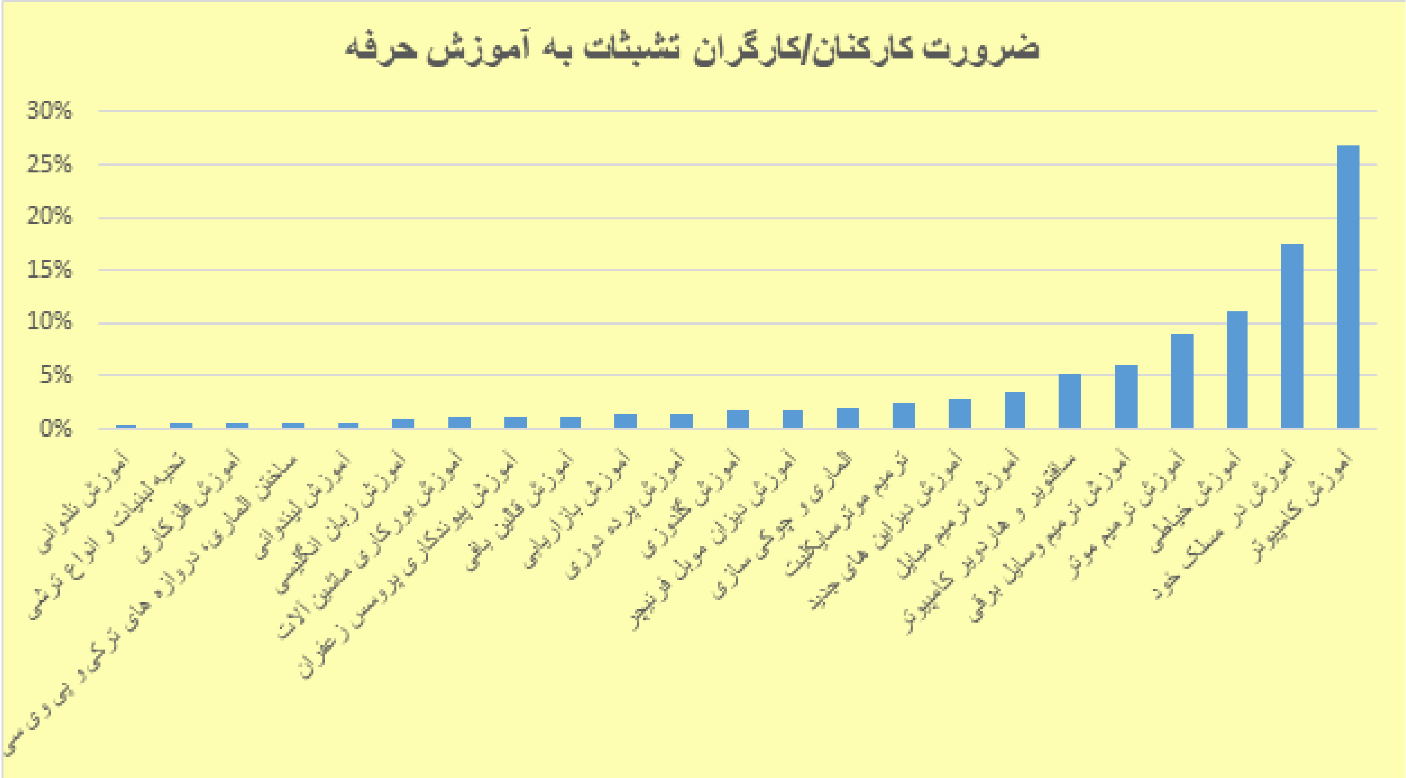

ضرورت کارکنان و کارگران تشبثات به آموزش حرفه

گراف بالا ضرورت آموزش حرفه‌ای را برای کارکنان و کارگران در عرصه‌های مختلف نشان می‌دهد. بلندترین ستون مربوط به آموزش کار با کمپیوتر است که حدود ۳۰ در صد را تشکیل می‌دهد و اهمیت استفاده از تکنالوژی و دیجیتالی‌شدن در محیط‌های کاری را برجسته می‌سازد. پس از آن آموزش‌های در مسلک خود هجده درصد را در بر می‌گیرند و بیانگر اهمیت آموزش‌های مسلکی می‌باشند. بعد از آموزش در مسلک؛ آموزش‌های خیاطی و ترمیم موتر ، وسایل برقی، مبایل و کمپیوتر بدلیل پر درآمد بودن این حرفه‌ها ضروری پنداشته می‌شوند. سایر آموزش‌ها سهم کمتری دارند اما برای رشد و توسعهٔ مهارت‌های شغلی هم‌چنان ضروری اند. این تحلیل تأکید می‌کند که سرمایه‌گذاری روی آموزش‌های دیجیتالی و تخنیکی می‌تواند مؤثریت و بهره وری کارکنان را افزایش دهد.

نقش حیاتی تشبثات محلی

تشبثات محلی به عنوان ستون اصلی اقتصاد افغانستان تأثیر قابل توجهی بر کاهش بیکاری، تقویت بازارهای داخلی و بهبود وضعیت اقتصادی ایفا می‌کنند. این تشبثات به ویژه در مناطق دور افتاده کشور زمینه‌ای برای توانمند سازی اقتصادی و اجتماعی فراهم می‌آورند.

حرفه‌ها با نیازهای محلی، دسترسی به منابع اولیه، و وجود مهارت‌های لازم، نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت این مشاغل داشته اند. در عین حال، کمبود نیروی کار ماهر و مسلکی و هم‌چنین محدودیت زیر ساخت‌ها، از چالش‌های عمده‌ای هستند که بهره وری این حرفه‌ها را کاهش داده اند.

هم‌چنین، این تحقیق نشان داده که حرفه‌های مذکور توانایی ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار را دارند و می‌توانند به عنوان ابزاری مؤثر برای کاهش فقر و بهبود معیشت خانوارها عمل کنند. با این حال، برای بهره برداری کامل از این پتانسیل‌ها، نیازمند سرمایه‌گذاری در بخش‌های کلیدی مانند: آموزش، بازاریابی، و زیر ساخت‌ها هستیم.

از سوی دیگر، نقش حمایت‌های دولتی در توسعهٔ حرفه‌های پر درآمد بسیار برجسته است. بدون تدوین پالیسی‌های مناسب و حمایت‌های مالی، بسیاری از این حرفه‌ها ممکن است در برابر مشکلات مانند: نوسانات قیمتی و رقابت ناسالم آسیب‌پذیر باشند. این تحقیق هم‌چنین نشان داد که همکاری میان دولت، نهادهای خصوصی، و سازمان‌های بین‌المللی می‌تواند زمینه ساز توسعهٔ پایدار این حرفه‌ها باشد.

در نهایت، این تحقیق تأکید می‌کند که برای دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و کاهش بیکاری، لازم است که حرفه‌های پر درآمد با استفاده از فناوری‌های نوین تقویت شوند و برنامه ریزی‌های راهبردی برای رفع موانع و استفاده بهینه از فرصت‌ها صورت گیرد.

چالش‌های کلیدی

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که تشبثات محلی با مشکلات متعددی از جمله محدودیت‌های زیر ساختی مانند: کمبود برق پایدار، هزینه‌های بالای مالیاتی، کمبود مکان‌های مناسب برای فعالیت‌ها و عدم دسترسی به منابع مالی مناسب مواجه هستند.

چالش صادرات

محدودیت دسترسی به بازارهای بزرگ‌تر و مشکلات در فرا یندهای صادرات محصولات تولیدی از دیگر موانع توسعه این تشبثات محسوب می‌شود.

نقش محدود دولت سهم ناچیز تشبثات دولتی ۰,۲ درصد و ترکیب غالب تشبثات خصوصی ۹۶,۸ درصد نشان می‌دهد که اقتصاد افغانستان به شدت به بخش خصوصی وابسته است. این امر نیاز به تقویت همکاری‌های دولتی-خصوصی را برجسته می کند.

مراکز آموزش‌های فنی و حرفوی:

بر اساس نتایج این تحقیق ۷۱ مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای در ۲۵ ولایت فعالیت دارند در حالی که فراه و نورستان فاقد این مراکز هستند. در سال جاری ٤۳ حرفۀ مختلف در این مراکز آموزش داده می‌شود و ۳۷ رشته را در سال آینده برای تدریس مد نظر دارند. در میان این رشته‌ها ۷ رشته‌ای جدید شامل مربا سازی، ساجق‌سازی، بوت‌سازی، ساخت ظروف چوبی، حلبی‌سازی، ریکشا سازی و لحاف دوزی به برنامه‌های آموزشی اضافه می‌شوند.

تحلیل داده‌های تحقیق نشان دهنده موضوعات ذیل می باشد:

۱. توزیع جغرافیایی نابرابر مراکز آموزشی: گزارش نشان می‌دهد که در برخی ولایات مانند :نورستان و فراه هیچ مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای وجود ندارد، در حالی که ولایاتی مانند: بدخشان و بغلان دارای طیف گسترده‌ای از مهارت‌ها و رشته‌های آموزشی هستند. این نابرابری جغرافیایی باعث شده تا جوانان بسیاری از مناطق دسترسی به آموزش‌های مهارتی نداشته باشند.

۲. کمبود منابع و تجهیزات: ضعف در زیر ساخت‌های مراکز آموزشی، کمبود تجهیزات تخصصی، و نبود حمایت مالی کافی از چالش‌های

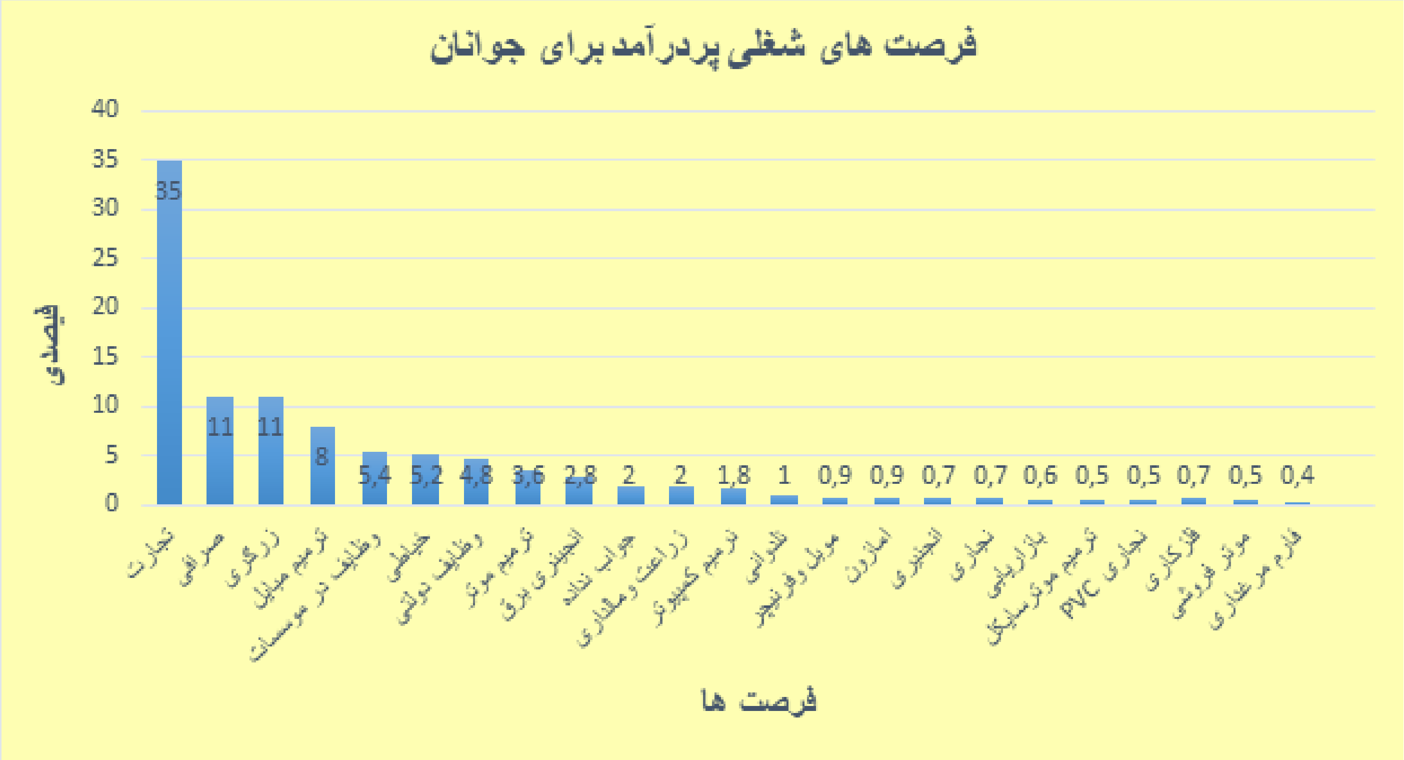

اساسی این مراکز است. این امر باعث کاهش کیفیت آموزش‌ها و عدم توانایی مراکز در تربیت نیروی کار ماهر می‌شود.

۳. حمایت پس از فراغت: ۷۷ در صد مراکز به نحوی از فارغان حمایت می‌کنند که شامل توزیع ابزار کار، معرفی به بازار کار و ارائه کمک‌های مالی است. در مقابل ۲۱ در صد از مراکز هیچ‌گونه حمایتی پس از فراغت ارائه نمی‌دهند و متباقی پاسخ ارائه ننموده اند.

٤. پاسخ‌گویی سیستم آموزش‌های فنی و حرفوی به بازارکار: حرفه‌های ارائه شده در این مراکز با نیازهای واقعی بازار کار هم‌خوانی ندارند، که باعث کاهش اشتغال پذیری فارغ‌التحصیلان می‌شود.

٥. چالش‌های جذب شاگردان: شرایط سخت‌گیرانه برای پذیرش در برخی مراکز مانند: محدودیت سنی و وضعیت اقتصادی خاص، مانع از حضور بسیاری از جوانان علاقه مند در دوره‌های آموزشی شده است.

٦. مهارت‌های مورد نیاز سکتورهای خصوصی که مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای قادر به ارائه آنها نیستند عبارت اند از: دریوری، کار معدن، حکاکی، معماری، نجاری، شبکه‌های نرم‌افزار کمپیوتر، ویرینگ کاری موتر، ترمیم انجن، حلبی سازی، مهارت‌های زبانی و ترمیم کمپیوتر می‌باشند.

فرصت های شغلی پر درآمد برای جوانان

گراف نشان‌دهندهٔ فرصت‌های شغلی پر درآمد برای جوانان بر اساس درصد است. با تحلیل داده‌ها، می‌توان به نتایج زیر رسید:

تجارت ۳۵ فیصد با بی‌شترین سهم به‌عنوان پر درآمد ترین حوزه شغلی برای جوانان شناخته می‌شود. سرمایه‌گذاری در آموزش مهارت‌های تجاری و کار آفرینی می‌تواند این بخش را تقویت کند.

زرگری و صرافی هر کدام ۱۱ فیصد این حوزه‌ها از دیگر فرصت‌های پر درآمد محسوب می‌شوند و نیازمند مهارت‌های تخصصی و اعتماد سازی هستند. ایجاد کارگاه‌های آموزشی و تسهیل دسترسی به بازارهای مرتبط ضروری است.

ترمیم موبایل ۸ فیصد با توجه به رشد فناوری و نیاز روز افزون به خدمات تعمیر، این حوزه یک فرصت شغلی پایدار و در حال رشد است. آموزش تخصصی در این زمینه می‌تواند جوانان را به درآمدزایی بالای برساند.

وظایف در مؤسسات ٥,٤ فیصد مشاغل سازمانی در مؤسسات از جمله گزینه‌های مناسب برای اشتغال جوانان هستند. تقویت مهارت‌های اداری و توسعهٔ فرصت‌های مرتبط می‌تواند این بخش را گسترش دهد.

خیاطی ٥,٢ فیصد این حوزه به عنوان یکی از فرصت‌های متوسط شغلی پر درآمد برای جوانان شناخته می‌شود. با ارائه آموزش‌های فنی و دسترسی به مواد اولیه، می‌توان آن را بهبود بخشید.

وظایف دولتی ٤,٨ فیصد مشاغل دولتی نیز جایگاه مهمی در این گراف دارند و هم‌چنان یکی از گزینه‌های مورد علاقه جوانان هستند. توسعهٔ این بخش نیازمند افزایش ظرفیت استخدامی و بهبود شرایط کاری است.

فرصت‌های کمتر پر درآمد: فعالیت‌هایی مانند: ترمیم موتر ۳,٦ درصد، انجینری برق ۲,۸ درصد، زراعت ومالداری ۲ درصد، ترمیم کمپیوتر ۱,۸ درصد، نلدوانی ۱ درصد و اما بخش موبل و فرنیچر، نجاری، انجینری، بازاریابی، موتر فروشی، فلزکاری، نجاری PVC، ترمیم موتر سایکل، فارم مرغداری کمترین سهم را در این گراف دارند.

بخش‌های تجارت، زرگری، صرافی، و ترمیم موبایل به عنوان پر درآمدترین حوزه‌ها باید در اولویت آموزش و سرمایه‌گذاری قرار گیرند. خیاطی و مشاغل دولتی نیز با سهم قابل توجه، گزینه‌های مناسبی برای جوانان هستند. در مقابل، صنایع کم‌درآمد نیازمند بهبود زیر ساخت‌ها و شرایط شغلی هستند تا جذابیت بیشتری برای جوانان ایجاد کنند.

بر اساس یافته‌های این تحقیق، وضعیت شغلی جوانان افغانستان با چالش‌های متعددی مواجه است که مستقیماً بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشور تأثیر می‌گذارد. بسیاری از جوانان به دلیل نبود فرصت‌های مناسب شغلی و کمبود مهارت‌های تخصصی ناچار به اشتغال در مشاغل مؤقتی یا کوچک می‌شوند که پایداری اقتصادی چندانی ندارند.

یکی از عوامل مهم این چالش، سطح پایین تحصیلات و عدم دسترسی به آموزش‌های حرفه‌ای است؛ به‌طوری‌که بخش قابل‌توجهی از جوانان تنها تعلیمات ابتدایی و متوسطه دارند و ۹ فیصد از آنان بی‌سواد مطلق هستند. این مسئله سبب شده که جوانان در مواجهه با نیازهای پیشرفته و تخصصی بازار کار دچار ضعف شوند. از سوی دیگر نبود ارتباط مؤثر میان نظام آموزشی و نیازهای واقعی بازار کار نیز بر تشدید این وضعیت افزوده است.

شبکه‌های غیر رسمی مانند: دوستان و آشنایان ٤٧,٩١ فیصد اصلی‌ترین منبع اطلاع رسانی شغلی برای جوانان هستند، در حالی که ادارات دولتی تنها ۲,۹ فیصد نقش در این حوزه دارند. این امر بیانگر ضعف سیستم‌های رسمی اطلاع رسانی و نبود کانال‌های مؤثر برای ارائه اطلاعات شغلی به جوانان است.

ترجیح مشاغل فنی و خدماتی مانند: ترمیم موبایل ۲۷,۱ فیصد تجارت شخصی ١٤ فیصد و خیاطی ١٠,٤ فیصد نشان می‌دهد که جوانان بیشتر به سمت کارهایی تمایل دارند که نیازمند سرمایه‌ای اولیه پایین و مهارت‌های عملی هستند. هم‌چنین فرصت‌های شغلی پر درآمد محدود به حوزه‌هایی مانند: تجارت ۳۵ فیصد و زرگری ۱۱ فیصد است که نیازمند سرمایه‌گذاری و حمایت تخصصی می‌باشد.

از دیگر یافته‌های مهم این تحقیق مشکلات عمده‌ای است که جوانان بیکار با آن مواجه اند. عوامل اقتصادی ۲۸,۲ فیصد نبود مهارت‌های تخصصی ١٤,٦ فیصد و بی‌سوادی ١٤,٥ فیصد از بزرگ‌ترین موانع دستیابی به اشتغال محسوب می‌شوند. نبود فرصت‌های کاری مناسب در بسیاری از مناطق کشور نیز چالشی جدی برای بهبود وضعیت اشتغال جوانان است.

این یافته‌ها بیانگر ضرورت تدوین سیاست‌های جامع و اجرایی برای کاهش بیکاری، ارتقای سطح مهارت‌های جوانان، توسعهٔ زیر ساخت‌های اقتصادی و تقویت همکاری میان دولت و بخش خصوصی هستند.

په ټولنه کې د ښېګڼې ونډه

لیکوال: سمیع الله ابراهیمي

انسان الله تعالی اشرف المخلوقات پیدا او په ټولنیز ژوند یې مکلف ګرځولی دی. دا ځکه چې انسان په ټولنه کې د یو او بل د اړتیاوو په پوره کولو سره د انساني ژوند تصویر وړاندې کوي.

الله تعالی فیصله وکړه، چې انسان پیدا او پر ځمکه یې خپل خلیفه وټاکي. د الله تعالی په ځمکه او اوسېدونکو به د الله تعالی فرمان پلي کوي او له دې سره به خپل مسؤلیت ته رسېدنه کوي او پر هغه څه چې مکلف ګرځول شوی تطبیقوي یې.

انسان د ټولنیز ژوند په مختلفو اړخونو کې د ځینو کارونو پر کولو مأمور او له ځینو کارونو څخه منع شوی، چې نه به یې تر سره کوي او په ټوله کې د امر باالمعروف او نهی عن المنکر موضوع تر عنوان لاندې راځي. دا چې انسان په ټولنه کې ځانګړي مسؤلیتونه لري؛ نو په کار ده چې لومړی خپل مسؤلیتونه وپېژني او بیا یې د ترسره کولو لپاره لاس په کار شي.

ښېګڼه، تعاون او مرسته د مسلمان انسان له مسؤلیتونو څخه دي. د الله تعالی د امر مطابق چې فرمايي: (وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ.) الآیه. ژباړه: کوم کارونه چې د نېکۍ او خدای پالنې دي په هغو کې له ټولو سره مرسته وکړئ او کوم کارونه چې د ګناه او تېري دي، په هغو کې د هیچا ملاتړ او مرسته مه کوئ.

په ښېګڼې سره عزت او سر لوړي راځي، د مرستې او کمک په پایله کې د اسلامي احکامو د تطبیق ترڅنګ د ټولنې لپاره هوساینه او آرامتیا هم رامنځته کېږي؛ نو په کار ده، چې دې برخې ته لازمه پاملرنه وشي. په ټولنه کې باید د مشرانو او د اهل نظر خلکو نصیحتونو ته غوږ ونیول شي. د دیني ارشاداتو، کلتور، تاریخ او ټولنې مطالعه د دې لامل ګرځي، چې په ټولنه کې د مشرانو احترام، پر کشرانو شفقت، د بېوزلو لاسنیوی، له ګاونډیانو سره د ښه چلند، د دوستانو حقوق او د ټولنې د ټولو اوسېدونکو پر وړاندې د مسؤلیتونو درسونه زده کېږي.

په هره ټولنه کې د ژوند د پر مخ وړلو لپاره یو لړ قوانین، قواعد، اصول او مقررات شتون لري، چې د هغو په رڼا کې د ژوندانه مسیر مشخص شوی دی. په دې لړ کې د ټولنې د کلتوري برخې ځیني ولسي او ټولنیز رمزونه هم موجود دي، چې د هغو له ډلې څخه د مشرانو او سلفو هغه غوره ویناوې دي، چې د وخت په تېرېدو سره پخې شوې او اوس د کاڼو کرښې ګرځېدلې دي.

وايي: چې «ښه کوه اوبو ته یې اچوه، اوبه یې نه وړي» دا هغه پخه او په تول تللې خبره ده، چې په عملي کولو سره یې د ژوند د آرامۍ او هوساینې لوړو پوړیو ته پرې رسېدلی شو. دا په اصل کې د اسلامي ارشاداتو برخه هم ده، چې پورته ترې یادونه شوې ده.

اوس عامه ده، چې وايي: «ښه مه کوه، بده به له کومه شي». سمه ده په ځینو ځایونو کې به د ښه کولو په نتیجه کې له ستونزو سره مخ شوي یو، خو دا په دې مانا نه ده، چې ښېګڼه دې بدي وزېږوي. بلکې په دې باوري اوسه، چې ښه کول د الله تعالی امر دی او په ترسره کولو سره به یې احسان در سره کېږي.

د خرڅلاو مدیریت څه شی دی او څه ډول ترسره کېږي؟

ليکنه: ضیاء الرحمن ضیاء

خرڅلاو: له پېرودونکو سره د هغو د اړتیاوو په پوره کولو کې مرسته کوي.
د ټولو شرکتونو موخه همدا وي چې د بازار د اړتیا او غوښتنو له لارې د اوږدې مودې لپاره خپل خرڅلاو ډېر کړي. دې موخې ته د رسېدو لپاره د خرڅلاو مدیریت رول لري.
نننۍ پلورونکي د تېرو په پرتله د سوداګرۍ په نړۍ کې ځواکمن شمېرل کېږي او د دوی کوښښ د یو شرکت پر بېلابېلو فعالیتونو ډېر اغېز لري. هغوی پېرودونکو ته د خپل شرکت محصولات ورپېژني او له هغوی څخه سپارښتنې ترلاسه کوي. په بازار کې د خپل شرکت د محصولاتو موقعیت ساتي، د سیالانو څرنګوالی څېړي او په پای کې د خپل شرکت د بریالیتوب زمینه برابروي. ټول شرکتونه د خپلو محصولاتو د خرڅلاو لپاره مناسبې لارې چارې ګوري. هغوی په مستقیم او غیرمستقیم ډول له پلورونکو څخه ګټه اخلي. په دواړو حالتونو کې باید خرڅلاو مدیریت شي.

د خرڅلاو مدیریت څه ته وايي؟

د خرڅلاو مدیریت له هغو بحثونو څخه دی چې په دې وروستیو کې ډېرې په پروګرام جوړونه، سازماندهي، لارښوونه او د خرڅلاو پر ځواک ټینګار کوي.
د خرڅلاو د مدیریت او اهمیت په اړه لومړی موږ باید خرڅلاو وپېژنو چې خرڅلاو څه شی دی؟ له مشتري سره د هغه شي په اخیستو کې چې ورته اړتیا لري، مرسته کولو ته خرڅلاو وایي او له دریو مرحلو څخه عبارت دی:

۱. د پېرودونکو د اړتیاوو پېژندنه.
۲. د اړتیاوو د پوره کولو لپاره د حل لارو وړاندې کول.
۳. د پېرودونکو رضایت ترلاسه کول.
ټول توکي او خدمتونه د شرکتونو لهخوا تولیدېږي، بیا بازار ته لېږل کېږي د خرڅلاو د عملیې په واسطه خرڅېږي او د اخیستونکو لاس ته رسېږي. پلورونکی د اخیستونکو او تولیدوونکو تر منځ د یوه ارتباطي پُل په څېر رول لوبوي، خو د پلورونکو فعالیتونه او کړنې د خرڅلاو د مدیرانو لهخوا رهبري، سازماندهي او کنټرولېږي.

د خرڅلاو مدیریت دندې څه دي؟

د خرڅلاو د مدیر بنسټیزه دنده د نورو مدیرانو په شان ده. لکه:پروګرام جوړونه، رهبري کول، لارښوونه او کنټرول.
د خرڅلاو مدیر باید د خرڅلاو موخې مشخصې، د بازار موندنې او د شرکت له نورو برخو سره یې همغږې کړي. په بل عبارت د یوه شرکت د بازار موندنې موخې د خرڅلاو په موخو بدلېږي. کولی شئ د خرڅلاو موخې د خرڅلاو ډېروالي ته په کتو، په یوه مستقیم خط برابرېږي.
همدارنګه کولی شئ دا موخې د خرڅلاو د سیمې، د مصرفوونکو ډولونو او د وخت په تېربدو سره وېش بندي کړئ.
سربېره پر دې کولی شئ همدغه موخې وارزوئ، ترڅو د خرڅلاو له لارې ډېره ګټه تر لاسه کړئ.
د خرڅلاو مدیر خپل وخت لاندې موخو ته د رسېدو لپاره ځانګړی کړي.
۱. د اړتیا وړ کسانو استخدام او ګمارنه.

۲. د خپل خرڅلاو د ځواک لپاره د زده‌کړو امکانات برابرول.
۳. له دې نه ځان باید ډاده کړو، چې آیا داسې برنامې شته چې په ورځني کارګرانو کې د خرڅلاو انګېزه پیداکوي.
د خرڅلاو د مدیرانو دندې هره یوه تر بحث لاندې نیسو:

• پروګرام جوړونه

د خرڅلاو مدیران لومړی باید د خرڅلاو پروګرام جوړونې ته پاملرنه وکړي. پروګرام جوړونه د پرېکړې له هغې مجموعې څخه عبارت ده، چې په پایله کې د ټولو عملي مرحلو یو تصویر په لاس راشي. د یادونې وړ ده چې د خرڅلاو پروګرام جوړونه په سمه او دقیقه توګه د یوه شرکت د ټولو پروګرامونو سره په همغږۍ برابره شي.

د پروګرام جوړونې اهمیت دا دی چې مخکې له مخکې فکر وشي او اټکلیزې حل لارې وټاکل شي، پروګرام جوړونه له هغو اهرامونو څخه ده، چې د خرڅلاو مدیران ترې ګټه اخلي، د خرڅلاو بودیجه، د وېش لګښت، د خرڅلاو د سیمو د پلورونکو لپاره د سهم او داسې نورو په دقیقه توګه ټاکل دي. د خرڅلاو مدیران کولی شي د خرڅلاو د دقیقې بودیجې ټاکلو لپاره د خرڅلاو له وړاندوینې څخه ګټه واخلي.

د خرڅلاو وړاندوینه د نقدي خرڅلاو یا فزیکي واحدونو یو تخمین دی، چې په راتلونکې ټاکلې وخت د بازارموندنې د پروګرام تر چتر لاندې جوړیږي. په اساسي ډول وړاندوینه او د خرڅلاو بودیجه د یوه شرکت د ټولو عملي پروګرامونو بنسټ جوړوي.

• سازماندهي

د خرڅلاو د مدیریت دوهیمه دنده سازماندهي ده، چې په سوداګریزو کارونو کې تر ټولو سخت او حساس کار دی، چې تجربه او پوهه غواړي. سازماندهي هغه وخت په سمه توګه ترسره کېږي، چې د یوه پروګرام په لاره اچولو طرحه په سمه توګه ترسره شوی وي او یو شرکت موخې په عام ډول او د خرڅلاو د څانګې موخې په خاص ډول مشخصې شوې وي.

د خرڅلاو مدیریت باید خپله څانګه په ښه ډول سازماندهي کړي، ترڅو په اغېزمنه توګه د خرڅلاو څانګه پر مخ یوسي. کله چې د خرڅلاو د څانګې چوکاټ په سمه توګه طرحه شي. د راپور ورکولو کاري اړیکې، مسؤلیتونه او صلاحیتونه، میتودونه او کنټرول به هم مشخص شي. دا عوامل د دې سبب ګرځي، ترڅو د خرڅلاو ټیم له یو بل سره همکاري وکړي او د شرکت موخې په اغېزمنه توګه ترلاسه کړي.

• د انساني قوې تأمین

عملي خرڅلاوې انساني قوې ته اړتیا لري او کمپیوتري خدمات نه شي کولی چې هغه له انساني قوې څخه بې‌نیازه کړي. لکه څنګه چې معلومه ده، د خرڅلاو عملیه داسې ترسره شي چې مطلب یا موخه ترلاسه کړي په لومړۍ درجه کې توان، پوهه، معلومات او د هغو افرادو کوښښ، چې د خرڅلاو په برخو کې ګمارل شوي د اهمیت وړ دي.

د خرڅلاو د عملیې بریالي کېدل، د پلورونکو په ښه ځواب ویلو او پر ځای انتخاب پورې اړه لري؛ نو پر دې بنسټ د خرڅلاو مدیرت باید د ښه امر، زده‌کړې، د ورکړې سیستم پلورونکو ګټې او حقوق ته ډېره پاملرنه وکړي. د خرڅلاو مدیر د انساني قوې د تأمین لپاره یوې برنامې ته اړتیا لري، تر څو د هغې لارې وکولی شي د خپلې اړتیا وړ د متخصصینو قوه وټاکي. د انساني سرچینو د برنامو جوړولو لپاره تر ټولو مهمه مسئله زده‌کړه ده. د خرڅلاو مدیر باید داسې روزنیز ورکشاپونه او کورسونه جوړ کړي، ترڅو د خرڅلاو څانګه د پلورونکو له پېژندنې، د شرکت جوړښت، محصولات، موخې، دپېردونکو برنامې او د خرڅلاو د بنې په اړه خپل معلومات زیات کړي.

• لارښونه

د خرڅلاو د مدیر بله دنده د خرڅلاو پر قوې اداره او مدیریت ده. هغه باید د خرڅلاو په څانګه کې ټاکل شویو کسانو ته داسې لارښوونه وکړي، چې دِ شرکت موخې ترلاسه کړي.

اصولاً د خرڅلاو مدیران د پلورونکو لپاره د سیمو تخصیص او د خرڅلاو پر سهمیې سره کولای شي د خرڅلاو عملیه ترسره کړي.

د خرڅلاو سیمې عبارت له هغو جغرافیایي ځانګړ شویو سیمو څخه دي، چې پلورونکو ته د خرڅلاو د فعالیت په اړه ښودل شوي دي.

• کنټرول

د دې په اړه ډاډ تر لاسه کول، چې آیا د خرڅلاو قوه د طرحه شوې پروګرام په چوکاټ کې فعالیتونه ترسره کوي، له دې عنصر څخه د خرڅلاو د عملیې په مدیریت کې ګټه اخیستل کېږي. د کنټرول په لاس راغلي نتایج او هغه پایلې چې موږ یې انتظار کوو، یوه مقایسه ده.

د خرڅلاو د مدیریت عملیه

په ټولیزه توګه د مدیریت عملیه پنځه مرحلې لري:

۱. د خرڅلاو د معلومات را ټولولو لپاره یو مرکز جوړول، چې په دې مرکز کې د شرکت د بېلابېلو محصولاتو په اړه د ورکړل شویو سفارشونو ته رسېدنه؛

۲. د لاسته راغلو معلوماتو تحلیل او د بېلابېلو بهیرونو لاسته‌راوړنه، چې په دې مرحله کې د بېلابېلو سفارشونو د تحلیلونو له لارې مختلف بهیرونه په لاس راځي. په دې مرحله کې د معلوماتو د تحلیلونو لپاره له بېلابېلو تاکتیکونو څخه کار اخیستل کېږي؛

۳. د مخکینیو بهیرونو پر بنسټ د راتلونکو خرڅلاو وړاندوینه، چې په دې ځای کې د تېرو بهیرونو پر بنسټ د راتلونکې خرڅلاو تخمینېږي. په دې تحلیل کې د شرکت د بازار موندنې موخې هم شاملې وې؛

٤. په دې مرحله کې د سیمو او ونډې ټاکل، چې په دې مرحله کې د شرکت موخې د بازار په بېلابېلو سیمو کې تخمینېږي. چې د دې سیمو پر بنسټ د خرڅلاو ونډه ټاکل کېږي؛

٥. د پلورنکو شمېر او د خرڅلاو عاملینو ټاکل، چې په دې مرحله کې د پلورونکو شمېر او د خرڅلاو د ونډې پر بنسټ ټاکل کېږي.

د کار او ټولنیزو چارو وزارت له لوري د ولایتي ریاستونو کار کوونکو ته، د کار بازار د مطالعاتو ښوونیز ورکشاپ په لار واچول شو

راپورجوړوونکی: موسی خان احمدزی

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د بشري ځواک لوی ریاست د کار بازار مطالعي ریاست له لوري، د دې وزارت د ولایتي ریاستونو کارکوونکو ته د کار بازار د مطالعاتو او پلان جوړونې تر عنوان لاندې ښوونیز ورکشاپونه جوړ شول.

د ورکشاپ پیل‌غونډې ته د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي په خپلو خبرو کې په هېواد کې د اقتصادي ثبات رامنځته کولو، د کار بازار دقیقو اړتیاوو په تشخیص، د بشري سرچینو مؤثره کارونې، د کاري فرصتونو عادلانه وېش، د فقر کچې راټیټول او د مسلکي مهارتونو ترویج پر څرنګوالي د رڼا اچولو سربېره وویل: په اوس وخت کې د کار بازار ته ډېر دقت او پاملرنه په کار ده، ترڅو په ټولنه کې د بېکارۍ کچه راټیټه او ځوانانو ته په بېلابېلو برخو کې د کار زمینه برابره شي.

د کار چارو معین په خپلو خبرو کې زیاته کړه: د افغانستان اسلامي امارت په ځانګړي ډول د کار او ټولنیزو چارو وزارت هوډ لري، چې د فني او حرفوي زده‌کړو او د ځینو نورو مؤثرو برنامو د تطبیق له لارې په هېواد کې د بېکارۍ کچه را ټیټه کړي او ځوانانو ته کاري فرصتونه برابر کړي چې د اړتیا وړ حرفې یوازې د کار بازار له دقیقې مطالعې سره تثبیتبدلی شي.

وریسې د بشري ځواک لوی رئیس مولوي عزت‌الله عارف هم په خپلو خبرو کې د ورکشاپ په ارزښت او اهمیت باندې هر اړخیزې خبرې وکړې او له ګډونوالو څخه یې غوښتنه وکړه، چې له دې پروګرام څخه د ترلاسه شویو تجربو او مهارتونو څخه دې په ورځنیو چارو کې ښوره استفاده وکړي.

د ورکشاپ په پیل‌غونډه کې د رڼا پوهنتون استاد نصیر احمد همکار هم په خپلو خبرو کې د بېکارۍ کچې د راټیټولو، د مهارتونو او دندو ترمنځ توازن، د هېواد اقتصادي ودې، د تولید زیاتوالي او د کارکوونکو د حقونو د تأمین په تړاو ګډونوالو ته هر اړخیزه معلومات ورکړل.

د یادولو وړ ده، چې د یادو ښوونیزو پروګرامونو په پای‌غونډه کې د کار او ټولنیزو چارو وزیر الحاج ملا عبدالمنان عمري هم د ولایتي ریاستونو کارکوونکو ته په خطاب کې وویل: د هېواد په اطرافي سیمو کې د ټولنې تر ټولو زیانمنو او مستحقو ډلو ته د هر ډول خدماتو په وړاندې کولو کې له دیانت، اخلاص او غوره اخلاقو څخه کار واخلئ، ځکه دا ډول چلند؛ د دنیوي ګټو سربېره اخروي اجرونه هم لري.

همدا راز نوموړي په خپلو خبرو کې زیاته کړه، چې د ولایتي ریاستونو کار کوونکو ته په یادو ښوونیزو پروګرامونو کې د مسلکي اخلاقو په ډولونو، اصولو، د فردي چلند په اصلاح، ټولنیز نظم ټینګښت، د عدالت او انصاف ترویج، اعتماد او همکارۍ رامنځته کول، الهي رضا حاصلولو، د انساني کرامت ساتنې او موخې ته رسېدل، د منابعو پرځای استعمال، ستونزو ته مخکې له وخته حللارو موندل، همغږي رامنځته کول، د کار د کیفیت لوړول، تصمیم نیول او د خطرونو کمولو د اصولو په اړه هر اړخیز معلومات وړاندې شوي او له ګډونوالو څخه مو هیله داده چې د ترلاسه شویو معلوماتو، مهارتونو او تجروبو څخه په خپل کاري چاپېریال کې ګټه واخلي، ترڅو په چارو کې ښه‌والی او هېوادوالو ته غوره خدمات وړاندې شي.

د ورکشاپ په پای کې د کار بازار د مطالعي ریاست له لوري په مرکز او ولایاتو کې سر کال ترسره شوې مطالعې ټول جزئیات، ارقام او په ولایتونو کې د اړتیا وړ حرفې له ولایتي کارکوونکو سره شریک شول، ترڅو د هغوی پر بنسټ او د خلکو اړتیاوو ته په کتو اغېزناک خدمات هېوادوالو ته وړاندې شي.

د یادونې وړ ده، چې د کارکوونکو د مسلکي چلند او حسنه اخلاقو ښوونیز پروګرام د کار او ټولنیزو چارو وزارت اړوند د کار انستیتیوټ او د پلان جوړونې ښوونیز پروګرام د پالیسۍ او پلان ریاست په همکارۍ ترسره شوه.

خبرونه
خبرها

د کار او ټولنيزو چارو وزير په افغانستان کې د کار نړيوال سازمان له نوي رئيس سره وکتل

د کار او ټولنيزو چارو وزارت وزير الحاج ملا عبدالمنان عمري، په داسې حال کې چې د کار چارو معين هم حضور درلود، په افغانستان کې د کار نړيوال سازمان له نوي رئيس ټيټي هيباکاري سره د پېژندګلوۍ ناسته وکړه.

ناسته کې دواړو لوريو د غوره کار د ترويج، کارموندنې، د فني او حرفوي زده کړو پراختيا، د ځوانانو لپاره د کاري فرصتونو د رامنځته کولو او د کار بازار د لا ښه‌والي په اړه خبرې اترې وکړې.

الحاج ملا عبدالمنان عمري وويل: دا وزارت ژمن دی، ترڅو په هېواد کې د مختلفو لارو چارو څخه په استفادې د بېکارۍ کچه راټيټه، د ځوانانو لپاره په مختلفو برخو کې کاري فرصتونه رامنځته او له هېواد څخه بهر په قانوني توګه د افغان ماهرو کارګرو د لېږد زمينه برابره کړي.

د کار او ټولنيزو چارو وزارت وزير، همدا راز د کار نړيوال سازمان څخه وغوښتل، چې د وزارت سره په همغږۍ د افغانستان په مختلفو سيمو کې خپلې پروژې تطبيق کړي.

وروسته د کار چارو معين الحاج مولوي محمدزاهد احمدزي هم په خپلو خبرو کې وويل: د افغان کارکوونکو ظرفيت لوړول، د کار اړوند تقنيني اسنادو پلي کول او په دې برخو کې له نړيوالو ادارو سره همغږي زمونږ لپاره مهم لومړيتوبونه دي او د دې موخو د ترلاسه کېدو لپاره اړينه ده، چې ټولې خواوې په ځانګړې توګه د کار نړيوال سازمان له دې وزارت سره نږدې همغږي ولري.

په پای کې په افغانستان کې د کار نړيوال سازمان رئيس ټيټي هيباکاري په مختلفو برخو کې د کار او ټولنيزو چارو وزارت له فعاليتونو څخه د خوښۍ سربېره د دې سازمان د فعاليتونو او برنامو په اړه د معلوماتو شريکولو ترڅنګ ژمنه وکړه، چې افغان وګړو ته به د سهولتونو د برابرېدو په موخه له دې وزارت سره د کار اړوند برنامو او د اړتيا وړ نورو برخو کې خپلې اړيکې پراخوي.

د کار او ټولنيزو چارو وزير، په افغانستان کې د قطر شاهي هېواد د سرې مياشتې له رئيس سره وکتل

د کار او ټولنيزو چارو وزير الحاج ملا عبدالمنان عمري نن د خپل کار په دفتر کې د قطر شاهي هېواد د سرې مياشتې رئيس حسين بوتاني سره وليدل.

د ناستې په پيل کې ښاغلي بوتاني په افغانستان کې د خپلو فعاليتونو د مخينې، برنامو او لاسته‌راوړنو په اړه د کار او ټولنيزو چارو وزير ته معلومات ورکړل.

حسين بوتاني وويل: موږ خپلې ټولې پروژې د افغانستان اسلامي امارت د اصولو مطابق پلي کوو او ياد اصل ته ژمن يو، همدا راز ژمنه کوو چې د ټولو راتلونکو پروژو په ډيزاين، تطبيق او متنوع کولو کې له اړوندو امارتي ارګانونو سره به همغږي کوو.

الحاج ملا عبدالمنان عمري د قطر هېواد د سرې مياشتې فعاليتونه وستايل او له هغوی څخه يې وغوښتل چې د ټولنې تر ټولو زيانمنو ډلو په ځانګړې ډول ماشومانو او بېرته راستنېدونکو هېوادوالو پوره ملاتړ وکړي او ډېرۍ پروژې هغوی ته وقف کړي.

د کار او ټولنيزو چارو وزير د قطر شاهي هېواد د سرې مياشتې ټولنې سره ژمنه وکړه چې د هغوی غوره او اغېزناک فعاليت لپاره د شرايطو په برابرولو کې هر ډول همکارۍ ته چمتو دی.

په پای کې ښاغلي حسين بوتاني زيانمنو ډلو د پروژو د اسنادو په ژر بشپړېدو کې د همکارۍ غوښتنه وکړه.

د يادونې وړ ده چې د قطر د سرې مياشتې ټولنه په افغانستان کې د روغتيا، اوبو رسولو او په اضطراري حالاتو کې مرستندويه پروژې لري او اوسمهال د نورو برخو ترڅنګ د يتيمو او بې‌سرپرستو ماشومانو او د زيان‌منو ډلو ملاتړ په برخه کې هم فعاليتونه لري.

سلګونه تنه له اعتياد څخه رغېدلي اشخاص له فني او حرفوي زده‌کړو فارغ شول

د کار او ټولنيزو چارو وزارت اړوند د پلچرخي د فني او حرفوي زده کړو له مرکز څخه په څلورمې ښوونيزې دورې کې ۵۱۴ تنه له اعتياد څخه رغېدلي اشخاص له ٦مياشتنيو عملي او نظري زده‌کړو وروسته په خياطۍ، د تعميراتو برېښنا، بوټ‌ګنډلو، بيګ‌ګنډلو او د کورنيو برقي وسايلو ترميم په حرفو کې له فني او حرفوي زده‌کړو فارغ شول.

هغې غونډې ته چې په همدې مناسبت جوړه شوې وه د کار او ټولنيزو چارو وزارت د کار چارو معين الحاج مولوي محمدزاهد احمدزي وويل: د خوښۍ ځای دی، چې نن تر ټولو محروم قشر د فني او حرفوي زده‌کړو پر ګاڼه له سمبالېدو وروسته د يو مسئول فرد په توګه ټولنې او کورنيو ته ورانډې کوو چې له دې وروسته به نه يوازې پر ټولنې او کورنيو بوج نه وي بلکې د خپلو کورنيو د حلالې نفقې برابرولو مسؤليت به هم ولري.

مولوي محمدزاهد احمدزي زياته کړه: د کار او ټولنيزو چارو وزارت توانېدلی چې د کابل سربېره په هرات، کندهار، پکتيا او پکتيکا ولايتونو کې هم له اعتياد څخه رغېدلو ۵۰۰۰ څخه زياتو هېوادوالو ته تر دې دمه د فني او حرفوي زده‌کړو زمينه برابره کړي، چې اکثريتو يې کاري وسايل هم ترلاسه کړي دي او د کار او ټولنيزو چارو وزارت هوډمن دی، چې دا سلسله په کمي او کيفي ډول د هېواد نورو ولايتونو ته هم وغځوي.

مولوي محمدزاهد احمدزي له فارغانو وغوښتل چې خپل کسب او کار ته په مخلصانه ډول غاړه ورکړي او د خپلې ټولنې خدمت وکړي.

غونډې ته د مهارتونو د پراختيا لوی رئيس مولوي رحيم‌الله صراح هم په خپلو خبرو کې وويل: د هېواد له ښار او کوڅو او همدارنګه له کليو او بانډو څخه د معتادينو راټولول، درملنه، هغوی ته د فني او حرفوي زده‌کړو ورکول او پر هغوی کاري وسايل ويش يوه کاميابه برنامه ده چې زرګونه ځوانان له هغې مستفيد شوي او هوډ لرو، چې دا برنامه د هېواد هر ګوټ او د مخدرو مواد له اعتياد څخه د هر زيامن کس تر کوره ورسوو.

د يادولو وړ ده؛ چې له دې وړاندې هم په کابل، کندهار، هرات، پکتيا او پکتيکا ولايتونو کې تر ۵۰۰۰ زيات له اعتياد څخه رغېدلو هېوادوالو فني او حرفوي زده‌کړې ترلاسه کړې وې او د ماهرو کاريګرو په توګه د کار بازار ته وړاندې شوي وو.

نویو پانګه‌والو او ونډه‌والو ته د امر تېږ ان مخابراتي شرکت د ملکیت او مدیریت د سپارلو په غونډه کې د کار او ټولنیزو چارو وزیر ګډون او وینا وکړه

د کار او ټولنیزو چارو وزیر الحاج ملا عبدالمنان عمري؛ د ATOMA نوم ته د MTN د بدلېدو او نویو پانګوالو او ونډه‌والو ته یې د ملکیت او مدیریت د سپارلو په مراسمو کې ګډون او وینا وکړه.

ملا عبدالمنان عمري په خپلو خبرو کې وویل: هیله لرو چې ATOMA په نوي اجرائوي مدیریت سره د افغانستان اسلامي امارت او په ټوله کې خصوصي سکتور سره اړیکې تر پخوا نورې هم پیاوړې او غښتلې شي، په مخابراتي سکتور کې په کاربوختو کاریګرو او کارکوونکو مادي او معنوي حقوقو،ډاډمن تأمین ته زمینه برابره شي، د مکالماتي او انټرنټي خدمتونو په کمیت او کیفیت دواړو کې غوره‌والی راشي، د تکنالوجي په برخو کې له نړیوالو معیارونو سره هم‌مهاله ګامونه واخیستل شي، د مشتریانو غوښتنو ته پاملرنه زیاته کړي او دا خدمتونه د هېواد هرې لېرې پرتو سیمو، کلیو او بانډیو ته ورسیږي.

الحاج ملا عبدالمنان عمري په خپلو خبرو کې زیاته کړه: له نېکمرغه په هېواد کې تر بل هر وخت اوس هر ډول قانوني خدماتو او فعالیتونو ته زمینه برابره ده، د هر پانګوال سر، مال، عزت او شرف خوندي دی، دا چې اوس نوي فرصتونه رامنځته شوي، نو په همدې بنسټ له هېواد میشته ځوانانو څخه د زغم او همدارنګه له سیاحتي شرکتونو غواړو چې په سیاحتي ویزو بهر ته د افغان کارګرو له لېږد څخه په جدي توګه ډډه وکړي، ځکه د کار او ټولنیزو چارو وزارت په هڅو یوازې بهر ته د افغان کارګرو قانوني لېږد دی چې په غوره امتیازاتو د هغوی کار او فعالیت او هوسا ژوند ته زمینه برابروي او په غیر قانوني ټګ سره افغان ځوانان د بې‌کیفیته کار، کم مزد او نورو حقوقي او استوګنیزو ستونزو سره مخ کېږي.

الحاج ملا عبدالمنان عمري وویل: د کار او ټولنیزو چارو وزارت ژمن دی، ترڅو په هېواد کې د مختلفو لارو چارو څخه په استفادې د بېکارۍ کچه راټیټه، د ځوانانو لپاره په مختلفو برخو کې د کاري فرصتونو رامنځته او له هېواد څخه بهر په قانوني توګه د افغان ماهرو کاریګرو لېږد ته زمینه برابره کړي.

الحاج ملا عبدالمنان عمري زیاته کړه: دا چې په خصوصي سکتور کې ستونزې او ننګونې موجودې دي، مخابراتي سکتور هم له دې امر څخه مستثنی نه دی او د کار او ټولنیزو چارو وزارت له ټولو شبکو، فابریکو او مؤسساتو غواړي چې د کارګرو او کارکوونکو حقوق پوره تأمین کړي، د هغوی کاري چاپیریال، روغتیا، ایمني، معاش ،اضافه کار او داسې نورو تأمینات په غوره توګه تنظیم کړي، په مخابراتي سکتور کې د بهرنیو مسلکي کارګرو او کارمندانو د استخدام ترڅنګ؛ افغان کادري وګړو ته هم روزنه ورکړي، ترڅو په پای کې پر بهرنیو وګړو هم اتکاء کمه او افغانانو ته د کار زمینه برابره شي، چې دا چاره د خدمتونو په لګښتونو کې د پام وړ کموالی راولي.

د کار چارو معین د بهر مېشتو افغانانو له یو شمېر استازو سره وکتل

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي د خپل کار په دفتر کې د بریتانیا، امریکا، فرانسې، اتریش او المان هېوادونو کې مېشتو افغانانو د ټولنو له استازو سره وکتل.

په پیل کې نورعالم حکیمیار او ځینې نورو د بهرمېشتو افغانانو استازو؛ د خپلو ستونزو، ننګونو، په بهر کې شته فرصتونو، لاسته‌راوړنو او راتلونکو پلانونو په اړه د کار چارو معین سره هر اړخیزه معلومات شریک او بهرنیو هېوادونو ته د انسان قاچاق د مخنیوي، ځوانانو ته په هېواد کې دننه د کاري فرصتونو د برابرول او د هېواد په لویو او ملي پروژو کې د هغوی له تجربو، تحصیل، تخصص او مسلکي کادرونو څخه د استفادې پر ځرنګوالي خبرې وکړې.

وروسته د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي په خپلو خبرو کې خپل هېواد ته د هغوی د راتګ له امله د ښه راغلاست سربېره وویل: د افغانستان اسلامي‌امارت په ځانګړې ډول د کار او ټولنیزو چارو وزارت هڅه دا ده، ترڅو په هېواد کې دننه ځوانانو ته د کار زمینه برابر کړي. د نړۍ له اړتیا او معیارونو سره سم فني او حرفوي زده‌کړې ورکړي او د امکان په صورت کې یې د اشتغال لپاره د ماهر کارګر په توګه بهرنیو کارګرمنونکو هېوادونو ته ولېږي.

الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي زیاته کړه، چې په ټوله نړۍ کې دولتونه نه شي کولی، چې د خپل هېواد ټول کاري ځواک په خپله اډانه کې جذب کړي بلکې، خصوصي سکتور په دې برخه کې مهمه ونډه لري او اوس په هېواد کې هر ډول پانګونې ته غوره شرایط برابر دي؛ نو له هېواد څخه بهر افغان سوداګرو، صنعت‌ګرو او پانګوالو څخه غوښتنه کوو، چې د هېواد په دننه کې پانګونه وکړي ترڅو هېوادوالو ته په بېلابېلو برخو کې کاري فرصتونه برابر کړي.

په پای کې نوموړي وویل: افغانستان، په بهر کې مېشت هېوادوالو تجربو، تخصص، مسلک او پانګې ته په ملي او لویو پروژو او همدارنګه د بېکارۍ په شمول لویو ټولنیزو ستونزو په حل کې اړتیا لري او په یادو برخو کې د هغوی هر ډول څېړنیزې طرحې په ورین تندي مني.

د کار انسټیټیوټ کې د ظرفیت‌لوړونې د برنامو لړۍ روانه ده

د کار او ټولنیزو چارو وزارت انسټیټیوټ په هڅو د امارتي ادارو د کارکوونکو لپاره د نوښتګرو مدیرانو د روزنې په منظور د مدیریت بدلون تر عنوان لاندې پنځه ورځینی سیمینار جوړ شو.

د سیمینار په پرانیست غونډه کې د کار انسټیټیوټ رئیس شریف‌الله شرافت، په یوه اداره کې د بدلون اړتیا پېژندل، له نویو پرمختګونو سره ځان عیارول، د اغېزمنو اړیکو جوړول او کارکوونکو ته د بدلون د موخو، لارو او ګټو واضح کولو په اړه هر اړخیز معلومات شریک او له ګډونوالو یې وغوښتل چې په دې پروګرام کې له ترلاسه شویو زده‌کړو، مهارتونو او تجربو څخه په استفادې هېوادوالو ته غوره او ګټور خدمات وړاندې کړي. نوموړي همداراز ډاډ څرګند کړ، چې د وخت اړتیاوو ته په کتو سره به په خپلو روزنیزو پروګرامونو او برنامو کې پراخوالی راولي.

د یادونې وړ ده، چې د کار انسټیټیوټ په هڅو، په کاپیسا ولایت کې هم د فني او حرفوي زده‌کړو د استادانو لپاره د مېتودولوژۍ او د فني او حرفوي زده‌کړو د نصابونو د تطبیق تر عنوان لاندې دوه برنامې په عملي ډول پیل شوې دي.

د آریانا طبي کمپلکس سره هوکړه‌لیک لاسلیک شو

په حمایوي مرکزونو او روزنتونونو کې د یتیمو او بې‌سرپرستو ماشومانو د غوره وقایې، تشخیص او درملنې په منظور د کار او ټولنیزو چارو وزارت، له آریانا طبي کمپلکس سره هوکړه‌لیک لاسلیک کړ.
په هغه غونډه کې چې په همدې موخه جوړه شوې وه د کار او ټولنیزو چارو وزارت د ټولنیزو چارو معین مولوي عبیدالله امین‌زاده په خپلو خبرو کې وویل: د روغتیا په شمول د ټولنې محرومو او زیانمنو ډلو هر ډول ستونزو او ننګونو ته رسېدنه او د هغوی لاسنیوی، نه یوازې د افغانستان اسلامي امارت بلکې د ټولو وګړو او بنسټونو له شرعي او انساني دندو څخه شمېرل کېږي، چې د آریانا طبي کمپلکس له دغه انساني احساس څخه مننه کوو او هغه ستایو.
مولوي امین‌زاده زیاته کړه، خوښ یو چې د هوکړه‌لیک له لاسلیک وروسته په کابل او ولایاتو کې د زیانمنو ډلو په مرکزونو او روزنتونونو کې شاملو یتیمو او بې‌سرپرستو ماشومانو ته په ځانګړې تخفیف سره معیاري صحي خدمات وړاندې کېږي.
ورپسې د آریانا طبي کمپلکس روغتون سرطبیب ډاکټر خبیر صدیقي هم په خپلو خبرو کې وویل: پخوا مو هم دا ډول خدمات وړاندې کړي او اوس د خوښۍ ځای دی، چې له هوکړه‌لیک سره به د هېواد تر ټولو زیانمن او مستحقې ډلې ته له دې وروسته په منظم او معیاري ډول روغتیایي خدمات وړاندې کوو.

بهر ته د افغان کاریګرو د غیر قانوني اعزام د مخنیوي لپاره درېیمه ناسته ترسره شوه

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي په مشرۍ بهر ته دافغان کاریګرو د غیر قانوني اعزام د مخنیوي لپاره د کورنیو چارو، بهرنیو چارو، اطلاعاتو او کلتور، حج او اوقافو، عامې روغتیا او عدلې وزارتونو او د احصائیې او معلوماتو ملي اداري د استازو په ګډون درېیمه تخنیکي ناسته ترسره شوه.
په پیل کې د یادو امارتي ادارو استازو په هېواد کې د ننه او له هېواد څخه بهر افغان کاریګرو او ځوانانو د ستونزو، ننګونو، هلته شته فرصتونو او د هغوی د حقوقو د تأمین په اړه د معلوماتو د وړاندې کولو تر څنګ، د افغان کاریګرو د غیر قانوني اعزام د مخنیوي پر لارو چارو، د خپلو اړوندو مسؤلیتونو او هلته شته ستونزو ته د رسېدنې او حل پر ځرنګوالي بحث وکړ.
ورپسې د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي په خپلو خبرو کې په دې برخه کې د یادو وزارتونو او ادارو له استازو د هڅو د ستاینې سربېره په خپلو خبرو کې د افغان کاریګرو د غیر قانوني اعزام د مخنیوي، د بشري قاچاق پر وړاندې مبارزې، د کاریګرو د حقوقو، د هغوی د عزت او امنیت خوندیتوب، د اړونده ادارو تر منځ منظمې همغږۍ او همکارۍ او د قانوني کارموندنې مصئون بهیر د رامنځته کولو څخه د اطمینان او د قانوني میکانیزم د جوړولو په اړه هر اړخیزې خبرې وکړې.
مولوي احمدزي د خپلو خبرو په دوام کې له اړوندو امارتي ادارو څخه غوښتنه وکړه، چې د کارموندنې له خصوصي شرکتونو سره په ګډه همکارۍ او همغږۍ د انساني قاچاق په مخنیوي کې اغېزمن او کوټلي ګامونه واخلي.

د ټولنیزو چارو معین د افرن مؤسسې رئیس سره وکتل

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د ټولنیزو چارو معین الحاج مولوي عبیدالله امین‌زاده د خپل کار په دفتر کې له افغانانو سره د فرانسوي ولس د دوستۍ (افرن) مؤسسې رئیس پولین لاپونت سره وکتل.
په پیل کې د افرن مؤسسې رئیس پولین لاپونت په افغانستان کې د خپلو خدماتي فعالیتونو، راتلونکو پلانونو په ځانګړې ډول په پروان ولایت کې د بې‌سرپرسته ماشومانو د تعلیم، تربیې د فني او حرفوي زده کړو په ځرنګوالي او په روزنتونونو کې د ښوزلو، یتیمو او بې‌سرپرستو ماشومانو ته په زده‌کړو کې د لا غوره‌والي په اړه خبرې وکړې.
د ټولنیزو چارو معین الحاج مولوي عبیدالله امین‌زاده د افرن همکارې مؤسسې د فعالیتونو د ستاینې سربېره وویل: یتیمو او بې‌سرپرستو ماشومانو څخه ملاتړ، هغوی ته د ژوندانه د اسانتیاوو د برابرولو، ښوونې او روزنې، روغتیا او سرپناه ته یې پاملرنه د کار او ټولنیزو چارو وزارت له لومړیتوبونو څخه دي.

د امر باالمعروف، نهی عن المنکر او شکایتونو د اورېدو وزارت سره د همغږۍ ناسته وشوه

د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه‌الله و تعالی د فرمان د تطبیق، کارکوونکو ته د اصلاحي او عقیدوي برنامو د پراخېدو او په ځینو نورو برخو کې د همغږۍ په اړه د کار او ټولنیزو چارو وزارت او د امرباالمعروف، نهی عن المنکر او شکایتونو د اورېدو وزارتونو د مسؤلینو ترمنځ د همغږۍ ناسته جوړه شوه.
په دې ناسته کې د کار او ټولنیزو چارو وزارت د مالي او اداري چارو معین مولوي دین محمد حقبین مېلمنو ته د ښه راغلاست سربېره وویل، له نېکمرغه دې وزارت هڅه کړې، چې په مختلفو برخو په ځانګړې توګه د کارکوونکو د صورت او سیرت د اصلاح او هغوی ته د خوندي چاپېریال د جوړېدو په اړه د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه‌الله و تعالی فرمان په غوره ډول تطبیق او هم د دعوت او ارشاد ریاست له لوري مختلفې اصلاحي برنامې په لاره واچوي، چې مثبته پایله یې لرلې ده او هوډ من یو دا لړۍ لاپراخه کړو.
د امرباالمعروف، نهی عن المنکر او شکایتونو د اورېدو وزارت محتسبینو له یادو اقداماتو څخه په هرکلي سره، څرګنده کړه: د افغانستان مسلمان ملت او د مختلفو امارتي ادارو په همغږۍ د ټولنې د اصلاح او منکراتو سره د مبارزې په برخو کې اقدامات ترسره شوي دي او هیله‌مند یو، چې امارتي اداري په دې برخه کې خپلې همکارۍ ډېرې او هم هېوادوالو ته د غوره خدماتو د وړاندې کولو په برخو کې خپل اړوند کارکوونکي لا ډېر متوجه کړي.

د کار چارو معین د کارگر نړیوالې ورځې په غونډه کې ګډون وکړ

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي د کارګرو د نړیوالې ورځې په غونډه کې ګډون او وینا وکړه.
هغې غونډې ته چې په همدې مناسبت جوړه شوې وه، د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي په خپلو خبرو کې د کارګر نړیوالې ورځې په مناسبت هغوی ته د مبارکۍ سربېره وویل: کارګر د یوې ټولنې د پرمختګ اصلي لامل دی، کارګر هغه څوک دی، چې د هېواد د ابادۍ لپاره په خپل ځان هر ډول سختي تېروي او دا زموږ دنده ده چې کارورکوونکو او کارګرو ته کاري اسانتیاوې برابرې او د دواړو لوریو حقوق تأمین کړو.
مولوي محمد زاهد احمدزي زیاته کړه: د افغانستان اسلامي امارت په ځانګړې ډول د کار او ټولنیزو چارو وزارت ژمن دی، ترڅو په هېواد کې د مختلفو لارو چارو څخه په استفادې د بېکارۍ کچه راټیټه، د کارګرانو حقه حقوق تأمین، د ځوانانو لپاره په مختلفو برخو کې کاري فرصتونه برابر او له هېواد څخه بهر په قانوني توګه د افغان ماهرو کارګرو لېږد ته زمینه برابره کړي.
د کار چارو معین وویل: د کارګرو ستونزو او ننګونو د حل په موخه او د هغوی شکایتونو ته پر وخت رسېدنې لپاره د شکایتونو څانګه هم پرانیستل شوې ده.
وروسته غونډې ته د کارګرو او کارکوونکو ملي اتحادیې سرپرست مولوي عبدالمتین مولوي‌زاده په خپلو خبرو کې کارګرو سره د مناسب چلند، نرۍ کې د کارګرو پر ارزښت، د هغوی د حقوقو تأمین او کارګرو ته د ژوند د اسانتیاوو او معیارونو برابرولو په اړه یې هر اړخیزې خبرې وکړې ترڅو په وینا یې په ټولنه کې عدالت تأمین او تولیداتو کې زیاتوالی راشي.
په پای کې، په افغانستان کې د کار نړیوال سازمان رئیس ټیټي هیباکاري، په مختلفو برخو کې د کار او ټولنیزو چارو وزارت له فعالیتونو څخه د خوښۍ سربېره، د دې سازمان د فعالیتونو او برنامو په اړه د معلوماتو شریکولو ترڅنګ د کاروړکوونکو او کارګرو د حقوقو د فاع، د مزد په ورکړه کې عدالت، د کاري شرایطو برابرول، دجبري کار مخنیوی، ټولنیز عدالت او په ځانګړې ډول ځوانانو ته دکاري فرصتونو د ایجاد او د کار اړوند قوانینو، پالیسیو او معیارونو جوړولو په موخه هراړخیزه وینا وکړه.
د یادولو وړ ده؛ چې د کارګرو نړیوالې ورځ د لمانځلو په غونډه کې، د بهرنیو چارو وزارت مالي او اداري مرستیال ډاکټر محمد نعیم وردګ، د کار او ټولنیزو چارو وزارت د ټولنیزو چارو معین مولوي عبیدالله امین‌زاده، مالي او اداري مرستیال مولوي دین‌محمد حقبین، د خصوصي سکتور، د فابریکو او د صنعت کارانو د ټولنې استازو هم ګډون کړی وو.

د کار ملي کانفرانس د ژمنو د تعقیب په موخه د صنعت او سوداګرۍ وزارت له وزیر سره د همغږۍ ناسته وشوه

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار چارو معین الحاج مولوي محمد زاهد احمدزي د کار ملي کانفرانس د ژمنو د تعقیب په موخه، د صنعت او سوداګرۍ وزارت له وزیر الحاج نورالدین عزیزي سره وکتل.
کتنه کې د کار چارو معین په خپله وینا کې د دې ترڅنګ، په مختلفو برخو کې د یاد وزارت هڅې وستایلې او څرګنده یې کړه: چې د کار ملي کانفرانس یو له عمده موخو څخه په راتلونکو پنځو کلونو کې نږدې یو نیم میلیون هېوادوالو ته په مستقیم او غیر مستقیم ډول د کاري زمینو برابرول چې په کې د صنعت او سوداګرۍ وزارت هم شاوخوا ۵۵۰ زره تنو ته د کارموندنې ژمنه کړې ده او غواړو له ټولو ادارو سره د ترسره شویو هوکړه لیکونو مطابق، د کانفرانس له پای ته رسېدو وروسته د بشري ځواک په استخدام کې د هغوی د اجراآتو څخه ډاډ ترلاسه او خپلو ولسونو ته معلومات ورکړو، چې په دې موده کې کوم شمېر هېوادوالو ته په کومو برخو کې د کار زمینه برابره شوې ده.
وروسته د صنعت او سوداګرۍ وزارت وزیر په خپلو خبرو کې څرګنده کړه: په هېواد کې بشپړ امنیت ټینګ او په مختلفو برخو کې مثبتې او د پام وړ لاسته‌راوړنې موجودې دي، خو فقر او بېکاري د خلکو له بنسټي ستونزو څخه دي، چې باید ټول په مشترک ډول خپل مسؤلیتونه ترسره او فعالیتونه ګړندي کړو، ترڅو په دې برخو کې هم پرمختګونه پراخ شي. الحاج عزیزي د خپلو خبرو په دوام وویل: له نېکمرغه په زرګونو جریبه ځمکه په مختلفو برخو کې د پانګونې په موخه ځانګړې شوې او د وېش د څرنګوالي میکانېزم یې هم چمتو شوی دی، چې ګڼ شمېر خلکو ته به د کار زمینې برابرې او هم به په اقتصادي برخه کې ستر بدلون رامنځته کړي. همدارا یې څرګنده کړه، چې د کار په ملي کانفرانس کې د ترسره شوې ژمنې د عملي کېدو لپاره اقدام شوی او په دې اړه به لازم معلومات د کار او ټولنیزو چارو وزارت سره شریک شي.
په پای کې دواړو لوریو هوکړه وکړه، چې یوه مشترکه تخنیکي کمېټه به رامنځته او په اړوندو برخو کې به له نږدې کار کوي.
د یادولو ده چې د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار په ملي کانفرانس کې له ۱۵ ادارو سره هوکړه لیکونه لاسلیک کړي او اوس غواړي چې یادې ژمنې تعقیب کړي، چې پیل یې د صنعت او سوداګرۍ له وزارت څخه وو او دا لړۍ به دوام ومومي.

بېرته راستنېدونکو هېوادوالو ته د کارموندنې په موخه په همغږۍ ټینګار وشو

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د کار چارو معین مولوي محمد زاهد احمدزي له ځینو همکارو مؤسساتو سره په ناسته کې بېرته راستنېدونکو هېوادوالو ته د کاري فرصتونو د برابرولو په برخه کې په همغږۍ ټینګار وکړ.
ناسته کې د موضوع په اړه بحثونه ترسره او په ډاګه شوه، چې په دې برخه کې فعال مؤسسات دې د اړوندو ادارو سره په همغږۍ خپلې چارې تنظیم او هڅه دې وکړي، چې د وظیفوي تداخل څخه ډډه وشي. له بل پلوه دی پروژې په هغو سیمو کې تطبیق شي، چې هلته یې اړتیا موجوده وي، ترڅو هغو هېوادوالو ته چې بېرته هېواد ته را ستنېږي، په خپل وخت اړین خدمات وړاندې او هم د کارموندنې په برخه کې یې ملاتړ وشي.

په ۱۴۰۳هـ.ش کال کې د هرات ولایت د کار او ټولنیزو چارو ریاست د فعالیتونو، کړنو او عمده لاسته راوړنو راپور:

۱. د روزنتونونو د چارو آمریت عمده فعالیتونه

• په حوزوي روغتون او د افغاني سرې میاشتې روغتیایي مرکز ته د درملنې په موخه د روزنتون د ۱۰۰ تنو زده‌کوونکو ورپېژندل.

• د همکارې مؤسسې په مرسته د ۵۰ تنو هغو زده‌کوونکو درملنه چې د جلدي ناروغۍ څخه رنځېدل.

• د همکارو مؤسساتو په مرسته د روزنتونو هلکانو او انجونو زده‌کوونکو ته د کار او ټولنیزو چارو وزارت له‌خوا د منظور شوي تعلیمي نصاب د کتابونو پېرل.

• زده‌کوونکو ته د ۷۰۰ جوړو نویو جامو برابرول.

• د خیاطۍ له شپږ میاشتنۍ حرفې څخه د روزنتون د ۱۳ تنو زده‌کوونکو فراغت او د اوسا همکارې مؤسسې په ملاتړ پر هغوی د کارې وسایلو وېشل.

• د هلکانو او انجونو روزنتون ته د ۷۲ تنه ماشومان جذبول او له خپلو کورنیو سره د ۱۱ تنه ماشومانو یوځای کېدل.

• د روزنتون ماشومانو ته د ۳٦ قلمه درملو او حفظ الصحې توکو د مرستې جذبول.

• د همکارو مؤسساتو په مرسته د روزنتون په زده‌کوونکو د ٦۵۰ ژمنیو او روغتیایي بکسو او د ښوونځې د بیکونو وېشل.

• د ژمنیو تقویتي ټولګیو(قرآن‌کریم، سواد زده‌کړې، کمپیوټر، انګریزۍ ژبې او د ویاندویي فن) تطبیق او د مجهز کتابتون او کمپیوټر لب فعالول.

• د خیر خواه اشخاصو په مرسته ۲۵۰ تنو ماشومانو ته د ښوونځې د جامو برابرول.

۲. د ټولنیزو چارو د آمریت عمده فعالیتونه:

• د زیانمنو ډلو ستونزو ته د رسېدنې په موخه د ټولنیز خوندیتوب سکتور د ناستې ترسره کېدل، د ناستې د راپور چمتو کول او د

وزارت له مقام او د غړو له ادارو سره يې شريکول.
• له قانون څخه د متخلفو ماشومانو قضيو ته د رسېدنې په موخه د ۹ اړخيز هوکړه‌ليک د ناستې ترسره کېدل.
• ۲۸۵۴ اړمنو کورنيو سره د خوراکي او غير خوراکي توکو د مرستو ترسره کېدل.
• د ژمي په موسم کې پر ۱۳۰۰ بېوزلو کورنيو د سون توکو وېشل.
• د درملنې په موخه خيريه بنسټونو او همکارو مؤسساتو ته د ۱۵۲ تنو ناروغانو ورپېژندل.
• د خوراکي توکو د ورکړې په موخه خيريه بنسټونو او همکارو مؤسساتو ته د ۸۰ تنو اړمنو هېوادوالو ورپېژندل.
• له خپلو کورنيو سره د ۴۶۷ تنه رد مرز شويو، جلا شويو او د روزنتونونو د ماشومانو يوځای کېدل.
• روزنتون کې د شموليت په موخه د ۹۰ تنو په شرايطو برابرو ماشومانو د اسنادو او فورمو طی مراحل کول.
• اړونده محکمې ته د پرېکړې په موخه د ۴ هغو کورنيو د ژوندانه د وضعيت څېړل، چې غوارې ماشومان په سرپرستۍ واخلي.
• د زيانمنو او اړمنو ماشومانو وضعيت ته د رسېدنې په موخه، د ماشومانو د ملاتړ او ساتنې کمېټې د مياشتينۍ ناستې ترسره کېدل.
• د هرات ولايت د خصوصي روغتيايي مرکزونو له لارې په وړيا توګه د ۸۵۲ تنو يتيمو، اړمنو او زيانمنو نارغو ماشومانو درملنه.
• د درملنې په موخه د هرات ولايت د عامې روغتيا او د افغاني سرې مياشتې رياستونو ته د غوږونو، د زړه او هډوکو د ناروغيو درلودونکو ۱۹ تنو ماشومانو ورپېژندل.
• د هرات ولايت په مرکز او ولسواليو کې د ماشومانو د حقوقو او د دوی د ساتنې اړوندو موارډو په اړه ۳۱۰۸۹ تنو علمای کرامو، د ماشومانو د کورنيو غړو او د ټولنې بانفوذه اشخاصو ته د عامه پوهاوي ورکول.
• د ۲۴ سوالګرو ماشومانو د کورنيو د سروې په پروسه کې برخه اخيستل.
• د هرات ولايت د ماشومانو د ملاتړ او ساتنې کمېټې ۲۵ غړو ته په اړوندو برخو کې د دوه ورځنۍ ښوونېزې برنامې په لار اچول.
• يوه خصوصي ښوونيز مرکز ته په وړيا توګه د زده‌کړو په موخه
• د ٦٣ تنو يتيمو، اړمنو او زيانمنو ماشومانو ورپېژندل.
• د اړوندو امارتي ادارو له لوري د ۱۲۳ تنو معرفي شويو بې‌سرپرسته مېرمنو جذب او هغوی ته د خوندي چاپېريال برابرول او د خدماتو ترسره کول.
• په روغتيايي مرکزونو کې د ناروغو مېرمنو درملنه او هغوی ته د روغتيايي خدمتونو وړاندې کول.
• د کوچنيو سوداګريزو فعاليتونو د رامنځته کولو په موخه ۲۰ تنو مېرمنو ته د ښوونيزې برنامې په لار اچول.
• په حمايوي مرکز کې مېشتو مېرمنو ته د ديني برنامو برابرول.
• د اقتصادي ځان بسياينې په موخه مېرمنو ته د خياطۍ حرفې د زده‌کړو ورکول او هغوی ته د لومړنيو روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو په موخه د روغتيايي مرکز پرانيستل.
مېرمنو ته د رواني، ټولنيزو او حقوقي مشورو وړاندې کول.

۳. د کار چارو د آمريت عمده فعاليتونه:

• ٦۴۸۱ کورنيو او ۵۰ بهرنيو وګړو ته د کار جوازونو وېشل او ورڅخه راټول شوي عوايد يې امارتي بانکي حساب ته لېږل.
• د دې رياست د کارمونډنې چينل له لارې د امارتي او خصوصي بنسټونو د شاوخوا ۱۰۰۰ تشو بستونو اعلان ته سپارل او په امارتي او غير امارتي ادارو کې د کار اړوند تقنيني اسنادو له تطبيق څخه نظارت او څارنه.

٤. د فني او حرفوي زده‌کړو د مرکزونو د عمومي مديريت عمده فعاليتونه:

• د کار او ټولنيزو چارو رياست اړوندو د فني او حرفوي زده‌کړو له مرکزونو څخه په مختلفو حرفو کې د ۴۲۹ تنو او د همکارو مؤسساتو له مرکزونو څخه د ۴۹۰ تنو ځوانانو فراغت او پر ۳۵۰ تنو فارغو شويو اشخاصو د کاري وسايلو وېشل.
• د همکارې مؤسسې په مرسته په کهسان ولسوالۍ کې ۱۰۰ تنو مستحقو افرادو ته د غاليو اوبدلو حرفې د وسايلو او توکو وېشل.

د کار او ټولنیزو چارو وزارت ارتباطي چینلونه

د مطبوعاتو ریاست

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د مطبوعاتو ریاست د دې وزارت د فعالیتونو او لاسته راوړنو د رسنیز کولو مسؤلیت لري. دا برخه دنده لري، چې په مستقیم ډول د ټولنیزو پاڼو؛ فیسبوک، ایکس، ویب پاڼې، مجلې او همدارنګه د چاپي، تصویري او غږیزو رسنیو له لارې د دې اداري د کار او ټولنې اړوند فعالیتونو او لاسته راوړنو په اړه پراخ او کره اطلاعاتو وړاندې کړي. د دې اداري د مطبوعاتو دفتر دنده لري، چې خبري آژانسونو، خبریالانو او نورو اتباعو ته چې اطلاعاتو ته اړتیا ولري، معلومات چمتو کړي. هغه لارې، چې د دې ډول اطلاعاتو د شریکولو لپاره کارول کېږي، عبارت دي له: مطبوعاتي بیانیې، اعلامیې، مطبوعاتي کانفرانسونه، له بهرنیو رسنیو سره اړیکې او د معلوماتو شریکول او همدارنګه د کار او ټولنیزو چارو وزارت، د ټولنیزو رسنیو په رسمي پاڼو کې یې خپرېدل دي.

د ټولنیزو رسنیو رسمي پاڼې

د کار او ټولنیزو چارو وزارت، د ټولنیزو رسنیو رسمي پاڼې له فیسبوک او ایکس پاڼو، وټس‌آپ ګروپ او د یوټیوب چینل څخه عبارت دي. دا حسابونه د اړتیا وړ اطلاعاتو د لېږد د اصلي وسایلو په توګه عمل کوي.

فیسبوک پاڼه:

د کار او ټولنیزو چارو وزارت د رسنیو برخه یوه رسمي او تائید شوې فیسبوک پاڼه لري، چې د (۲۲۲۰۰۰) زره تنو څارونکو او (۱۹۹۰۰۰) خوښوونکو په درلودلو سره او د اطلاعاتو د شریکولو په برخه کې یوازینۍ د باور وړ سرچینه ده.

molsa_gov_af

د کار او اجتماع مجله:

دا مجله په دري میاشتنۍ ډول چاپېږي. د کار او اجتماع مجله د کتاب لوستنې کلتور په ترویج کې هم مهمه ونډه لري. دا مجله په حقیقت کې د هغو ټولو فعالیتونو او لاسته راوړنو روایت کوونکې ده، چې په جزیاتو او مستند ډول د دې اداري اړوند د کره اطلاعاتو سرچینه ګڼل کېږي.

publication@molsa.gov.af

ایکس پاڼه:

د کار او ټولنیزو چارو وزارت رسمي ایکس پاڼه، د حیاتي اطلاعاتو یوه بله سرچینه بلل کېږي، چې د دې اداري اړوند خبرونه پکې په رسمي، انګلیسي او عربي ژبو خپرېږي. په اوس وخت کې دا پاڼه (۴۴۲۰۰) تنو څارونکي لري، چې دا لړۍ مخ پر

molsa_gov_af

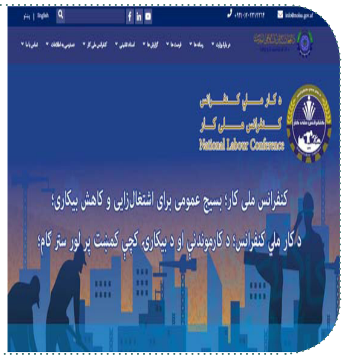

ویب پاڼه:

د دې وزارت د اطلاعاتو بانک ګڼل کېږي، چې په مسلکي ډول طرحه شوې خبرونه، راپورونه، روایتونه، پېښې، مرکې او مستندونه په ملي او نړیوالو ژبو پکې خپرېږي.

www.molsa.gov.af

بسم الله الرحمن الرحيم

د امیر المؤمنین مولوي هبةالله اخندزاده حفظه الله تعالی د ۵۹۲٤/۷۹۱ شمېرې حکم

د کار او ټولنیزو چارو وزارت ته!

السلام علیکم ورحمة الله و برکاته!

صحت او عافیت مو الله جل جلاله په نصیب کړه!

وبعد: د اسلامي امارت د معلولو مجاهدینو د استوګنې لپاره د دفاع وزارت سره په هماهنګۍ په ټولو ولایتونو کې ځایونه پیدا کړئ، همدارنګه د تخنیکي او مسلکي زده کړو ادارې سره په هماهنګۍ ټولو معلولو مجاهدینو ته د دوی د استعداد سره سم د حرفوي او اداري زده کړو زمینه مساعده کړئ، ترڅو وکولای شي په راتلونکي کې خپله نفقه په خپله برابره کړي او له احتیاجه ووځي.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته!

امیرالمؤمنین شیخ‌القرآن و الحدیث

مولوي هبةالله اخندزاده حفظه الله تعالی

درنو هېوادوالو!
که ماشوم مو ورک شوی وي یا د بل چا ورک ماشوم مو پیداکړی وي؛ ستونزې ته د رسېدنې په موخه د کار او ټولنیزو چارو وزارت ته مراجعه وکړئ!

د اړیکو شمېرې: ۰۷۴۴۴۸۶۳۹۹- ۰۷۴۴۰۵۰۶۰۰

KAAR WA IJTEMA

Quarterly Journal of
The Ministry of Labor and Social Affairs
29th:Volume
2025 Spring